

Филателиста

Часопис Савеза филателиста Србије

The Philatelist

Journal of Union of Philatelists of Serbia

– 277 –

Српско писмо на изложби 100
светских филателистичких
раритета 2017

Изложба чланова RPSL
на STOCKHOLMIA 2019

Тржиште- Препоручено
писмо из Ивањице за Ужице

Проф. др Милан РАДОВАНОВИЋ
Три ратне године (1915-1918)
Панте Ћирића у шест докумената

Проф. др Милан РАДОВАНОВИЋ
Одбор за помоћ савезничким
рањеницима у Србији

Ђорђе РАДИЧЕВИЋ
Југославија 1944-1951, филателија,
поштанска историја и тарифе

Холандско Милосрђе и Срби
у Великом рату 1916-1918
Неми сведоци

Чудесна фото-разгледница
Додир уметника

Карољ АНДРЕ
240 година поште у Новом Бечеју

Нови међународни купон за одговор
Микро детаљи у екранском приказу

Документом на документ
Лубардина слика - поклон
Маршала Тита

Тржиште ретких поштанских
марака бележи раст

Србијамарка
Документа

Филаџелиста

Часопис Савеза филаџелиста Србије

The Philatelist

Journal of Union of Philatelists of Serbia

Излази четири пута годишње.
Цена појединачног примерка
за читаоце у Србији 200 РСД.

Published four times a year
by Union of Philatelists of Serbia
Price for abroad: 3 EUR + postage

Address:

Union of Philatelists of Serbia
Kosovska 47, 11000 Belgrade, Serbia
Tel/Fax +381 (0) 11 323 09 29

Цене огласа за домаће огласиваче:

1/4 стране, ц/б 500 РСД
1/4 стране, у боји 700 РСД
1/2 стране, ц/б 1.000 РСД
1/2 стране, у боји 1.400 РСД
1/1 страна, ц/б 2.000 РСД
1/1 страна, у боји 2.800 РСД

РЈ „СРБИЈАМАРКА“
Палмотићева 2, Београд
Тел +381-11-30 63 260
Факс +381-11-36 41 855
rjsrbijamarka@jp.ptt.rs

Продавница
„ФИЛАТЕЛИЈА“
Таковска 7, Београд
Тел +381-11-33 43 248

У ОВОМ БРОЈУ ПИШУ:

Предраг АНТИЋ
Проф. др Милан РАДОВАНОВИЋ
Ђорђе РАДИЧЕВИЋ
Карољ АНДРЕ
Александар БОРИЧИЋ
Слободан МЕАНЦИЈА
Војислав БЕГОВИЋ

Секретар редакције:
Слободан МЕАНЦИЈА
Гост-уредник Војислав БЕГОВИЋ

Рукописи се не враћају. Марке или други материјал послат због снимања враћамо у препорученом писму или по договору.

Прештампавање дозвољено уз навођење извора и аутора, уколико није другачије наведено.

Издавач:
Савез филаџелиста Србије
e-mail: sfs@ptt.rs

Графичка обрада и припрема за штампу:
ЈП Пошта Србије
РЈ „Србијамарка“

Штампа
ЈП Пошта Србије
РЈ „Хибридна пошта“
Тираж: 500 примерака

Филателиста не садржи пласман филателистичке робе. Ова, објава није антиреклама која се са пристојне ироничне дистанце може извргнути у своју супротност – рекламу, већ приступ који аутори треба да имају у виду приликом писања својих радова. Не мислим да ћемо тиме ограничити (смањити) наше филателистичко читалаштво; пре бих рекао, да даје прилику да се са више критичности сагледа филателистички материјал о коме се пише.

Седамдесет година постојања Савеза филателиста Србије навршава се 2018. године. Податак за културу памћења и прилика да се сваки члан Савеза упита на који начин доприноси свом Савезу. Наравно, то ћу учинити у себи јер не желим да испаднем наивчина. Извесно је да је Савез неодржив као скуп друштава на папиру, али и те како одржив и просперитетан као скуп филателиста удружених с циљем да филателију шире и унапређују. Изложбе и активности "на локалу" су кључни у таквом приступу. Можда ће некоме ово звучати утопијски, али искуство организација у суседству и Европи показује да је такав приступ из корена променио стање. Некима се коса диже на глави од залагања малог броја ангажованих филателиста за статус филателије као помоћне историјске науке (другде одавна признат) – као делатност културе, кад већ Пошта није начисто шта ће с филателистима.

Стогодишњица од стварања заједничке државе Срба, Хрвата и Словенаца биће у 2018. години обележена пригодним догађајима. Документарно вредан филателистички материјал и дан-данас налази се у филателистичким збиркама и трговачкој понуди, па је ова годишњица права прилика да се из још једног угла осветли један важан историјски период. Не тако давно, у Музеју историје Југославије (2012) имали смо прилику да видимо занимљиву и инспиративну изложбу "Југославија од почетка до краја", на чијем је осмишљавању радио регионални научни тим још од 2009. године. На савремен и интересантан начин приказана је југословенска историја. Уз помоћ одличног каталога изложбе подсећамо се да је поставка садржала целине „Југославија – лична карта“, „Народи Југославије“, „Економија и друштво“, „Југославија у свету – свет у Југославији“, „Лица и наличја режима“ и „Крај Југославије“.

Изложба, визуелно обликована од фотографија, одабраних музејских предмета (чувени црвени пасоши, спортски реквизити и медаље, оригинална олимпијска бакља, амбалаже чувених брендова итд), историјских докумената, документарних звучних и филмских записа, симболично је приказала Југославију. Сећам се, могла се видети и понека поштанска марка (поред кутија са шибицама, невероватна симболика). Не зна се ко је овде био задовољнији, филателисти или филуменисти.

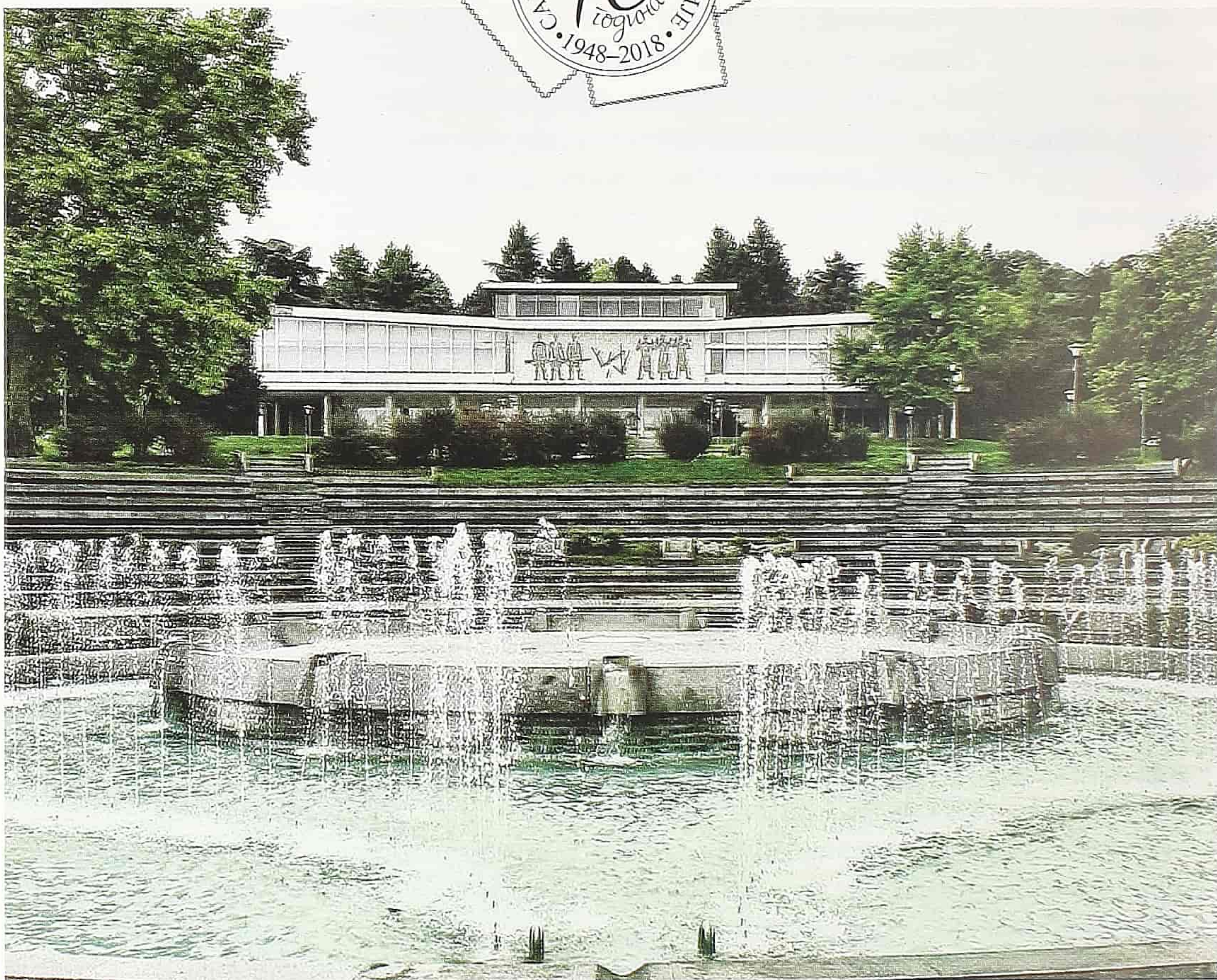
Историјски музеј Југославије је заинтересован за сарадњу са Савезом поводом изложбе која се планира за крај 2018. године. Тим поводом, представници СФС су обавили прве разговоре са управом МИЈ (о овоме нешто више можете прочитати у *Документима*).

Без иједне речи објашњења, место и термин одржавања изложбе филателистичке литературе "Италија 2018" промењени су. Из Милана, догађај је пресељен у Верону, иначе традиционално место трговачког окупљања, познато по пратећим изложбама

разгледница, марака, поштанске историје, новца, медаља, штампаних ствари.

"Италија 2018" се најављује се као најважнија изложба литературе после IPHLA у Мајнцу 2012. године. Према календару FEPA, нови термин изложбе је 23 - 25. новембар 2018, место: Сајам у Верони.

Уредник

FLASH 122 | JANUARY 2017

Flash

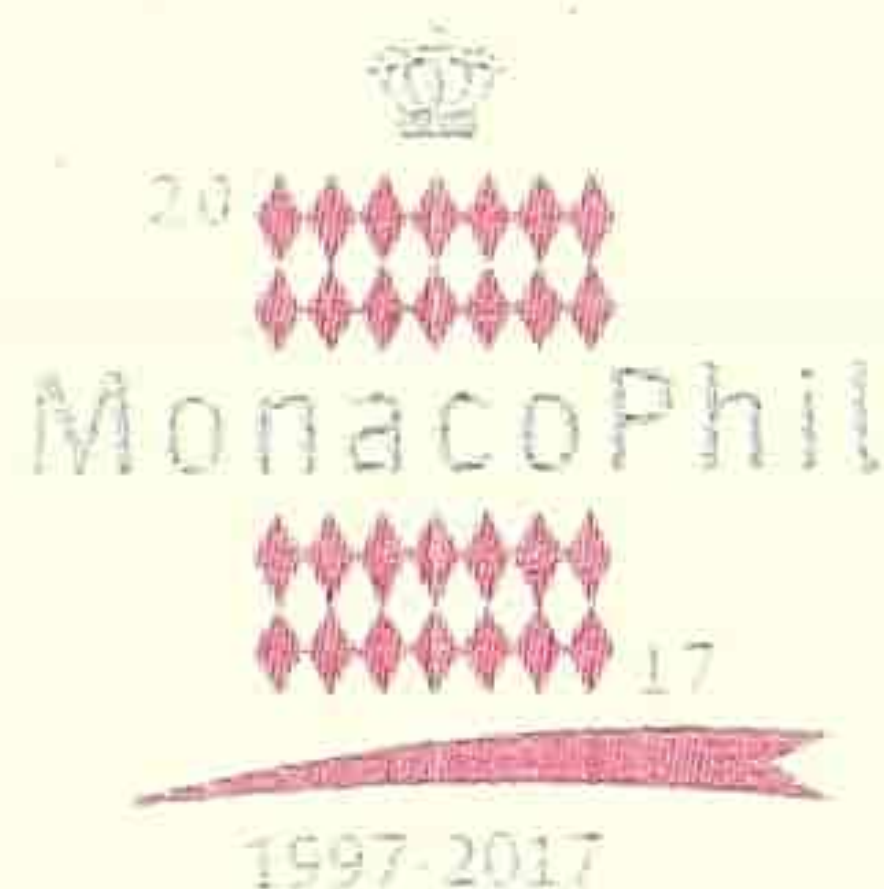

Fédération Internationale de Philatélie

СПИСКО ПИСМО НА ИЗЛОЖБИ 100 СВЕТСКИХ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИХ РАРИТЕТА 2017

Musée des Timbres
et des Monnaies

Du 30 novembre au 2 décembre 2017
Exposition Philatélique Internationale « MonacoPhil 2017 »
au Musée des Timbres et des Monnaies

Monaco, le 23 octobre 2017

ATTESTATION

Dans le cadre des manifestations officielles monégasques, le Musée des Timbres et des Monnaies de la Principauté de Monaco organise une exposition philatélique internationale, en collaboration avec le « Club de Monte-Carlo ».

A l'occasion de cette manifestation, qui aura lieu du 30 novembre au 2 décembre 2017, seront exposés au public une centaine de timbres et documents philatéliques parmi les plus rares du monde.

Les propriétaires de ces timbres, qui nous font l'honneur de leur présence et de l'exposition au public de ces objets de collection, arriveront par avion sur le territoire français.

Compte tenu du caractère officiel de la manifestation, le Bureau des Douanes de Monaco accepte d'accorder le régime de l'admission temporaire simplifiée, le transit « bona fide », et la réexportation pour les particuliers participant à cette exposition, notamment à :

Mr. Predrag Antic
Serbie

En cas de difficulté lors de l'entrée en France, se rapprocher du :

Bureau des DOUANES
Recette Principale de Monaco
6 Quai Antoine 1er
98000 MONACO

Monsieur Guillaume VERRIER, Chef du Bureau des Douanes de Monaco
Monsieur Marc CROSET, Monsieur Erick LESPAGNOL, adjoints.
Tel. + 377.97.97.02.30

Lara TERLIZZI - ENZA
Directeur de l'Office des Emissions de Timbres-Poste
Président du Comité de Gestion du Musée

Musée des Timbres

et des Monnaies

Serbie

Le 1er juillet 1866, les 3 premières valeurs pour le courrier ordinaire, imprimées à Vienne, paraissent à l'effigie du prince Michel Obrenovitch dont le 10 para ocre qui n'est tiré qu'à 12 000 exemplaires et le 40 para bleu.
Lettre du 16 septembre d'Uzice, petite cité moyenâgeuse, pour Belgrade affranchie à 60 para avec 2 exemplaires du 10p (dont l'un présente une légère oxydation comme souvent pour cette nuance assez instable) et le 40c, tous annulés avec l'oblitération linéaire « PREPORUC » qui signifie « Recommandé ».
Une pièce des plus significatives de cette région avec cette combinaison des deux valeurs, la seule répertoriée à ce jour.

Preobraž Anđić

Serbie

(Прилої објављујемо љубазношћу г. Преобраја Анђића)

ИЗЛОЖБА ЧЛАНОВА RPSL НА STOCKHOLMIA 2019

The Royal Philatelic Society London, најстарије филателистичко друштво у свету, основано 1869. године као The Philatelic Society, London.

У сусрет 150-годишњици оснивања, Краљевско филателистичко друштво у Лондону (RPSL) ће објавити репрезентативну публикацију у којој ће представити збирке својих чланова.

Збирке и методе сакупљања драматично су се променили, од албума из XIX века (са штампаним листовима) до листова са објектима поштанске историје опремљених помоћу рачунара или рукописно. Листови могу бити посебно припремљени, за ову публикацију, или потицати из постојећих изложака. Прихватљиви су описи на било ком језику, с тим што сваки лист мора садржати заокружену причу.

Странице издања чиниће скенови изложбених листова чланова RPSL, који могу да поднесу материјал по свом избору (без ограничења у погледу броја листова) чиме помажу и доприносе овом издању.

Такса по изложбеном листу је 70 фунти, без обзира на број пријављених листова.

Листови ће бити приказани у једној или више књига, по абecedном реду презимена учесника. Сви учесници ће добити једну копију књиге у којој се појављују њихови изложбени листови, с тим да се поштански трошкови посебно зарачунавају уколико се књига доставља поштом.

На изложби STOCKHOLMIA 2019, на 2.000 витрина (16 листова) у почасној и такмичарској класи своје изложке представиће чланови The Royal Philatelic Society London из целог света.

Информација је припремљена љубазношћу г. Предрага Антића RPSL, који ће у публикацији The Royal Philatelic Society London бити заступљен са два изложбена листа.

PRINCIPALITY OF SERBIA

1866. PRINCE MICHAEL, BELGRADE PRINTING

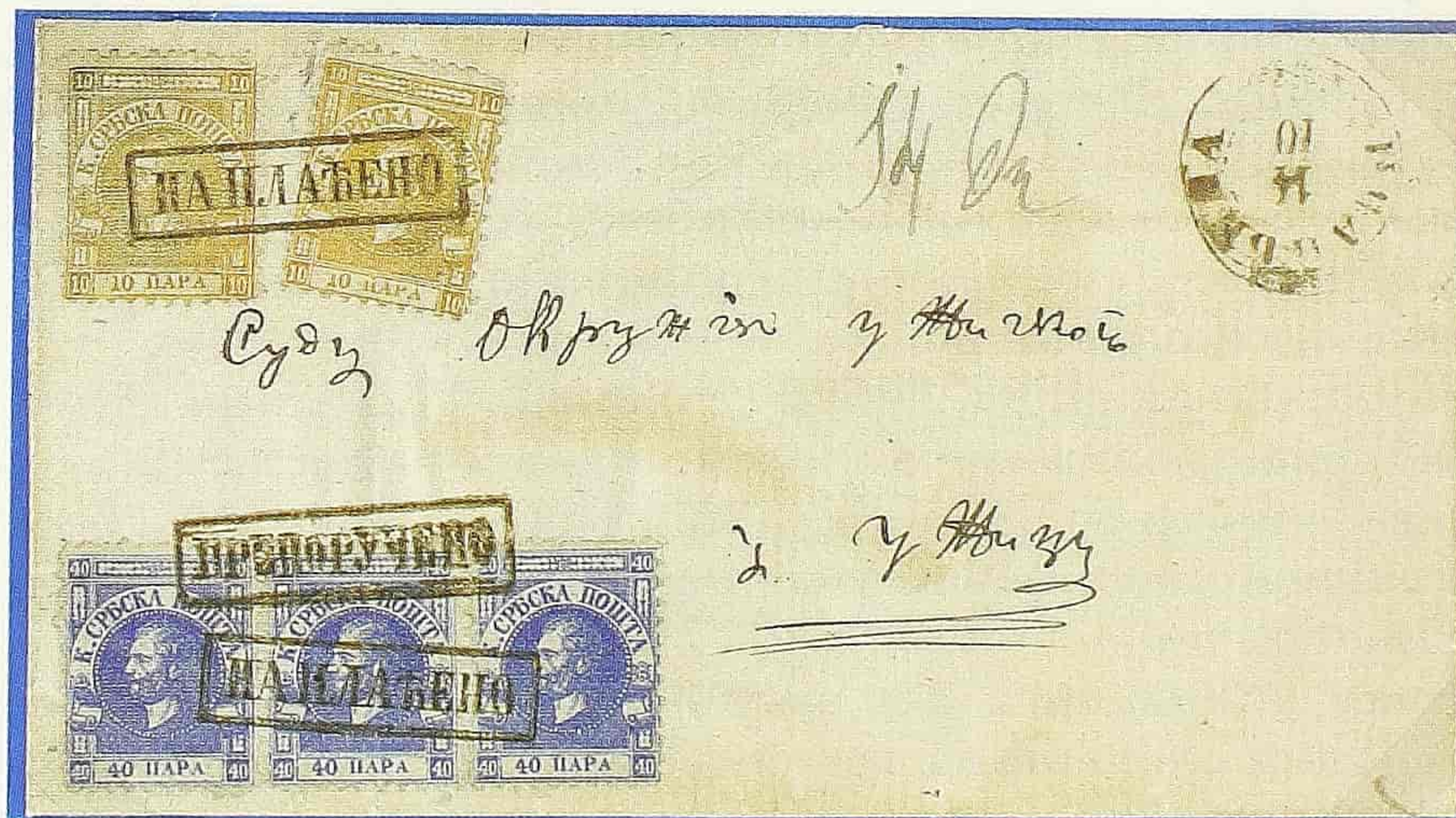
Typography, Pelure paper, perforation 9½

10 and 40 para

Pairs of 10 + 40 para on piece from Ub cancelled with double-circle from Ub.

Only three such franking combinations known.

1867. 17. October, Two 10 para and strip of three 40 para as 140 para franking on registered letter of the third weight tier with advice of delivery from Inanjica to Uzice.

The only mixed franking known with two 10 para and three 40 para stamps.

PRINCIPALITY OF SERBIA

1866. PRINCE MICHAEL, BELGRADE PRINTING

Typography, Pelure paper, perforation 9 1/2

20 PARA

Printed 309.000 stamps

Pale rose

Pale rose

Karmin

Rose

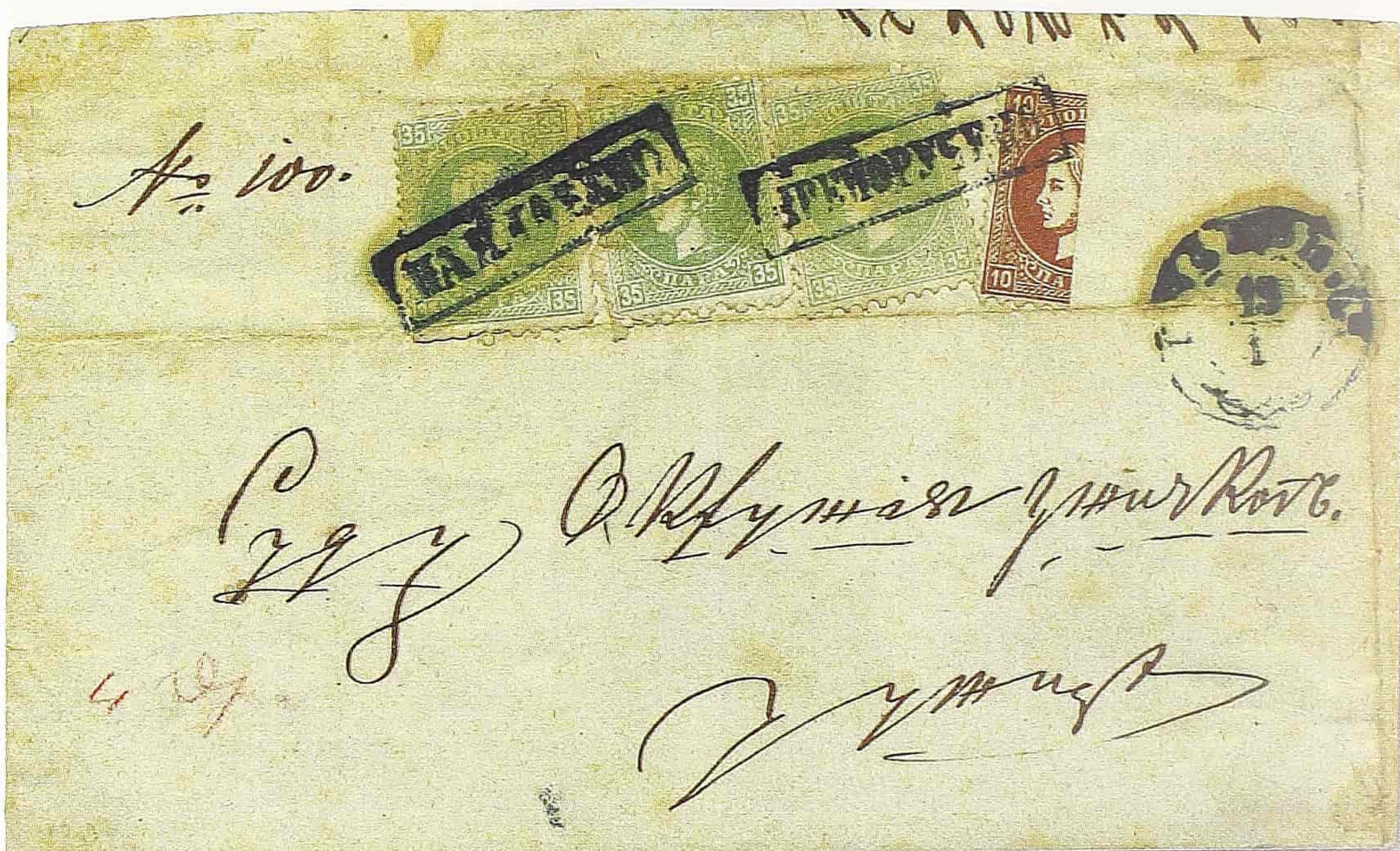

1868.5.October, 20 Para on ordinary letter send from Uzice to Belgrade, arrival trade mark Belgrade.

(Прилої објављујемо љубазношћу г. Предраја Анђића)

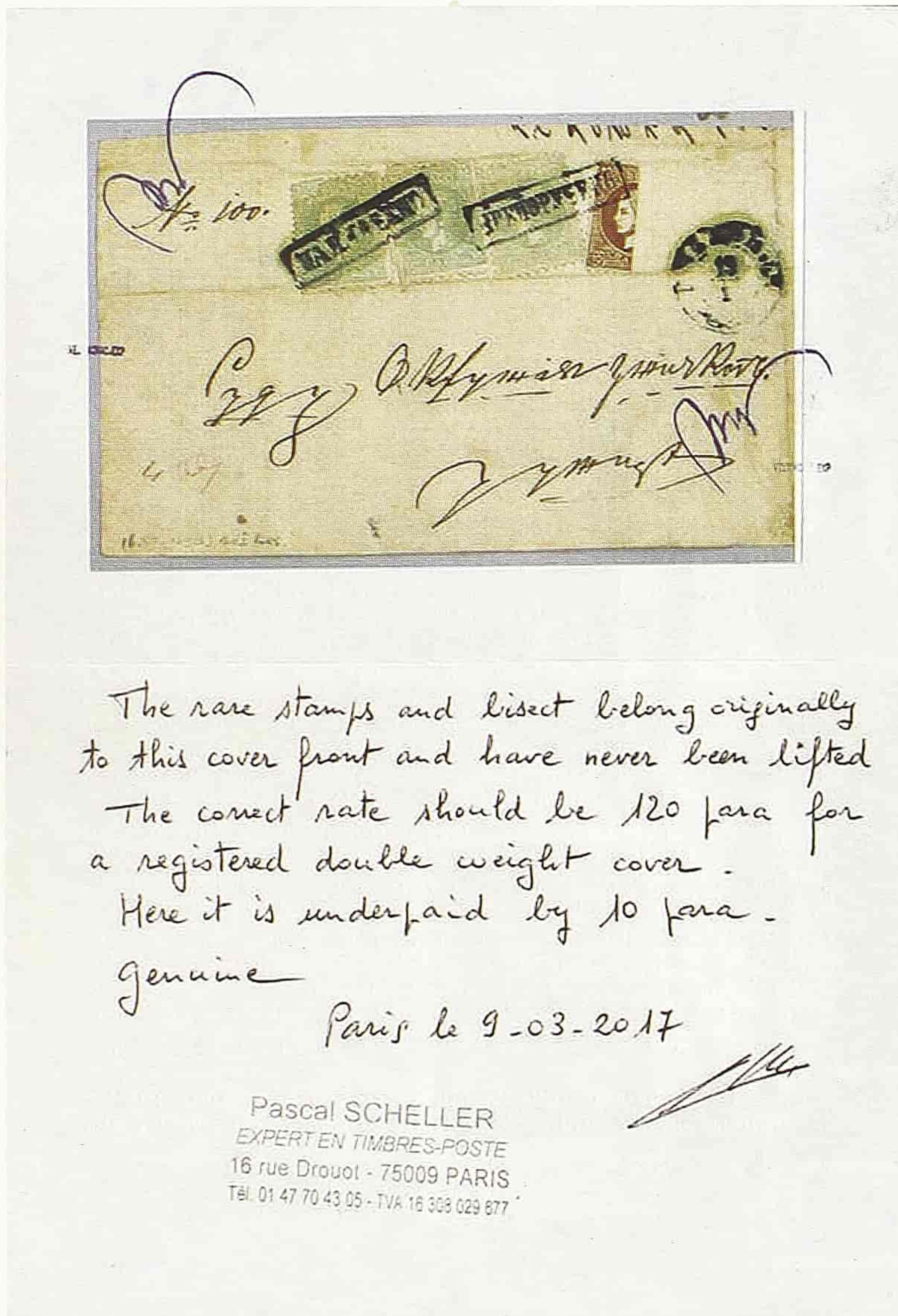
ТРЖИШТЕ

ПРЕПОРУЧЕНО ПИСМО ИЗ ИВАЊИЦЕ ЗА УЖИЦЕ*

1869, Прво штампање кнеза Милана I: 10 пара, смеђа, половљена, зупчање $9 \frac{1}{2}$: 12 (Michel # 12 I C) у комбинацији са 35 пара зелена, две појединачне марке, зупчање $9 \frac{1}{2}$: 12 (Michel 16 I C) и врло ретка марка 35 пара зелена зупчање $9 \frac{1}{2}$ (Michel # 16 I B) на препорученом писму из Ивањице (19 / 1 жиг) за Ужице. Двострука поштарина за препоручено писмо је мање плаћена за 10 пара (110 пара уместо 120). Две врло ретке марке: 35 пара са $9 \frac{1}{2}$ зупчањем и 10 пара половљена су у савршеном стању, две уобичајене марке од 35 пара имају неке мале недостатке. Десет пара половљена је позната само на овом писму и три мала исечка употребљена у Ивањици (мали исечак приказан код Рашића продат је у колекцији златна медаља "Александар" (в. Фелдман 1986, лот 9159 описан као јединствен за 9.200 CHF укључујући и накнаде за аукцију).

* Из пост-аукцијске продаје аукцијске куће Gärtner Christoph

The rare stamps and bisect belong originally to this cover front and have never been lifted
 The correct rate should be 120 para for a registered double weight cover.
 Here it is underpaid by 10 para.

Genuine

Paris le 9-03-2017

Pascal SCHELLER
 EXPERT EN TIMBRES-POSTE
 16 rue Drouot - 75009 PARIS
 Tél. 01 47 70 43 05 - TVA 16 309 029 877

Експертско мишљење Паскала Шелера

Редак примерак 35 пара са зупчањем $9 \frac{1}{2}$ описан је у аукцијском каталогу као "једини познат примерак од 35 пара са овим ретким зупчањем употребљен на писму" (в. Christies Zurich аукцију март 1996 лот 713. "Велика реткост Србије...", атест Јован Величковић: "Meiner Meinung nach ist dieser Beleg authentisch und unbehandelt" и мишљење Паскала Шелера (Париз). Минимум бид је 9.000 евра.

(Џуриређио В.Б.)

Владимир Величковић: *The human figure in motion* by E. Muybridge, гваш са марком на папиру

Проф. др Милан РАДОВАНОВИЋ

ТРИ РАТНЕ ГОДИНЕ (1915-1918) ПАНТЕ ЋИРИЋА У ШЕСТ ДОКУМЕНАТА

Живот српских војника и избеглица током Великог рата је у нашој популарној и научно-стручној литератури вишеструко обрађиван. Посебно је број прилога порастао током обележавања његове стогодишњице. Поред низа издатих књига, штампани и аудио-визуелни медији су томе јако допринели. Чињеница је ипак да је српском војнику, као појединцу, посвећено мало радова, поготово ако се ради о једноставном српском човеку – српском сељаку. Стицајем срећних околности нађено је шест докумената и једно писмо који импресивно и поред релативно великих временских разлика између њих, говоре о појединцу – без лажног патоса: штуро и кратко. Документи се односе на г. Панту Л. Ћирића, полицијског писара Среза Копаоничког у временском периоду од око скоро три године: од 15. децембра 1915. године (период повлачења српске војске и избеглица преко Албаније и Црне Горе) па све до после пробоја Солунског фронта – 23. новембра 1918. године. Панта Ћирић је преживео.

Са друге стране документи неодољиво говоре и о организованости Српске војске и у најтежим условима ратовања – повлачења из Србије. Све што се дешавало било је јасно дефинисано, уређено. Треба свакако навести да је код већине докумената, који ће бити наведени, поред основне стране, постојао и званичан документовани траг на полеђини документа који је пратио и био последица основног документа. Тиме је слика догађања била употпуњена и добила на веродостојности.

Први документ потиче од стране Делегата Министарства унутрашњих дела – "ОБЈАВА" и односи се на период повлачења српске војске преко Албаније и Црне Горе. Објава (Сл.1), издата у Подгорици 15. децембра 1915. године, односи се на г. Панту Ћирића, полицијског службеника и биће, као и већина осталих докумената, у целости наведена:

ОБЈАВА

За г. Панту Л. Ђирића, полицијског писара Среза Копаоничког који према наређењу Господина Министра Унутрашњих Дела путује из Подорице за СКАДАР и са собом носи све новчане књиге, као и сва новчана документа и депозите, ради предаје истих у Министарству.

Моле се све успутне власти Краљевине Црне Горе, да именованом у путу не чине никакве сметње те му у случају потребе и своју помоћ укажу.

Има право на превоз паробродом од Плавнице до Скадра.

Са њиме путују три практиканта и један служитељ.

ДЕЛЕГАТ
МИНИСТРА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
НАЧЕЛНИК ОКРУГА

ДЕЛЕГАТ
МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Бр. СЛУЖБЕНО
15. ДЕКЕМБРА 1915. године,
у Подгорици.

О Б Ј А В А

За г. ПАНТУ Л. ЂИРИЋА, полицијског писара Среза Копаоничког који према наређењу Господина Министра Унутрашњих Дела путује из Подгорице за СКАДАР и са собом носи све новчане књиге као и сва новчана документа и депозите, ради предаје истих у Министарству.

Моле се све успутне власти Краљевине Црне Горе, да именованом у путу не чине никакве сметње те му у случају потребе и своју помоћ укажу.

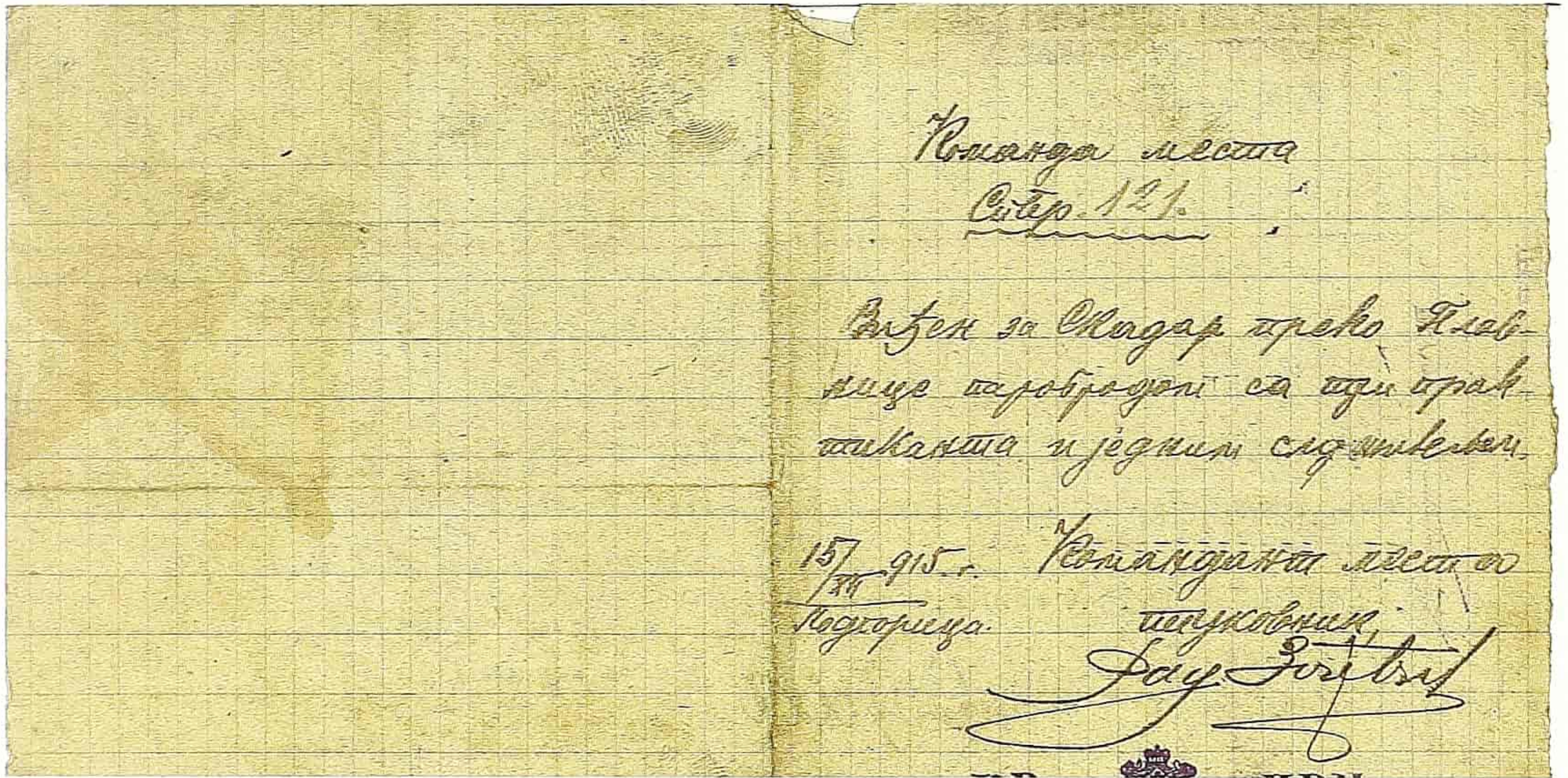
Има право на превоз паробродом од Плавнице до Скадра.

Са њиме путују његова три практиканта и један служитељ.

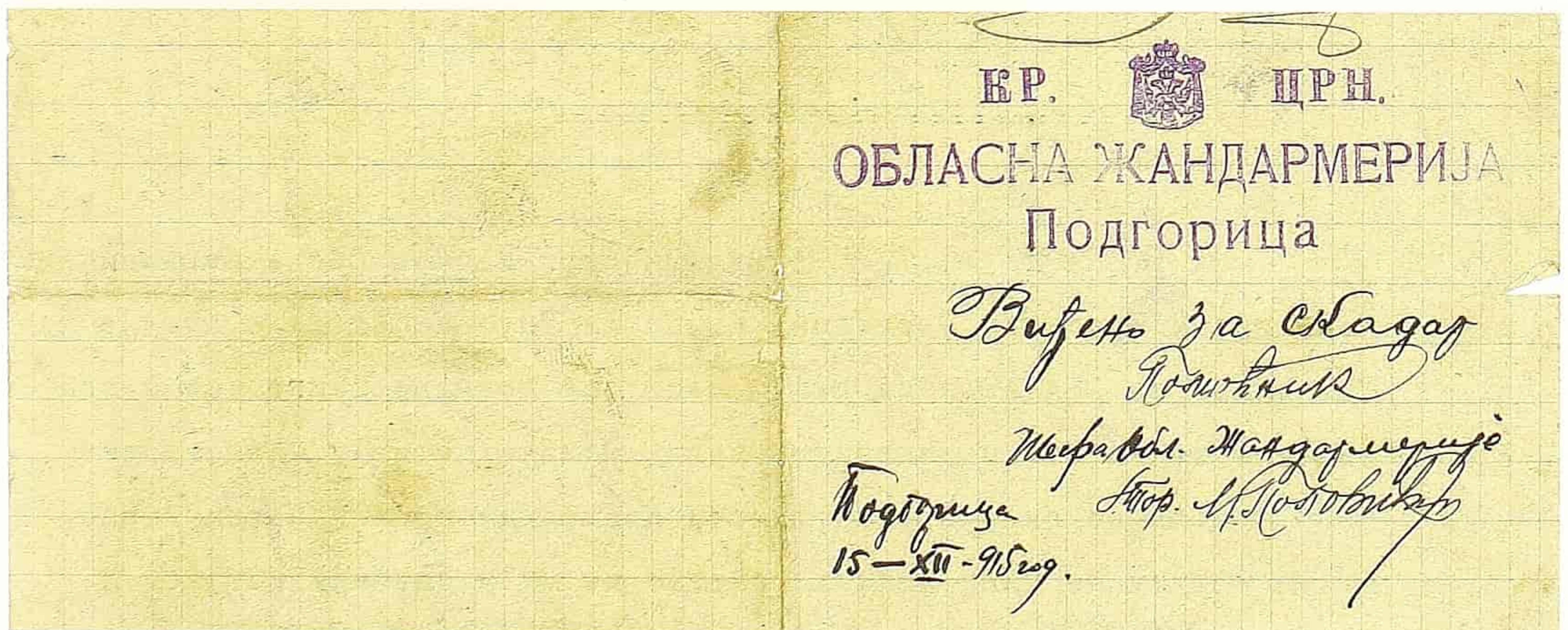
ДЕЛЕГАТ
МИНИСТРА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
НАЧЕЛНИК ОКРУГА

Рајко Ђирић

На полећини овог дописа налазе се подаци Команде места у Подгорици (Сл. 2), Обласне жандармерије, Подгорица (Сл. 3) и општине Вир(пазар) (Сл. 4).

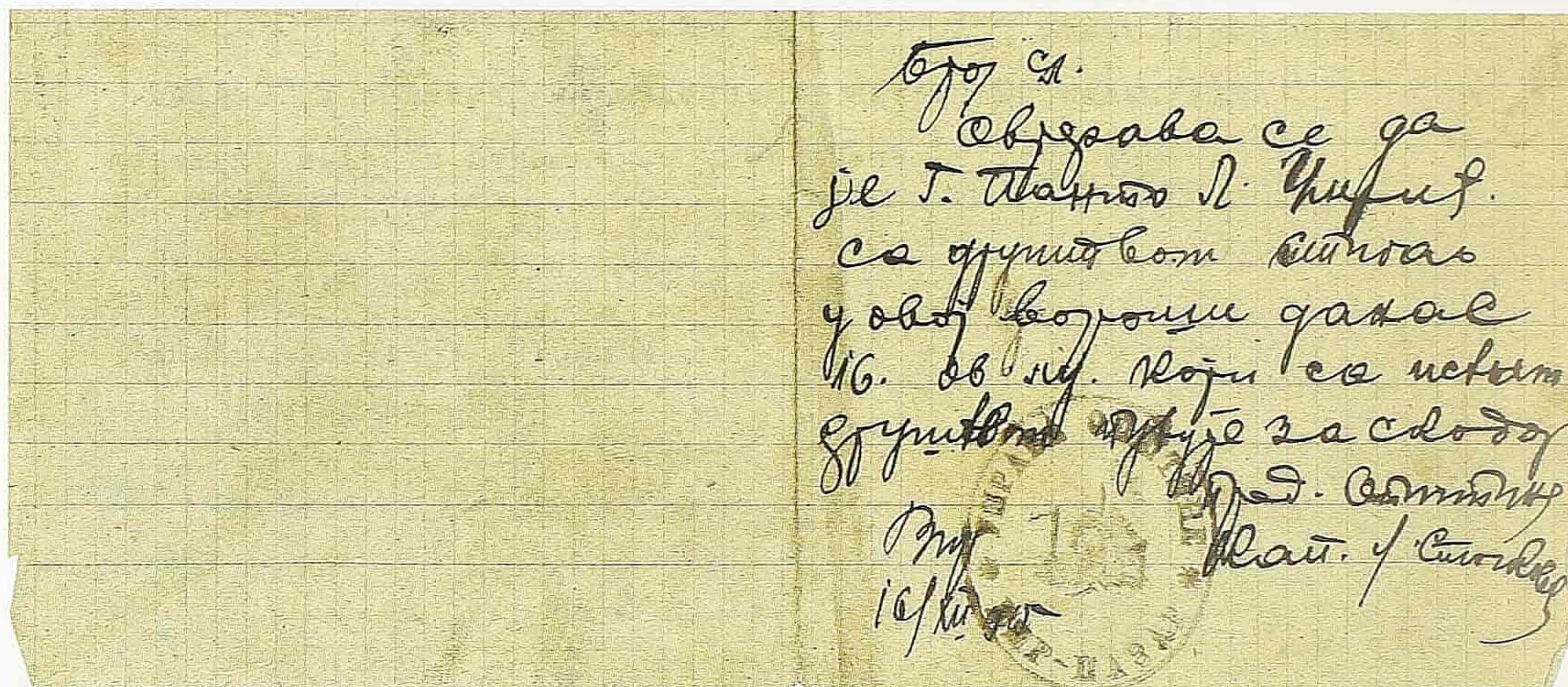

Сл. 2 "Виђен за Скадар преко Плавнице са три практиканта и једним служителем."
У потпису: "Командант места, потпуковник...." и "15. XII. 915, Подгорица."

Сл. 3 "Виђен за Скадар, помоћник Шефа обласне жандармерије..."
и "Подгорица, 15- XII -915 год"

Текст на следећем документу полеђине гласи: "Оверава се да је Г. Панта Л. Ћирић са друштвом стигао у овој вароши данас 16. ов(ог), мј(есеца) који са истим друштвом путује за Скадар". У потпису: " Пред. Општине..." и "Вир, 16/XII 915". Жиг општине Вир-Пазар.

Сл. 4

ДРУГИ ДОКУМЕНТ - ПАСОШ

Панта Ћирић је стигао у Скадар где му је 18.12.1915 издат пасош (Сл.5). Пасош носи уобичајено заглавље "MINISTERE ROYAL DE L'INTERIEUR du ROYAUME de SERBIE", податке о власнику пасоша, његову слику и потпис, његове физичке особености, да путује сам и да важи 6 месеци. Карактеристична је реченица: "Cete legitimatoin lui est delivree vu le manque de passeport regulier", одн. да се овај пасош издаје на овај начин у недостатку регуларног пасоша. Овај образац - пасош штампан је у Скадру о чему сведочи и ситан текст при дну пасоша: "Tipografia "Nikej" Scuttari"

Signature du titulaire:
Pante L. Ćirića

Сл. 5 Слика и потпис Панте Л. Ћирића (са пасоша)

ИСПРАВКА

У "Филаџелисти" број 276, у презентацији чланка Нова, до сада неошкривена прешка на целини Србије, поред имена аутора треба да стоји: "Аутор је председник Савеша ашешајора СФС и ФИП судија за шошанску историју".

У истом броју, у презентацији чланка Велика решкоси авионске шоше Краљевине Јуославије, поред имена аутора пошешно је наведено да је аутор "Ашешајор Савеза филаџелиста Србије".

Молим читаоце да уваже ову исправку, а ауторима се извињавам за учињене пројусе.

MINISTÈRE ROYAL DE L'INTERIEUR
du ROYAUME de SERBIE

P. N. 530
Sutari 18. Dec. 1911 ans

PASSEPORT pour l'Étranger.

Le titulaire du présent passeport M. Pante Schiriha
Employé de Police à Trouchevitz Département
Serbie est autorisé à se rendre en l'étranger Cette légitimation
lui est délivrée vu le manque de passeport régulier.

Il voyage avec Seul

Ce passeport est valable pour six mois
Fait à Sutari le 18. Dec. 1911 ans

SIGNALEMENT:

Taille: Haute
Visage: Oralo
Cheveux: Blont
Yeux: Brun
Bouche: Normale
Nez: Normale
Moustaches: Blont
Barbe: Normale
Signes particuliers: Aucun

Vu l'impossibilité de trouver des plaques photographiques le Ministre de l'Intérieur ordonne aux autorités compétentes de délivrer des passeports sans exiger de photographie.

Pour le Ministre de l'Intérieur
et par ordre

Signature du titulaire:
Pante S. Schiriha

M. Kasarevitch

Сл. 6 Пасош Панте Л. Ђирића
(накнадно обезбеђен од пропадања самолепљивом траком)

ТРЕЋИ ДОКУМЕНТ

Током боравка у Скадру, Министарство унутрашњих дела, Полицијско одељење под бројем 165-5130, 22. децембра 1915 године издаје "Објаву" (Сл. 7) Панти Л. Ћирићу, како следи:

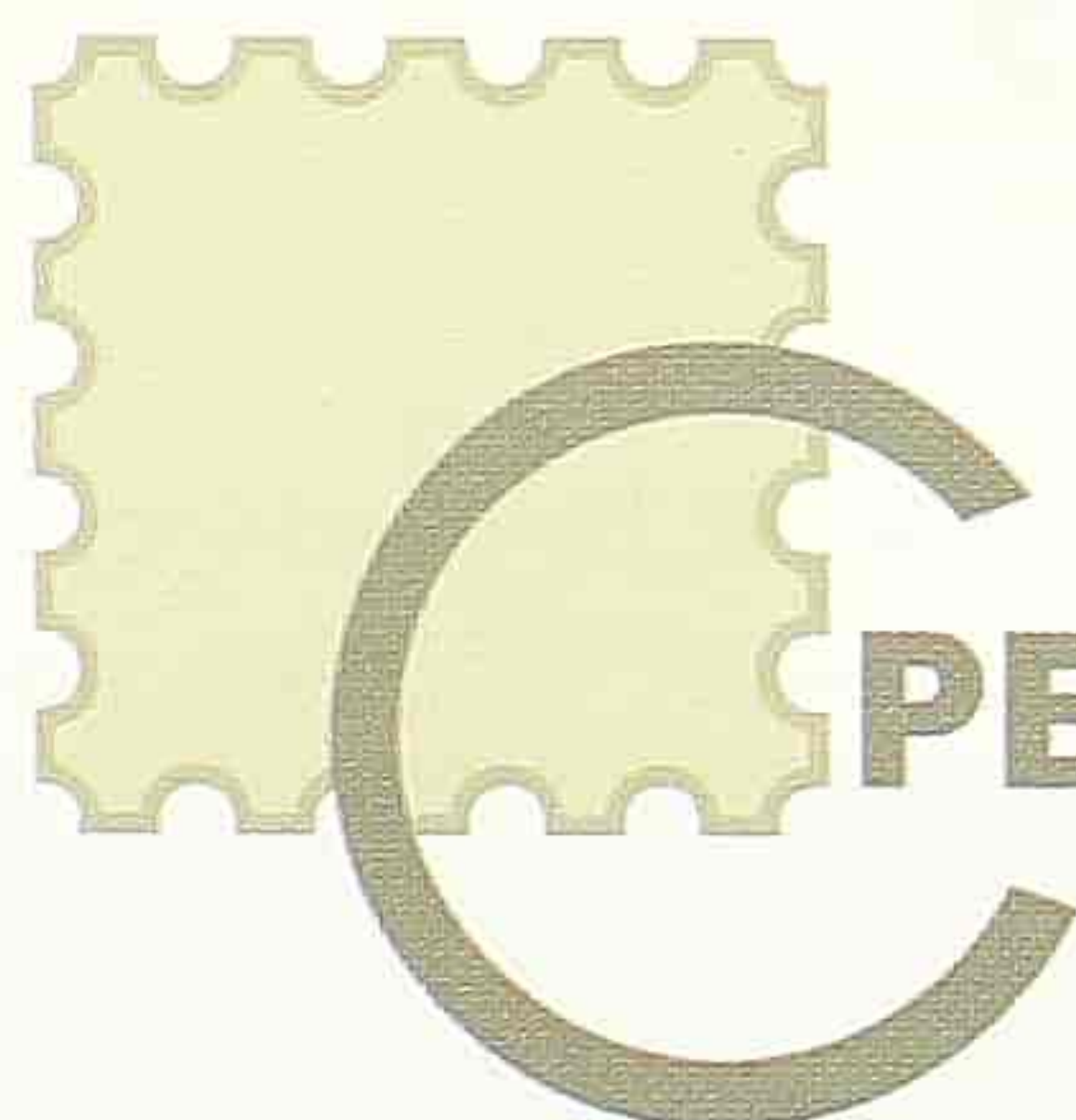
ОБЈАВА

За г. Панћу Л. Ћирића, полицијског писара при Министарству унутрашњих дела, сјално.

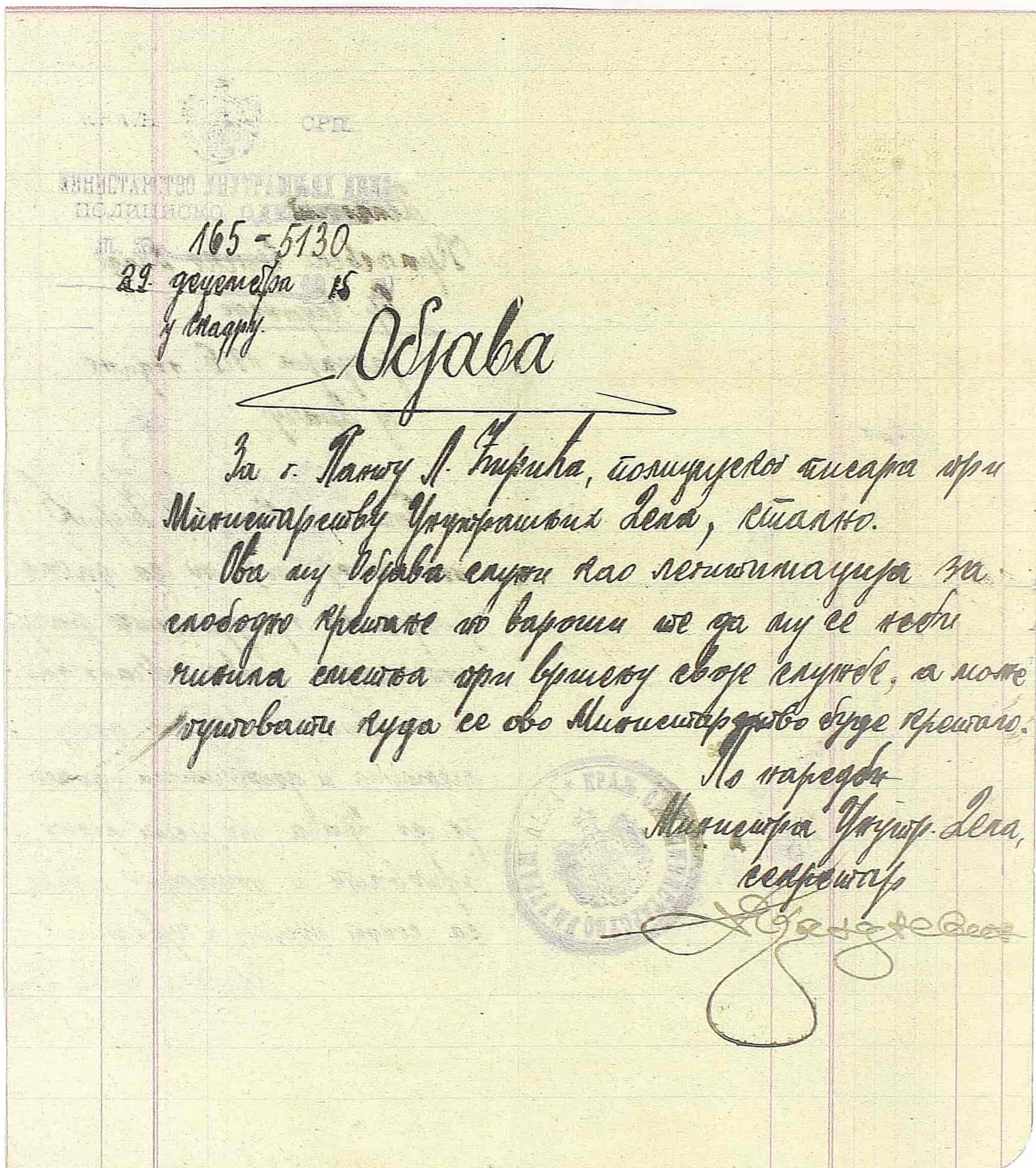
Ова му објава служи као легијимација за слободно крећање по вароши, те да му се не би чинила смењна при вршењу своје службе, а може пушоваати куда се ово Министарство буде крећало.

По наредби
Министра Унутрашњих дела,
Секрећа

На Објави се налази и службени жиг "КРАЉ. (ГРБ) СРП. / МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА / ПОЛИЦИЈСКО ОДЕЉЕЊЕ" љубичасте боје.

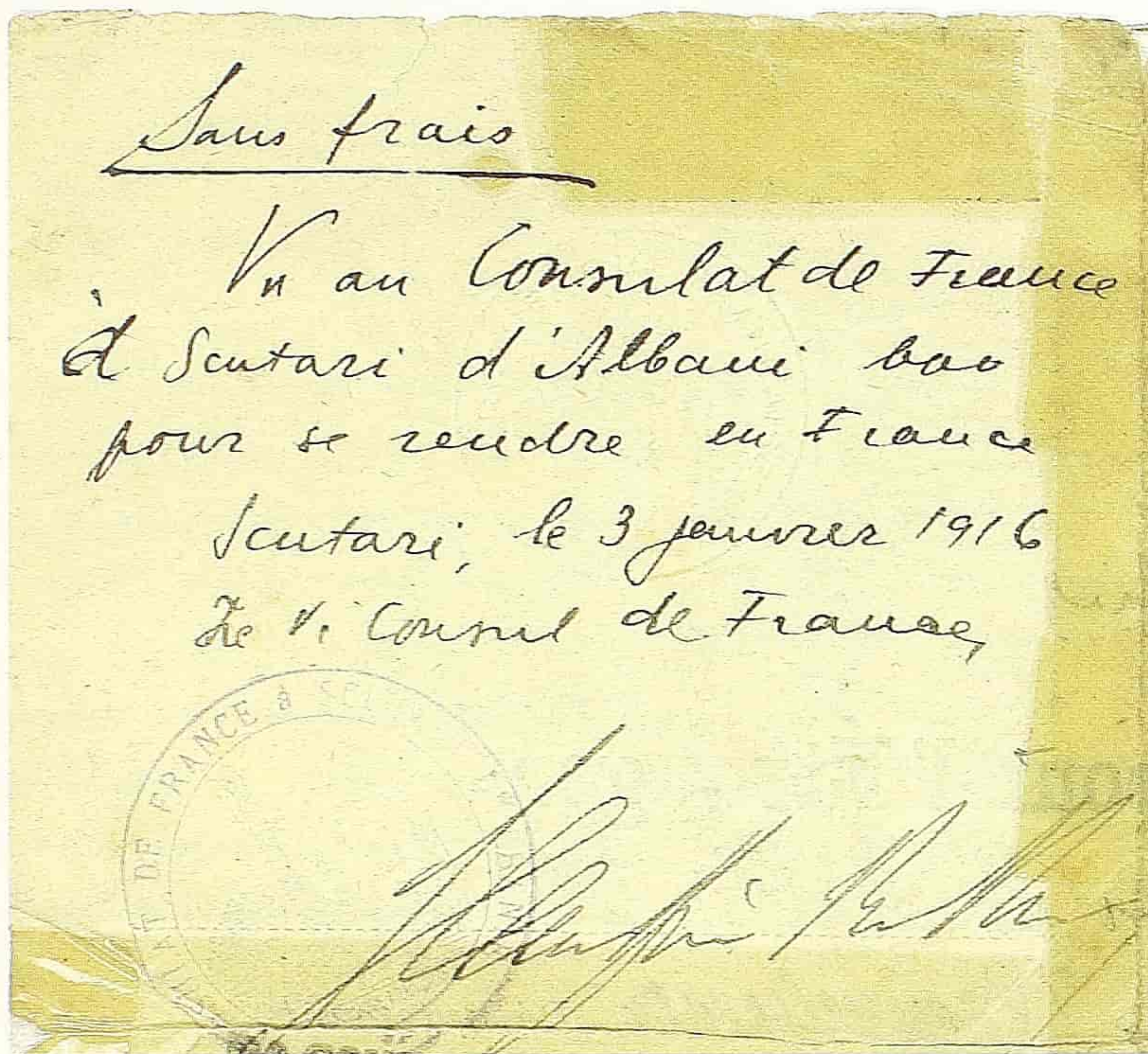
СРБИЈАМАРКА
ФИЛАТЕЛИЈА

Сл. 7

Следећи наведени подаци, дати на сликама 8, 10, 11, 12, 13 и 14, су са полеђине пасоша Панте Л. Ђирића. Дати су после навођења документа "Објаве", поштујући временску компоненту докумената.

На дан 3. јануара 1916. године Конзулат Француске у Скадру даје сагласност Панти Л. Ђирићу за одлазак у Француску (Сл. 8).

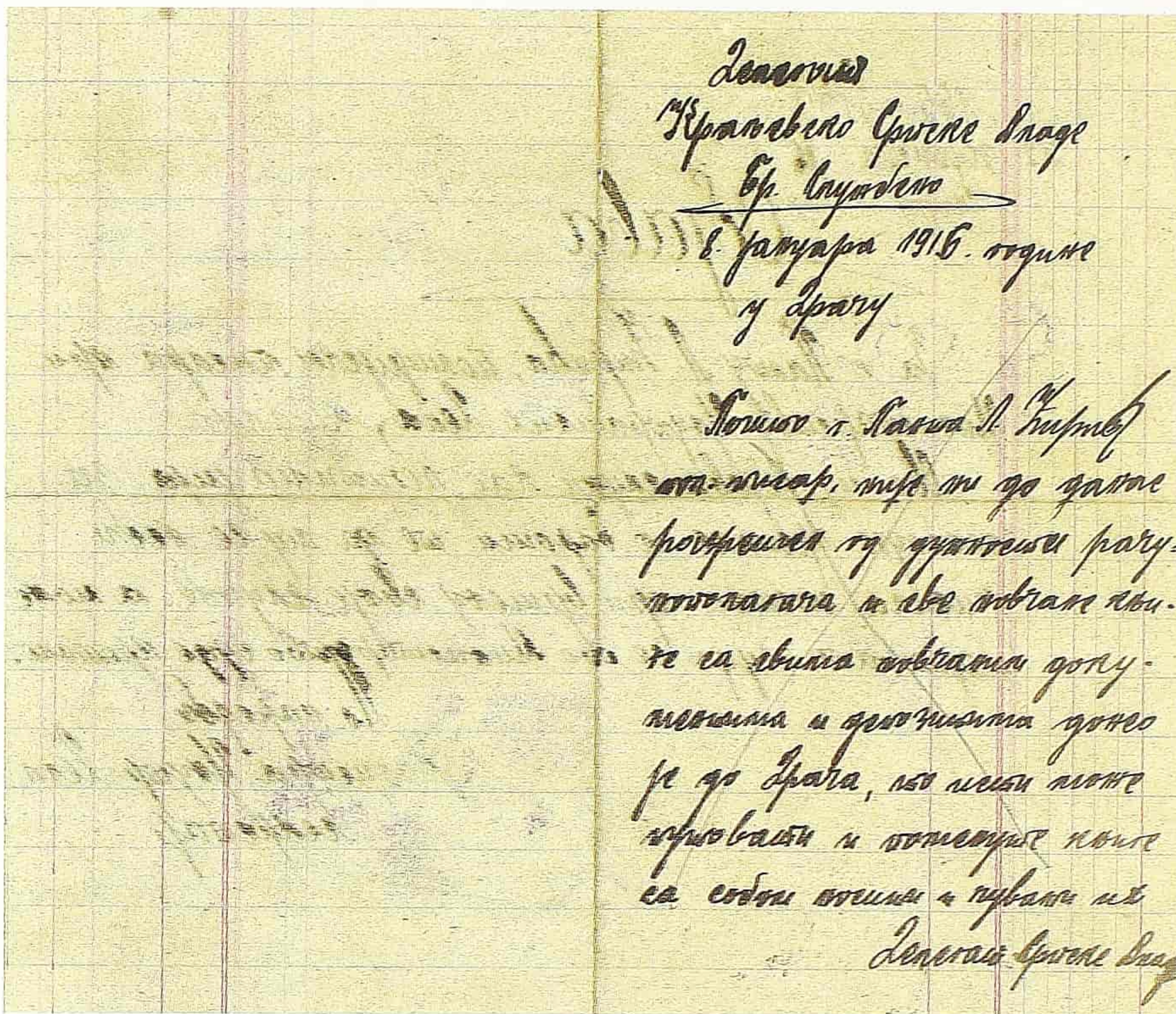

Сл. 8 Слаб отисак службеног жига француског конзулата у Скадру

8. јануара 1916. године Панта Л. Ћирић се већ налази у Драчу где од стране делегата Српске Владе добија следеће службено мишљење (Сл. 9) – полеђина документа са слике 7.:

"Пошто г. Панта Л. Ћирић полицијски писар, није ни до данас разрешен од дужности рачунополагача и све новчане књиге са свим новчаним документима и депозитима донео је до Драча, то исти може путовати и поменуте књиге са собом носити и чувати их.

Делегат Српске Владе

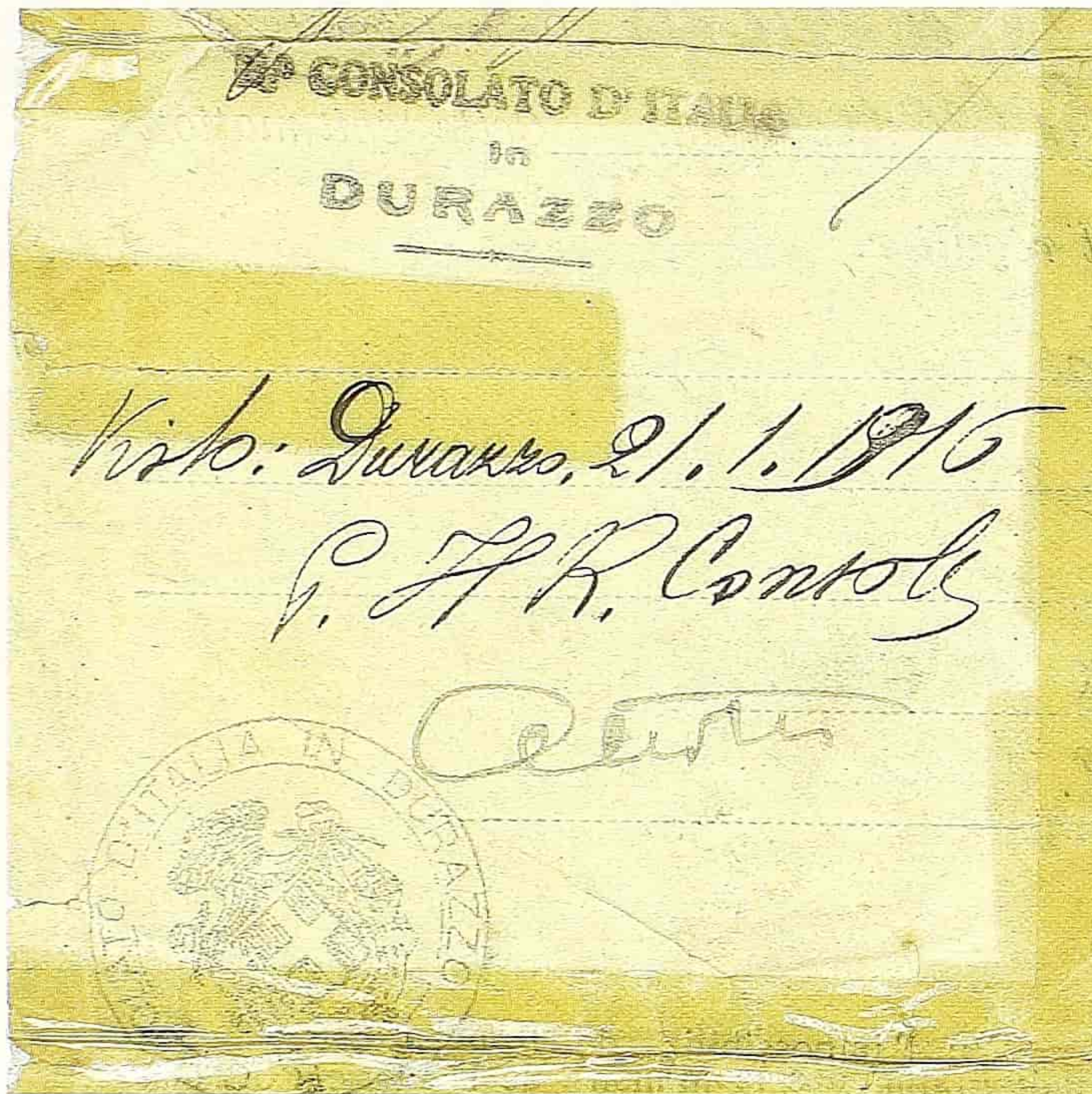
Сл.9

10. јануара Панта Л. Ђирић добија сагласност да путује (Сл. 10):
 "Може путовати за Марсељ ?...)

Сл.10

21. јануара 1916. године Панта Ћирић добија сагласност и од стране Италијанског конзулата у Драчу (Сл. 11)

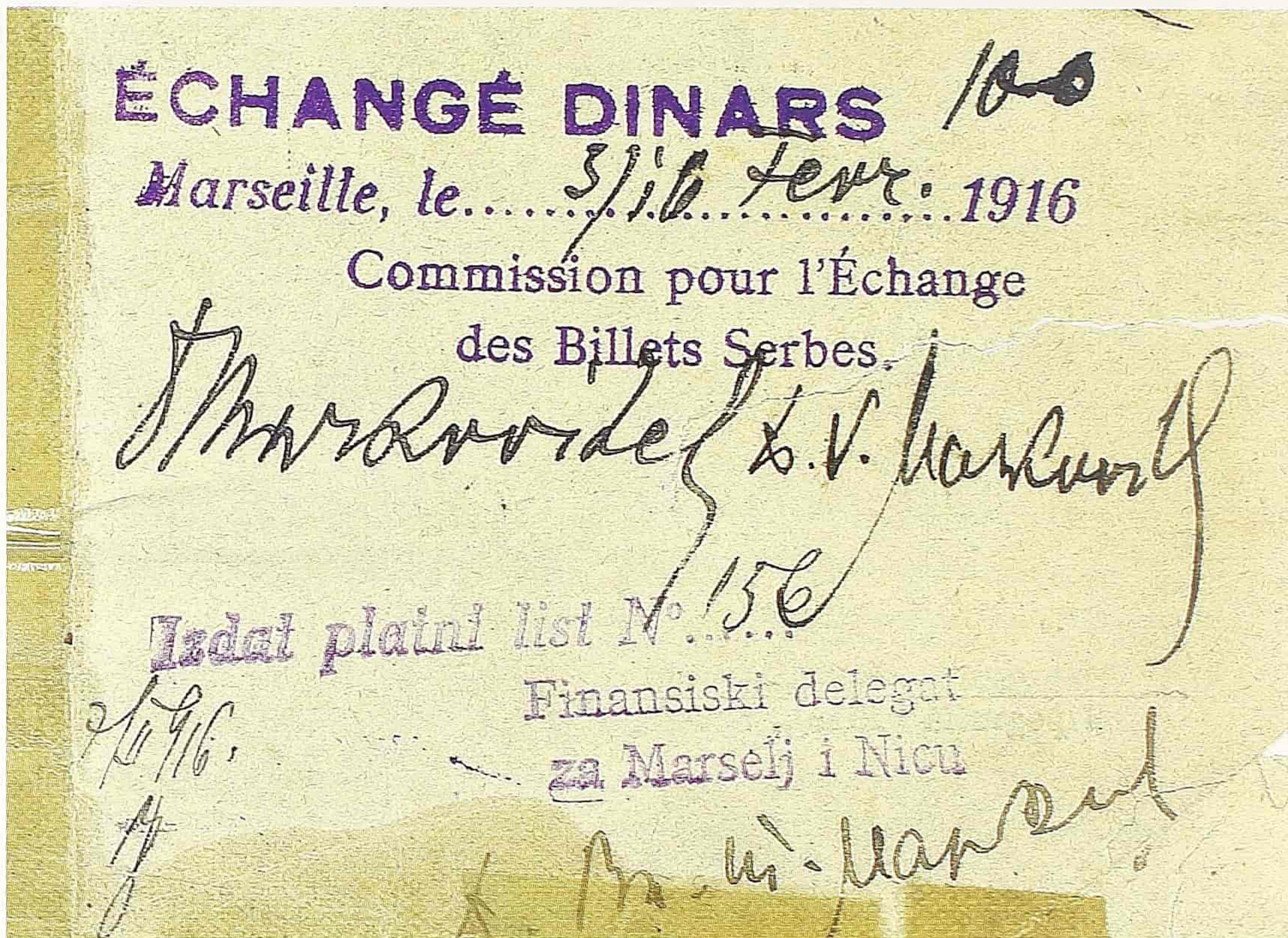
Сл. 11 Отисак службеног жига Италијанског конзулата у Драчу

15. 2. 1916 године Панта Ћирић је у Марсељу. Леп отисак жига Конзулата Србије у Марсељу: "Consulat Serbe... Marseille" (Сл. 12)

Сл.12

3/16 фебруара Панта Ћирић мења у Марсељу српски новац за француски (Сл. 13)

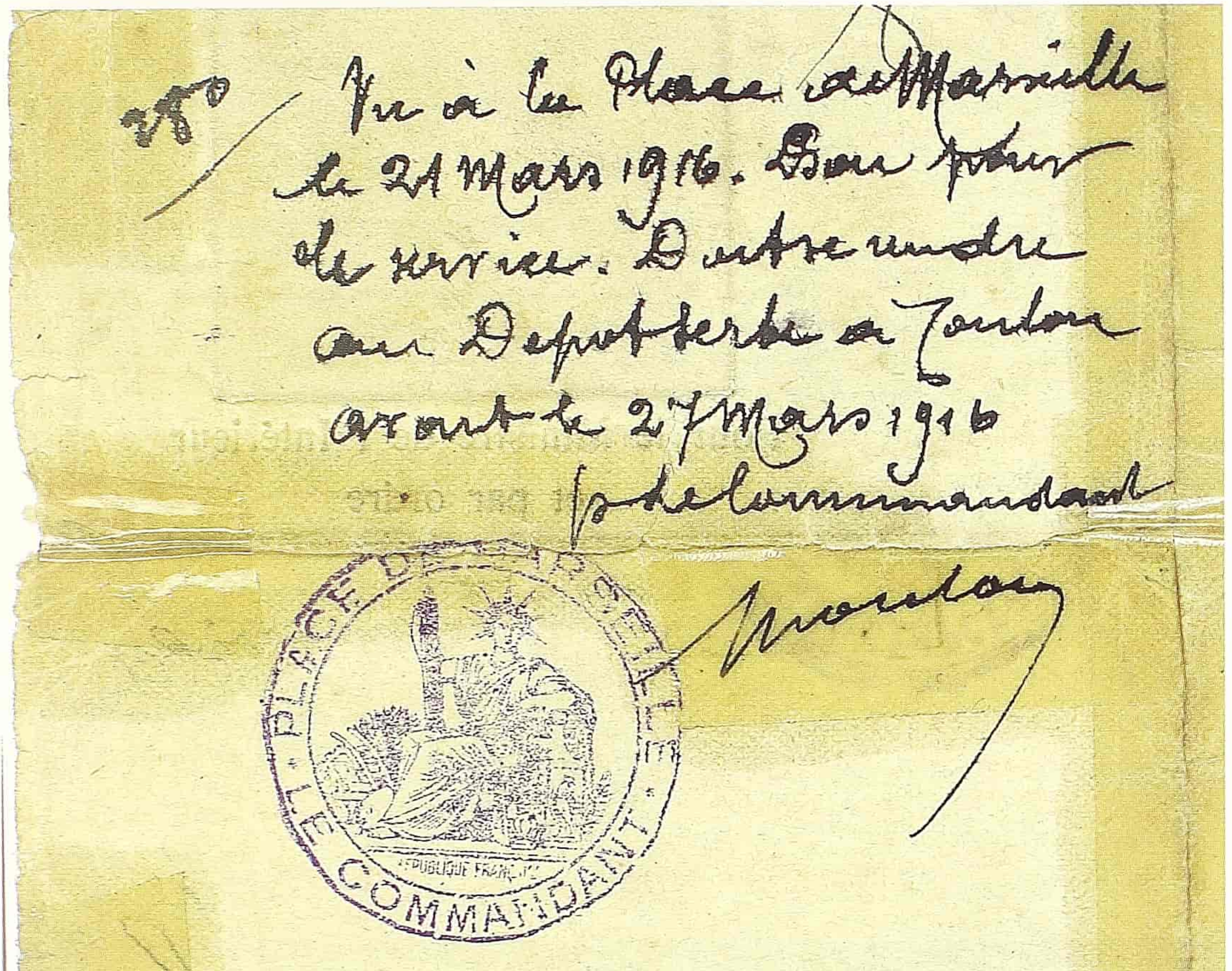
Сл. 13

3/16 марта 1916 Панта Ђирић мења у Марсељу српски новац (100 динара) за француски. (Сл. 14)

Сл. 14

Виђен у Марсељу од стране француских власти 21. марта 1916. Леп отисак службеног жига "PLACE DE MARSEILLE / LE COMMANDANT". Да се јави? Стигао у Depot Serbe у Тулону 27. марта 1916 године (Сл. 15).

Сл.15

СЛЕДЕЋИ ДОКУМЕНТ (ЧЕТВРТИ)

који се односи на Панту Ђирића потиче из октобра месеца 1916 и дат је на Сл. 16. Као што се из текста може закључити:

-'Прегледао сам данас г. Панту Ђирића полицијског писара и нашао да болује од Icterus catarrhal gravis.

Ради лечења потребно је што пре упутити га у бању Vichy.

11. октобра 1916
Марсељ

Резерв. Санит. Капет. I кл.
Др. Х. Хоровиц

На наведеном документу се налази релативно мало познат службени жиг са текстом "COMMISSAIRE des REFUGIES SERBES / КОМЕСАРИЈАТ за СРПСКЕ ИЗБЕГЛИЦЕ" (Сл. 17а) – плаве боје, док се у средини жига налази "Marseille". На полећини овог докумета налази се познати службени жиг "COMMISSION MILITAIRE SERBE / A TOULON" са годинама "1916-1917" у средини и бројем деловодног протокола (Сл. 17 б) – кармин црвене боје.

Лекарско уверение,

Прегледан сам пациент с *Parotiditis*, идентифициран типично
и поставен за болест от *Peterson catarrhal. gravis*.
Бези опасна последици за него и не се препоръчва да се боледува от
Бачу Ричиу.

11. ноември 1916. г.
Марсео

Петер. катит. касит. I. кл.
Д-р Т. Коробичу.

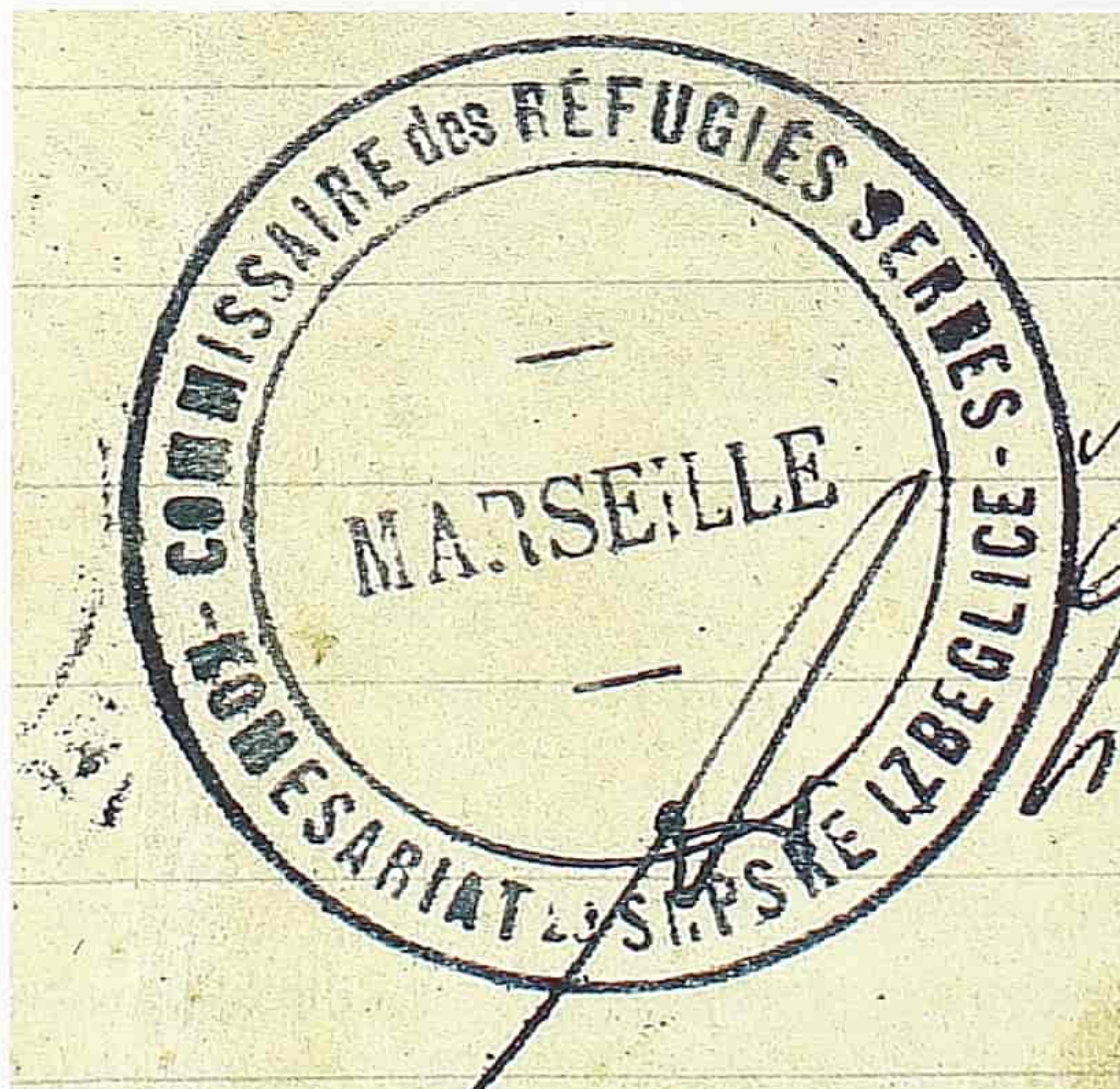
Да се даде време уверение верна болест описана
тук се намери в медицинска книга. Прегледан Диагноза болестта
на Бачу Ричиу изготвена в Марсео от № 2974, изград
№ 2974

3. ноември 1916. г.
в Марсео

Доктор Драге
Марсео нар. Касит
D. Dragage

Сл. 16

a)

b)

Сл. 17

Следећи документ (пети) који се односи на Панту Ћирића потиче из марта 1917. године и представља званични допис Министарства спољних послова Краљевине Србије, Крф са следећим текстом:

Министарства спољних послова Краљевине Србије
Крф, 15/28 март 1917

ПРОПУСНИЦА

Господин Панта Ћирић, службеник Министарства унутрашњих послова Краљевине Србије путује за Солун наредбом Министра унутрашњих послова путује за Атину као службеник Министарства спољних послова Краљевине Србије у амбасаду Краљевине Србије...

Министар спољних послова Краљевине има част да замоли ауторитете, како цивилне, тако и војне земаља Савезника и пријатеља да омогуће несметан пут господину Ћирићу... Наредбом Министра.

Генерални секретар
М. Јовановић

Праг 2018- Конференцијски центар

MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES

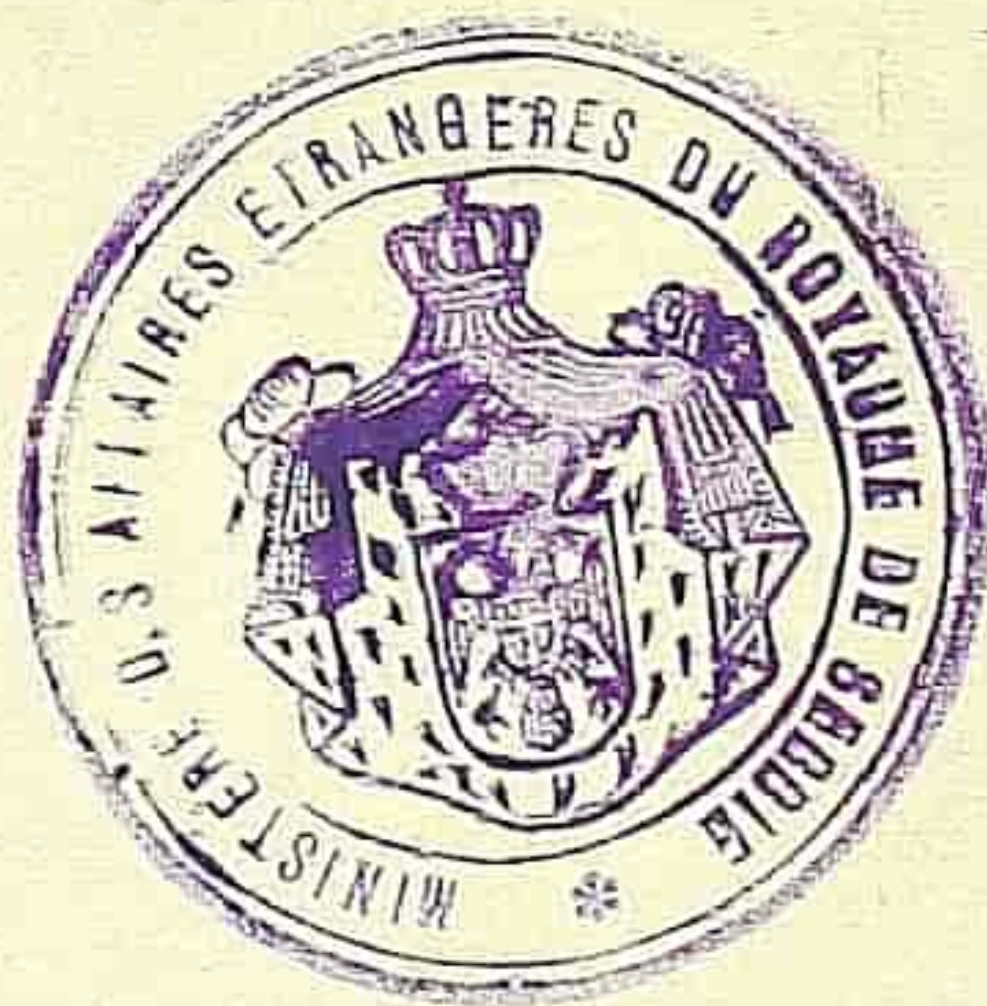
DU ROYAUME DE SERBIE

Corfou le 15/28 mars 1917

N° 888.P A S S A V A N T

Monsieur Panta Kiritch, attaché au Ministère Royal de l'Intérieur de Serbie, se rend à Salonique sur l'ordre de Mr. le Ministre de l'Intérieur, passant par Athènes pour remettre le courrier officiel du Ministère Royal des Affaires Etrangères à la Légation Royale Serbe et de là il se rend à Salonique porteur du courrier officiel du même Ministère pour être remis au Consulat Royal de Serbie.

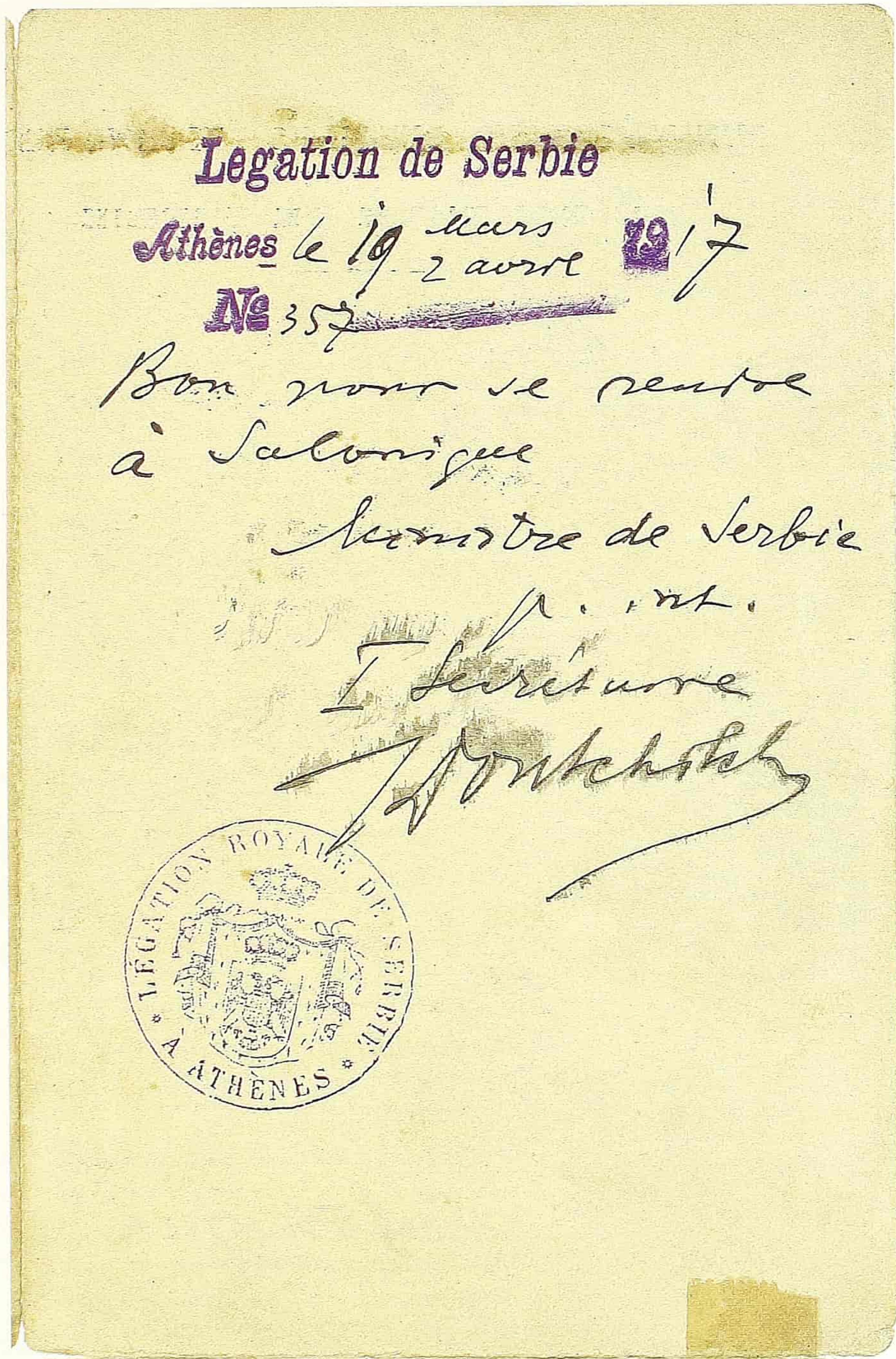
Le Ministère Royal des Affaires Etrangères a l'honneur de prier toutes les autorités, tant civiles que militaires, des pays alliés et amis, de laisser passer librement Monsieur Kiritch et en cas de besoin lui prêter aide et protection.

D'ordre du Ministre
le Secrétaire Général,

M. Jovanović

Текст са овог документа: "Добар" за повратак у Солун", 'уз службени жиг амбасаде,
"LEGATION ROYALE DE SERBIE / A ATHENES".

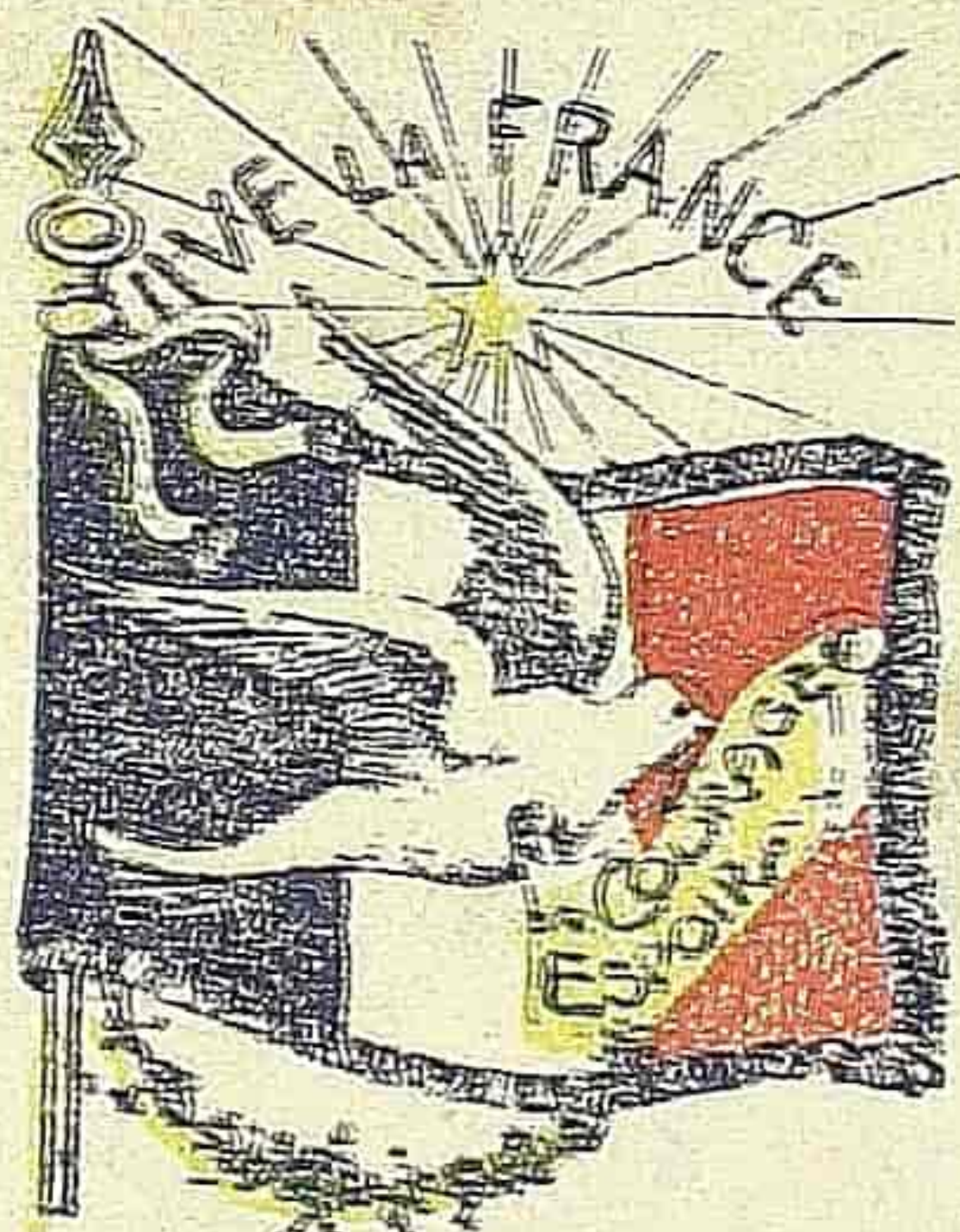

Сл.19

Допунски податак о пребивалишту Панте Ђирића нађен је и на "Carte lettre" упућеној из Француске јуна месеца 1918. Као што се са карте може уочити Панта Ђирић је био у Солуну и то у "Ађутанторном" одељењу Врховне команде, одн. у Војној пошти ВП 999/2 (Рад...)

Exp. par M. Schiritch,
 aide de camp
 du Baron des Termes.
 St Denis la Mal.
 Rhone

Carte-Lettre

— C. F. M.

Monsieur

Panta S. Schiritch

Bureau de Personnel

G. A. G. Serbe.

S. P. № 999½

Salonique.

Последњи документ (шести) говори о повратку кући Панте Л. Ђирића. Овај документ, дат на слици 21, представља Објаву (на српском и француском језику), која ће, као и до сада, бити дата у целости, како следи:

ОБЈАВА.

Г-ну Панџи Ђирићу ком. полице из Крушевца коме дозвољавам да може слободно и у Крушевац, Брус

Моле се савезничке власти да именуваном лицу не чине никакве сметње.

ne lui faire aucun embarras.

КРАЉЕВСКО СРПСКО НАЧЕЛСТВО

ОКРУГА СКОПСКОГ

Бр. 2047.

23. новембра 1918

СКОПЉЕ

...СВЕТУ

НАЧАЛНИК ОКРУГА.

Ј. Јанковић

Prise de l'autorisation d'utiliser la camion pour Kumanovo.

P E R M I S S I O

Pour Monsieur Panja Djirich, commissaire de police de Krouchevatz, qui est permis de rendre Krouchevatz - Brous pour rejoindre son poste

Les autorites allies sont pries de

PRÉFECTURE ROYALE SERBE
DU DÉPARTEMENT DE SKOPLIE

N° 2047.

23. novembre 1918

SKOPLIE

Le Prefet de la VILLE.

J. Jankovic

Текст са слике 21 (само српски):

ОБЈАВА

Господину Панџи Ђирићу ком. полице из Крушевца коме дозвољавам да може слободно и у Крушевац, Брус.

Моле се савезничке власти да именованом лицу не чине никакве сметње.

КРАЉЕВСКО СРПСКО НАЧЕЛСТВО

ОКРУГА СКОПСКОГ

Бр. 2047

23. новембра 1918

СКОПЉЕ

НАЧАЛНИК ОКРУГА

Слаб отисак службеног жига.

Испод овог текста куцаног писаћом машином додато је руком на француском језику да му се дозвољава коришћење камиона за превоз до Куманова.

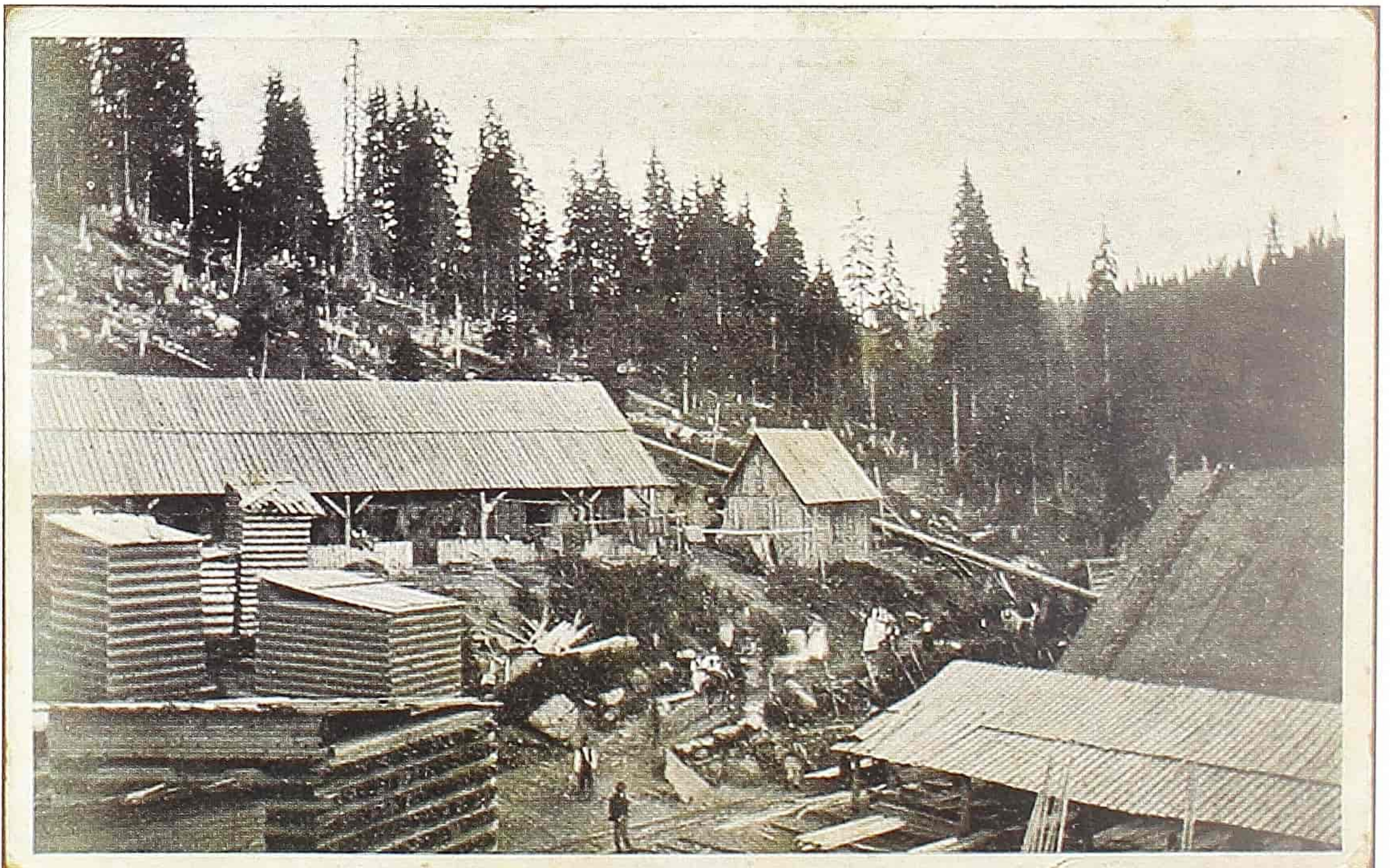
На основу свега може се успоставити слика пута и делимично живота Панте Л. Ћирића (уз временску компоненту) стриктно према изложеним документима, како следи:

Подгорица (15. XII 1915, 15. XII 1915, 15. XII 1915),
 Вир (16. XII 1915),
 Скадар (18. 12. 1915, 22. XII 1915, 3. I 1916),
 Драч (8. I 1916, 10. I 1916, 21. I 1916),
 Марсеј (15. 2. 1916, 16. II 1916, 21. III 1916, 27. III 1916, 11. X 1916),
 Крф (28. III 1917)
 Атина (19. III 1917),
 Солун (?? VI 1918),
 Скопље, 23. XI 1918
 Куманово, (...)
 Брус, (...)

Уместо закључка

Шта на крају рећи?

После скоро три године и путовања од више хиљада пређених километара из Србије преко Албаније, Црне Горе, Грчке, Италије и Француске и назад, преживљавајући себно што рат доноси и односи, користећи сва могућа превозна и непревозна средства (сем авиона Панте Ћирић се срећно вратио кући у Србију – у свој Брус, срез Копаонички.

Прерада дрвета на Копаонику пред I светски рат.

Проф. др Милан Радовановић:

ОДБОР ЗА ПОМОЋ САВЕЗНИЧКИМ РАЊЕНИЦИМА У СРБИЈИ

Почетком децембра месеца 1914 године, после битака на Колубари и Сувору, Србија је уз надчовечанске напоре својих војника, одбацила Аустријанце изван својих граница уз велики ратни плен и између 50.000 и 70.000 ратних заробљеника. Иако је из прве ратне године изашла не само као непоражена, већ и као победник, Србија је била исцрпљена због огромних људских губитака и због разарања њених најплоднијих области. Тешкоће су биле вишеструко увећане појавом заразних болести. Нарочито су катастрофалне биле размере епидемије пегавог тифуса, које су пренеле аустроугарске трупе из Босне. (Сл.1) Приликом премештања ратних заробљеника из Ваљева у Ниш, епидемија се проширила по целој земљи. У току епидемије од пегавца је у Србији умрло око 150.000 људи. Од нешто више од две стотине српских лекара сви су боловали, а умрло их је 125 (1).

Србија је затражила помоћ од савезника, јер су српске војне снаге биле немоћне пред овим противником. Као одговор, формирају се медицинске мисије, састављене од медицинских стручњака и доставља помоћ у лековима и потребној медицинској опреми. Медицинске мисије су стигле са свих страна: Русије, Енглеске, Француске, САД, Швајцарске, Холандије, Грчке, Данске и других. Према, током 1914-1915 године, а посебно у првој половини 1915 године, у Србији је било више мисија и то: Велике Британије са 370 чланова од чега 64 лекара, Русије са 111 чланова од чега 12 лекара, САД са 44 стручњака од чега 12 лекара, Француске, која је била најбројнија са чак 97 лекара, Грчке са 16 чланова од чега 7 лекара, итд. Епидемија је сузбијена тек у пролеће 1915. године нешто због побољшања времена, а највише због помоћи медицинских мисија из савезничких и неутралних земаља. Епидемија је покосила 35.000 војника и преко 100.000 цивила (3).

Не улазећи више у овај општи део о коме постоји опсежна литература (1,2,3) и на енглеском и на српском језику, надаље ће бити обрађена једна мање позната енглеска мисија - "The Wounded Allies Relief Committee" ("Одбор за помоћ савезничким рањеницима")

AUSTRIANS CARRIED TYPHUS TO SERBIA

**Rockefeller Relief Commission
Finds Troops the Source of
the Great Epidemic.**

SAYS 300,000 ARE IN NEED

**And the Country Is Practically
Helpless in the Emergency—
Cholera Outbreak Predicted.**

Сл. 1 "Аустријанци су унели тифус у Србију" - текст из Њујорк Тајмса ("New York Times") од 26 марта 1915.

"Одбор за помоћ савезничким рањеницима (The Wounded Allies Relief Committee): Болница за тифусне болеснике са стотину кревета обезбеђена је за Крагујевац, где се налази српска Врховна команда. Одбор ће ускоро послати и сличну Црној Гори. (4).

Ипак, основа за овај рад је изванредна књига Славице Поповић Филиповић - "Из постојбине јавора - Канадско-британска медицинска и хуманитарна помоћ Србији у Првом светском рату" у издању Српског лекарског друштва, Београд, 2013. Према подацима из наведене књиге (5):

"Одбор за помоћ савезничким рањеницима основан је 5. августа 1914 године. "Одбор за помоћ рањеним савезницима је у периоду 1914-1919 организовао болнице у Француској, Белгији, Италији, Русији, Србији и болнице за српске војнике на Крфу и Солунском фронту".

Надаље ће бити потврђен рад овог Одбора у Србији кроз сачуване (ретке) примерке поштанске историје у периоду 1914-1915 и периоду 1916-1918.

Активност Одбора за помоћ савезничким рањеницима у Србији у периоду 1914-1915.

После Друге јединице Болница шкотских жена и Треће јединице Српског потпорног фонда, у Крагујевац је јуна месеца 1915. године стигла и трећа болница (Прва болница) у организацији Одбора за помоћ савезничким рањеницима у Србији. Доцније ће уследити и друга болница намењена Црној Гори.

"Болница са распоредом у Крагујевцу кренула је 31.марта 1915 године из Енглеске са свим особљем и комплетном опремом. Руковођење болнице било је поверено двојци белгијских лекара др Ловенсу (Dr. Lauwens) и др Вененсу (Dr Wenens)... (5). Болница у Крагујевцу била је опремљена за хирургију, имала је капацитет од 100 постеља, била је снабдевена великим резервама санитетског материјала, и имала пет амбулантних возила. Мада намењена за хирургију примала је на лечење и реконвалесценте од пегавца".

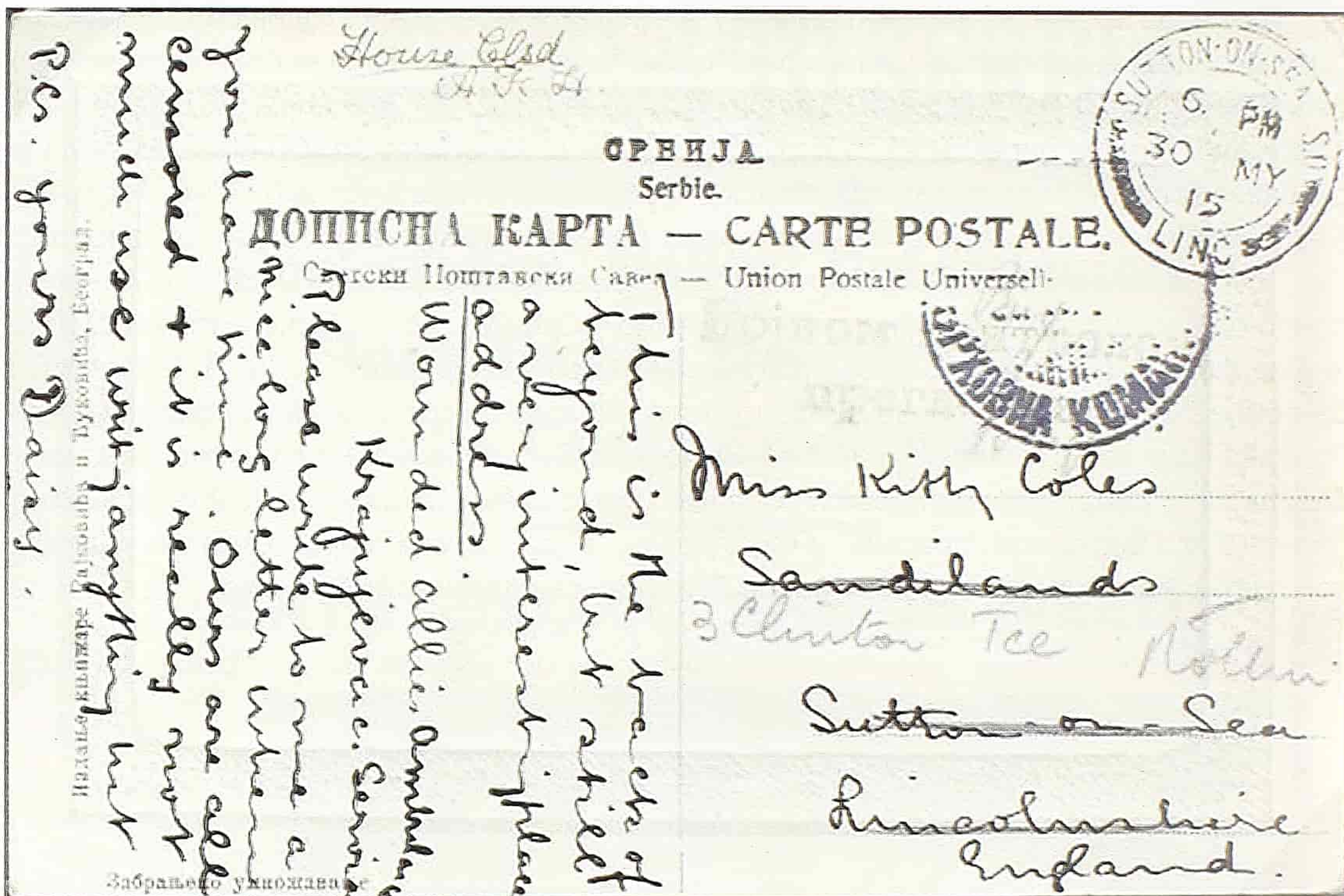
"У току летњег затишја, Одбор за помоћ савезничким рањеницима је у Лондону донео одлуку о реорганизацији својих болница у Србији и Црној Гори. У то име Одбор је јула месеца 1915. послао свог представника др Рудерфорда (Dr W. H. Rutherford) да обиђе болнице у Крагујевцу и Подгорици. За време свог боравка у Крагујевцу др Рудерфорд је са др Лазаром Генчићем, начелником српског војног санитета, направио споразум о реорганизацији ових болница. Договорено је да се највећи капацитет болнице у Подгорици пресели у Крагујевац, а да српски војни санитет преузме комплетно одржавање новоформиране болнице, са додатних 500 постеља."

Сл. 2 Информативно-патриотска разгледница "Савезници" - слика Мориса Вагеманса (Maurice Wagemans, Wounded Allies Relief Committee),
Tuck разгледница, 1916

"Одбор у Лондону је преузео обавезу финансирања болничког особља, а за новог шефа ове велике и комплексне болнице поставио је др Вилијема Грем Аспланда (William Harold Graham Aspland), канадског лекара великог међународног искуства и угледа. Др Аспланд је стигао у Србију јула месеца 1915. године" (5).

Са гледишта поштанске историје нема пуно примерака присуства Одбора у Србији. Прва карта била је изложена на аукцији куће Argil Etkins, Енглеска.

Сл.3 Разгледница Крагујевца упућена од стране једне од четири медицинске сестре Дејзи (Daisy) за Линконшајр (Lincolnshire, Sutton on See), Енглеска (поштански жиг 30. мај 1915) и преупућена на нову адресу. На овој карти се поред текста "Молим те напиши ми лепо и дуго писмо када будеш имала времена. Сва наша писма су цензурисана..." дата је и адреса Одбора у Србији: "Wounded Allies Ambulance, Kragujevac, Serbia". На карти се налази и жиг војне поште Врховне команде нечитког датума. Карта није цензурисана!

Надаље ће бити показан једини (?) познати примерак поштанског објекта са жигом Одбора (сл.5) из овог периода.

Сл.4 Разгледница Крагујевца са описане карте на сл.3!

Сл.5 Разгледница са жигом "The Wounded Allies Relief Committee / Kragujevatz"
(из збирке P.F.Portvliet-a)

Разгледница упућена из Крагујевца (податак са карте – 20. 07. 1915) употребљена као војничка карта за Француску, али за Белгијску армију.

На карти се уместо поштанског жига налази жиг "ВОЈНА ПОШТА / ВРХОВНА КОМАНДА" (11. 07. 1915) и српски двореди цензурни жиг "ВОЈНОМ КОНТРОЛОМ / ПРЕГЛЕДАНО" ретке плаво-зелене боје, као и параф цензора. Жиг Одбора за помоћ савезничким рањеницима отиснут је у горњем десном углу карте са следећим текстом: "The Wounded Allies Relief Committee / Kragujevatz", док се у средини жига налази текст "SERBIAN UNIT / ПОМОЋ РАЊЕНИМ САВЕЗНИЦИМА / КРАГУЈЕВАЦ" лепе црвене боје. На карти се налази и долазни двојезични (француски и фламански) војни белгијски жиг "Postes militaire / Belgique" i "Belgie / Legerpost" са датумом ?? 08. 17. Српски жиг има податке према Јулијанском календару, док белгијски жиг има исте према Грегоријанском календару.

Писац ове карте је један од два белгијска лекара Др Вененс (?) – потпис при дну карте.

С обзиром да је ово једини познати жиг Одбора за помоћ савезничким рањеницима биће дат посебно (Сл.6)

Сл.6 Издвојени жиг "The Wounded Allies Relief Committee / Kragujevatz", са "SERBIAN UNIT / ПОМОЋ РАЊЕНИМ САВЕЗНИЦИМА / КРАГУЈЕВАЦ", у средини жига.

"Октобра 1915 са повлачењем српске војске и санитета велики број чланова савезничких медицинских мисија се прикључио колони у повлачењу, али не и Вилиам Аспланд. Он је остао у Крагујевцу где му је, поред санитетског особља Одбора, била поверена брига о 400 пацијената. Болница у Крагујевцу је прешла у непријатељске руке... Репатријација страних медицинских мисија обављена је фебруара месеца 1916 године преко Београда, Беча, Цириха, кроз Француску и на крају до Саутемптона."

Помоћ Одбора за помоћ савезничким рањеницима у периоду 1916-1918.

После преласка Албаније и Црне Горе, "На апел Српског Црвеног крста међу првима се одазвала медицинска помоћ Српског потпорног фонда и Одбора за помоћ савезничким рањеницима. Одбор за помоћ савезничким рањеницима је послао преко Француске једну медицинску мисију (два лекара, четири медицинске сестре,...) на острво Видо.

Административно руководство ове мисије Одбор је поверио мајору Алвину Моду (Alwyne Maude) . Тако је формирана болница на Крфу на имању виле Сан Стефано у Агиос Стефаносу, која је била око 20 км удаљена од места Крф.

"Почетком 1916 др Мод (Dr Dorothea Clara Maude) се нашла по други пут са Србима на Крфу на позив свог стрица Алвина Моде". "Први пут у Србију је дошла као анестезиолог и хируршки помоћник у саставу Пете јединице Српског потпорног фонда (Друга јединица британских фармера), која је од маја 1915. радила у Пожаревцу, а потом кратко у Београду.

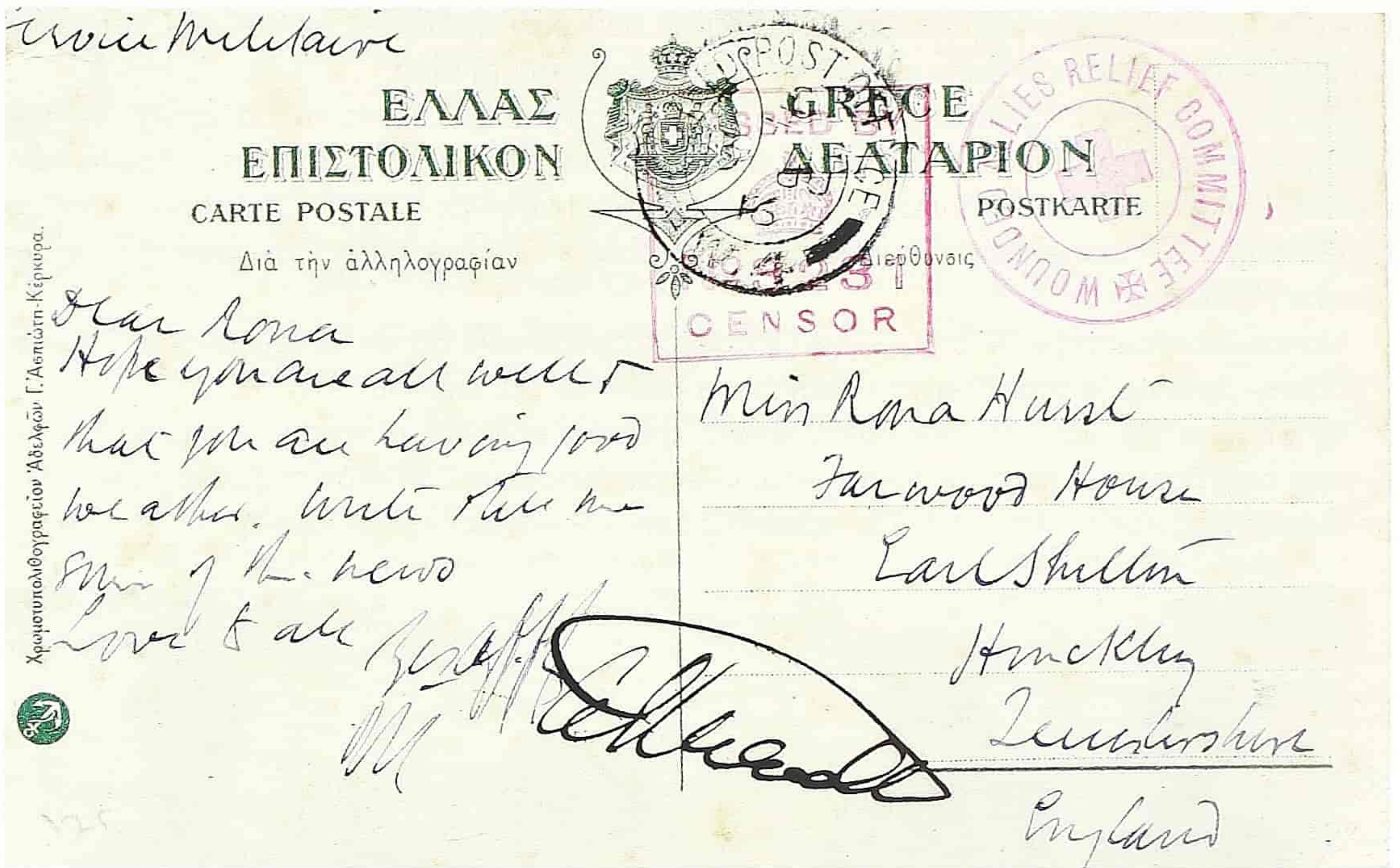
Половином октобра 1916 болница са Крфа је пребачена 60 миља северно од Солуна у Водену. Др Мод је због болести напустила болницу 30. априла 1917. (7).

"У Водени, на Солунском фронту много српских војника је лечено и нашло лек за душу у овој болници залагањем др Мод... Реорганизована болница продужила је своје деловање под новим именом "Привремена српско-енглеска болница бр. 1".

Сл. 7 Слика др Мод (у белом) са својим псом Ница (Nitza) у Микри 1916. године са медицинским сестрама и куварицом (8).

На следећој слици дата је полеђина разгледнице Крфа (издање Аспиотис) упућена 1916 године за Енглеску на којој се уочавају жиг енглеске војне поште W.4 (Fieldpostoffice / W.4), енглески цензурни жиг "Passed by censor No. 231" и жиг Одбора за помоћ савезничким рањеницима: "The Wounded Allies Relief Committee" црвене боје. Овај жиг је дат издвојен на следећој слици (Сл. 9).

Сл. 8

Сл. 9 Издвојени жиг "The Wounded Allies Relief Committee"

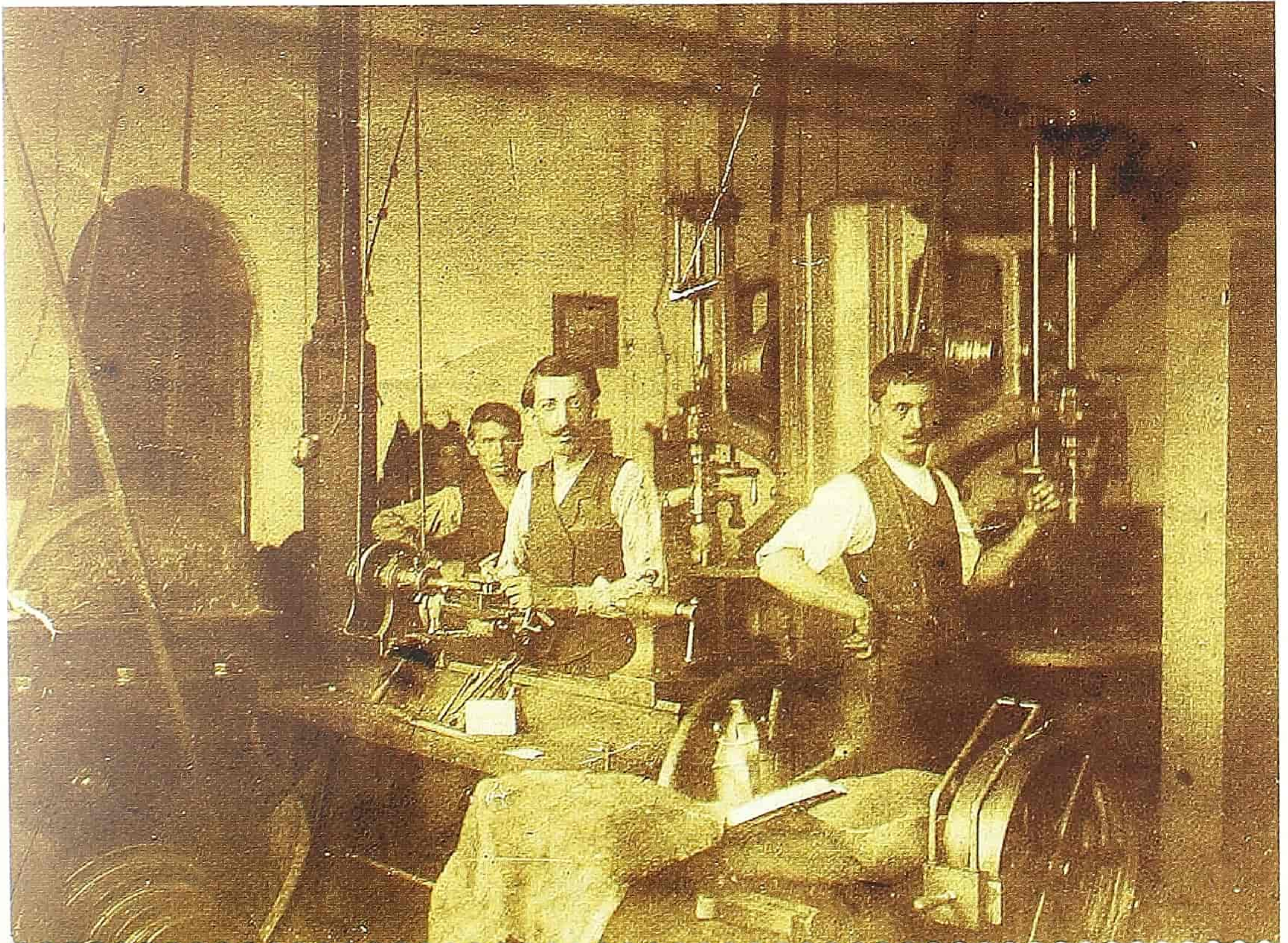
Уместо закључка

Др Вилијем Харолд Грем Аспланд, управник болнице Одбора за помоћ рањеним савезницима у Крагујевцу, поред низа других одликовања, проглашен је почасним мајором српске војске.

Литература:

1. Radovanović M., British Medical Missions in Serbia 1914-1915, London Philatelist, No.1396, June 2012,
2. Radovanović M., British Medical Missions in Serbia 1914-1915, Filatelista br.267/268, 2011, (in Serbian)
3. Radovanovic M., Allies and Serbs in Great War (1914-1915) – Silent Witnesses, November 2013, Beograd – book
4. <http://archive.spectator.co.uk/article/15th-may-1915/17/wounded-allies-relief-committee>,
5. Popović Filipović S., "Iz postojbine javora – Kanadsko-britanska medicinska i humanitarna pomoć Srbiji u Prvom svetskom ratu", Srpsko lekarsko društvo, Beograd, 2013.
6. Popović Filipović S., Srpski potporni fond u Srbiji i sa Srbima u prvom svetskom ratu i posleratnom periodu, (<https://www.rastko.rs/cms/files/books/5062e4dcc0b98>),
7. <https://livesofthefirstworldwar.org/lifestory/5150334>
8. Fedunki P.M., Women's Physicians Serving in Serbia, 1915-1917: The Story of Dorothea Maude History of Medicine, MUMJ.([mdprogram.mcmaster.ca/docs/default... /v4_53---57---history-of-medicine.pdf?sfvrsn...](http://mdprogram.mcmaster.ca/docs/default.../v4_53---57---history-of-medicine.pdf?sfvrsn...)).

Тополivница у Крагујевцу: почетком новембра 1914. радионице војнотехничког завода евакуисане су у Нишку тврђаву.

ЈУГОСЛАВИЈА 1944-1951

ФИЛАТЕЛИЈА, ПОШТАНСКА ИСТОРИЈА И ТАРИФЕ

контактима са неколицином колега, као и на основу реакције филателистичке јавности око објављеног прилога "Тарифе и поштанска историја ДФЈ 1944-1945", могли смо оценити да постоји велико занимање за период првих послератних година Југославије и да би требало наставити са обрадом тог подручја што обухватније. Разлог више за то је и чињеница да је претходни прилог остао на неки начин незавршен, јер је искључиво или претежно усмерен на прве послератне поштанске тарифе и поштанску историју, док су марке тих првих издања у српским окупационим динарима, стављене у други план. Управо одатле ћемо у овом броју часописа наставити и серијом прилога у наредним бројевима проћи кроз читав период до 1951, када је иначе извршена драстична промена-повећање поштанских тарифа због промене курса динара. Даћемо и низ веома важних информација за нас филателисте, сакупљаче ове теме.

Дакле, у овом првом прилогу остајемо у периоду Демократске Федеративне Југославије, који уз већ приказано у претходном прилогу, у поштанско-филателистичком смислу обухвата време од децембра 1944, када су се појавили "Манастири са мрежом" па до издања "Устав" од 29. X 1945 и проглашења Федеративне Народне Републике Југославије.

Почећемо од периода у коме су штампане поштанске марке у српским окупационим динарима, које су биле у важности до 31. јула (за издање порто-марака тзв. "Црне бројке") до 31. августа 1945. године.

Код првог општег издања с краја 1944. године - Манастири са заштитном мрежом и претиском нових симбола и допунске вредности ("Michel" Nr.451 I, 453 I), "Каталог марака ФНРЈ 1947" издање ФСХ-а Загреб наводи да је код вредности 3+2 динара постоји други тип претиска, где ознака "+" стоји под косим углом у односу на текст новог назива државе и да се овај варијетет штампе појављује три пута у табаку од 50 марака, Занимљиво је да у прилозима "Филателије" и "Филателисте" нисам могао да пронађем потврду - приказ овог варијетета. Имао сам прилику да прегледам табак ове вредности и нисам могао да уочим одступање. Вероватно је да ово одступање не представља типичну грешку у целом тиражу, већ у делу тиража, што је могуће с обзиром на велики тираж издања. Другу врсту особености код овог издања чини двоструко зупчање код вредности од 7+3 динара на једној страни марке.

У поновљеном - новоштампаном издању с краја јануара и почетка фебруара 1945 - Манастири без мреже са претиском ("Michel" Nr.451 II/ 453 II), уочена је грешка у штампи код вредности од 7+3 динара: "Л" уместо "Д" ("Michel" Nr.453 II F). И овде се свакако ради о штампарској грешки у делу тиража.

Код оба издања Манастира иначе постоје основне марке са дуплим тиском.

Редовно издање Маршал Тито у окупационим динарима, издато од фебруара до почетка априла 1945 ("Michel" Nr. 454/457), такође има особености, за које се може тврдити да нису типичне у целом, већ у делу тиража. Код вредности од 10 динара: деформисана "0" и "1" у ознаци вредности "10" (86. марка наводно I плоче, а код вредности од 30 динара: "тамна мрља испод десног ока (51. марка II плоче).

За ово издање иначе су познате ознаке продајних арака на рубовима штампарског табака. Познате су ознаке римским бројевима: I, II, III I IV различите дебљине, висине и изгледа бројке. Постоје бројке са једном или две тачке, а вероватно и бројке без тачке. Потпуна обрада ових ознака до данас вероватно не постоји или више није у сазнању сакупљача.

Слика 1. Типови ознака на рубовима штампарских табака код Редовног издања Маршал Тито у окупационим динарима. Напомена: приказана су и 3 вредности редовног издања Маршал Тито у динарима ДФЈ (0,25 0,50 и 2 динара) па молимо да то имате у виду.

И на крају, последње издање у српским окупационим динарима је издање портомарака „тзв“ „црне бројке“, штампано од средине фебруара до почетка марта 1945 ("Michel" P 76/83), које је познато по штампарским грешкама. С обзиром да двобојност штампе односно накнадно уштампавање вредносне ознаке у црној броји, појављују се примерци са мање или више помереним бројкама на свим вредностима почев од 2 до 40 динара (види први ред марака на слици 2, са приказом три вредности).

Такође, познати су ретки примерци марака без уштампане бројке. Прве каталожке обраде овог издања помињу ту грешку на вредности од 30 динара, затим је уочена на вредности од 3 динара, а касније су виђени и комади неких других вредности. (види марку од 3 динара без ознаке вредности у другом реду слике 2.)

И код овог издања познати су сачувани примерци марака са ознакама продајног арака на рубовима штампарског табака. Из одређених недовољно познатих разлога обрада ових ознака није толико позната, као код других издања. У трећем реду сл. 2 приказан је пар марака од 10 динара са ознаком "II" на маргини.

Слика 2. Особености штампе на порто-маркама "Црне бројке".

У обради теме моменат је да информишемо читаоце и сакупљаче о неколико питања општег значаја и посебно од значаја за делатност поште у том времену. Најпре о новцу затеченом на југословенским просторима у време ослобађања територије (октобар 1944 - мај 1945) и начину његове постепене замене за новоштампани нивац нове државе - динар ДФ).

Привремена власт је проценила је да од свих валута у употреби на нашим просторима у том моменту, српски окупациони динар има најстабилнију вредност, па је узимајући сву опрезност при одмеравању паритета према осталим валутама, осталих валута, најпре умањила - "преполовила" његову вредност и успоставила следећи паритет:

- за 100 албанских франака 250 динара,
- за 100 албанских лека 50 динара,
- за 100 мађарских пенга 100 динара,
- за 100 немачких рајхсмарака 60 диинара,
- за 100 италијанских лира 30 динара,
- за 100 бугарских лева 10 динара,
- за 100 куна НДХ, на подручју Срема 2,5 динара, а на осталим подручјима 0,7 динара.

Истовремено, власт је тежила утврђивању вредности новог динара ДФЈ близу или једнако курсу предратног динара према америчком долару, па је предузела мере за заштиту југословенског монетарног злата у иностранству и наручила штампање нових новчаница. Замена ефективних новчаница у српским окупационим динарима и то до одређеног износа за динар ДФЈ најпре је извршена на источном подручју у времену од 20. до 30. априла 1945. према курсу 1 динар ДФЈ = 20 српских окупационих динара., док је клириншки обрачун настављен и касније (затечени новац на пословним и личним рачунима и др).

На осталим, касније ослобођеним подручјима сукцесивно је извршена замена, како је успостављана нова власт. Марке провизорних покрајинских издања на ослобођеним деловима територије (БиХ, Хрватска, Словенија), које су гласиле на локални окупациони новац, иако су још биле у течају када је вршена замена новца, толико су биле безвредне, да су постале практично неупотребљиве. Тако је рецимо у БиХ за препоручено писмо прве стопе тежине, за које је такса износила 6 динара ДФЈ, требало марака провизорног мостарског издања у вредности од 858 куна.

За правилно тумачење општеважећих поштанских тарифа од 20. априла и 10. маја 1945. године у динарима ДФЈ, треба имати у виду додатну регулацију и примену тарифа. Према Уредби о плаћању поштанских такси ("Службени лист" бр. 24 од 21. IV 1945), била су предвиђена одређена ослобођења од плаћања такси, и то:

- све поштанске установе за све врсте поштански поштиљки - услуга,
- војне власти за време рата и мобилизације, за све врсте поштанских поштиљки - услуга,
- народно-ослободилачки одбори (органи локалне власи) за време рата и мобилизације, за све поштанске услуге,
- Црвени крст за време рата и мобилизације, за све врсте поштанских услуга,
- војна лица за време рата и мобилизације, за обична писма, дописнице, поштанске упутнице, вредносна писма и пакете и то како као поштиљаоци, тако и као примаоци.

Ова ослобођења су важна за правилно објашњење и тумачење тарифа на конкретним поштанским објектима. Напомињем да и поред чињенице да је поштански кадар у то време био најчешће са искуством, могу постојати сачувани поштански објекти, чија се франкатура не може лако објаснити.

И коначно, о успостављању паритета динара ДФЈ у међународном поштанском обрачуну и упште, у време важења тзв. "златног франка" у међународним рефакцијама у оквиру Светског поштанског саобраћаја, као и општем курсу према америчком долару, као светској резервној валути. Решењем министра ПТТ од 13. маја 1945, успостављен је паритет:

- 1 златни франак = 18 динара ДФЈ
- 1 амерички долар = 3 златна франка
- 1 амерички долар = 50 динара ДФЈ

Овај званични курс динара одржаван је доста дуго, све до 1951. године. У наредним наставцима видећемо колико је он био нереалан и кроз поштанске уредбе и документа.

Наставак теме почеће од првог општег издања поштанских марака у динарима ДФЈ са мотивом Маршал Тито.

(наставите се)

Поводом нове књиге проф. др Милана Радовановића

ХОЛАНДСКО МИЛОСРЂЕ И СРБИ У ВЕЛИКОМ РАТУ 1916-1918 – НЕМИ СВЕДОЦИ

*Крајем новембра у Дому Јеврема Грујића у Београду
представљена је нова књига проф. др Милана Радовановића
из циклуса "Неми сведоци".*

Од на књизи "Холандско Милосрђе и Срби у Великом рату 1916-1918", према казивању аутора, пратио је низ пријатних околности: пријатељство аутора са Петером Портфлитом, књига Ханса ван Лита "Два милиона пакета преко Међународног друштва Милосрђе" и коначно, један већи налаз заробљеничких карата и докумената хуманитарне преписке Српског одбора за помоћ ратним заробљеницима и интернираним лицима под окриљем Црвеног крста Холандије. Овоме бих додао, и велика посвећеност овој теми професора Радовановића. Важно је да подсетимо да је господин Петер Портфлит веома познат и цитиран аутор у српској филателистичкој периодици. Господин Ханс ван Лит је на челу удружења "Западни фронт у Холандији" основаног 1980. године с циљем да подстакне интересовање за период 1914 - 1918, како би се очувало сећање на храброст и пожртвовање добровољног рада током Великог рата. Ова помоћ је осетно ублажавала и поправљала стање заточених Срба у логорима Централних сила.

У филателистичкој литератури о Великом рату постоје, углавном, опште напомене о помоћи ратним заробљеницима која је упућивана из неутралне Холандије, иако се зна да су Холанђани упутили заробљеним и интернираним Србима у логорима Аустро-Угарске и Немачке чак 47.000 пакета.

Организовање пошиљака пакета ратним заробљеницима и интернираним цивилима међународно је регулисано одредбама Хашке конвенције (1907).

"Хуманитарна друштва за помоћ ратним заробљеницима и интернираним лицима, која су основана у складу са законима своје земље а са циљем да служе као канал за добротворне напоре, могу примати од зараћених страна, за себе и своје акредитоване делове различиту потпору за ефикасно извршење свог хуманог задатка у границама наметнутим војним потребама и административним прописима (...) (члан 15)."

"Бирои за тражење уживају привилегију бесплатне поштарине. Писма, новчани налози и драгоцености, као и пошиљке пакета, намењене за ратне заробљенике ослобођени су свих поштанских такси у земљама порекла и одредишта, као и у земљама кроз које пролазе.

Поклони и прилози у натури за ратне заробљенике признају се без икаквих увозних или других дажбина, као и плаћања за превоз од стране државних железница (члан 16)."

Коначно, Конвенцијом Светског поштанског савеза (Рим 1906), одредбом у којој се говори о ослобађању од поштанских такси уређено је да "Преписка намењена ратним заробљеницима и преписка коју шаљу ратни заробљеници била је ослобођена од свих поштанских такси, не само у земљама порекла и одредишта, већ у земљама транзита."

Према Хашкој конвенцији, земље које су држале заробљенике биле су одговорне за њихову исхрану и обавезне да прихвате друштва за пружање помоћи заточенима.

Овим су смањивани захтеви за државним новцем и могућност одмазде за нечовечно поступање према заробљеним поданицима непријатељских држава. Велики део патње коју су трпели заточени одражавао је недостатак логорске организације, због општег уверења да ће рат бити кратак, чиме се занемаривала потреба за таквом припремом.

Заточени и интернирани цивили такође су примали помоћ, на интервенцију чланова својих породица које су подносиле молбе хуманитарним друштвима.

Опстанак ратних заробљеника и интернираних лица зависио је од спољне помоћи.

Хронологија деловања "Милосрђа": август 1914 Ејсден - грофица Гелус, покреће хуманитарну активност; 15. фебруар 1915 Мастрихт, основано "Милосрђе"; 1. новембар 1916 Хаг, "Милосрђе" долази под контролу Црвеног крста Холандије; Април 1917 Хаг, основана српска секција "Милосрђа"

Зашто се Холандски Црвени крст није одмах укључио?

Један од одговора је, да када се на самом почетку сукоба, на свим зараћеним странама, појавио велики број ратних заробљеника морало се брзо реаговати.

Холандске власти биле су свесне Веберовске хуманитарне бирократије којој је требало доста времена да покрене механизам помоћи.

Брзе одлуке у Црвеном крсту, у овим околностима, нису се могле очекивати. Међутим, када је организација "Милосрђе" постала оптерећена великим бројем пакета питање одговорности и надзора постало је ургентно.

Kriegsgefangenen-Karte

*Internationaal Liefdewerk voor
krijgsgevangenen en geïnterneerden
in alle landen,
onder bescherming van het Nederlandsche
Roode Kruis.*

(Serbische Afdeling)

**Prinses Mariestraat 40
's-GRAVENHAGE.**

Ime pošilaozta

Ratni zarobljenik u Aschach an der Donau

Grupa D. B. No 29

Milivoje Jovanović

N. o 8405

Datum prijema pošiljke 22-VIII-1917

Заробљеничка карта (тип I) послата из логора Ашак (Aschach an der Donau) у Хаг, Српском одбору друштва Холандског "Милосрђа"

Холандски министар финансија затражио је од Црвеног крста Холандије да се укључи и обезбеди ефикасност. Организација "Милосрђе" у Мастрихту са својим огранцима (белгијски, француски, немачки, руски, српски и други) са седиштем у Хагу покушала је да заустави такав план, све до 1. новембра 1916. године, када је морала да се одрекне своје независности, и прихвати Црвени крст као кровну организацију.

Кључни документ у фокусу филателистичког истраживања, у овом раду, је обавештење о послатом пакету у логор - карта која је стављана у пакет и по пријему пакета - као потврда, враћена "Милосрђу" - организацији добровољног рада за ратне заробљенике и интернирана лица у свим земљама под заштитом Холандског Црвеног крста Српској секцији у Хагу. Ова епистоларна грађа је драгоцену за проучавање улоге неутралне Холандије у Великом рату.

Отисак печата Српског одбора у Хагу

Документи о којима говоримо имају своју историју - а њихова будућност зависи од тога да ли ће имати своју публику заинтересовану за хуманост људи у Великом рату.

И да завршим констатацијом, иако старост ових папира премашује 100 година, видљиви су не само на аукцијама, већ и у њиховим примарним изворима - и даље могу бити доступни у породицама.

Збирке које садрже преписку ратних заробљеника ипак не зависе само од тога колико има новца.

(В. Бејовић, текст прочишћан на представљању књије)

Амбасадор Краљевине Холандије у Србији г. Хендрик Герит Корнелис ван ден Дол говори на представљању књиге Холандско Милосрђе и Срби у Великом рату 1916-1918 – Неми сведоци. Догађају је присуствовао и г. Александар Боричић, председник СФС са супругом, холандско дипломатско особље и бројне личности културног и јавног живота Србије.

Проф. др Милан Радовановић говори на представљању своје књиге.

ЧУДЕСНА ФОТО-РАЗГЛЕДНИЦА

У октобру 1933. године у Паризу Марсел Дишан се сreo са Нином и Василијем Кандински. Оба уметника били су блиски са америчком сликарком Катерин Дриер. Дишан и Кандински су одлучили да јој пошаљу разгледницу. Дриерова је у Њујорку примила разгледницу, која је на крају завршила у њеној архиви. После њене смрти (1952), разгледница је постала део збирке рукописа библиотеке Универзитета Јејл.

Ханс де Волф¹ у чланку *Delay in Delivery: A postcard sent by Duchamp in 1933* објављеном у *Tout - Fait*² анализира садржај ове разгледнице.

- Скоро шездесет и пет година касније, у лето 1998 - пише Волф, наишао сам на разгледницу међу стотинама страница преписке између Дриерове и Дишана. У ретроспекцији је тешко рећи да ли сам одмах приметио детаље на слици разгледнице (која приказује бар-ресторан у Паризу). Вероватно нисам. Направио сам копију са којом сам се вратио у Европу. Само неколико недеља касније, концентришући се на слику, постало ми је јасно да би једна од фигура на слици могао бити и сам Марсел Дишан.

¹ Ханс де Волф (1961) историчар уметности фокусиран на модерну и савремену уметност, филозофију и естетику.

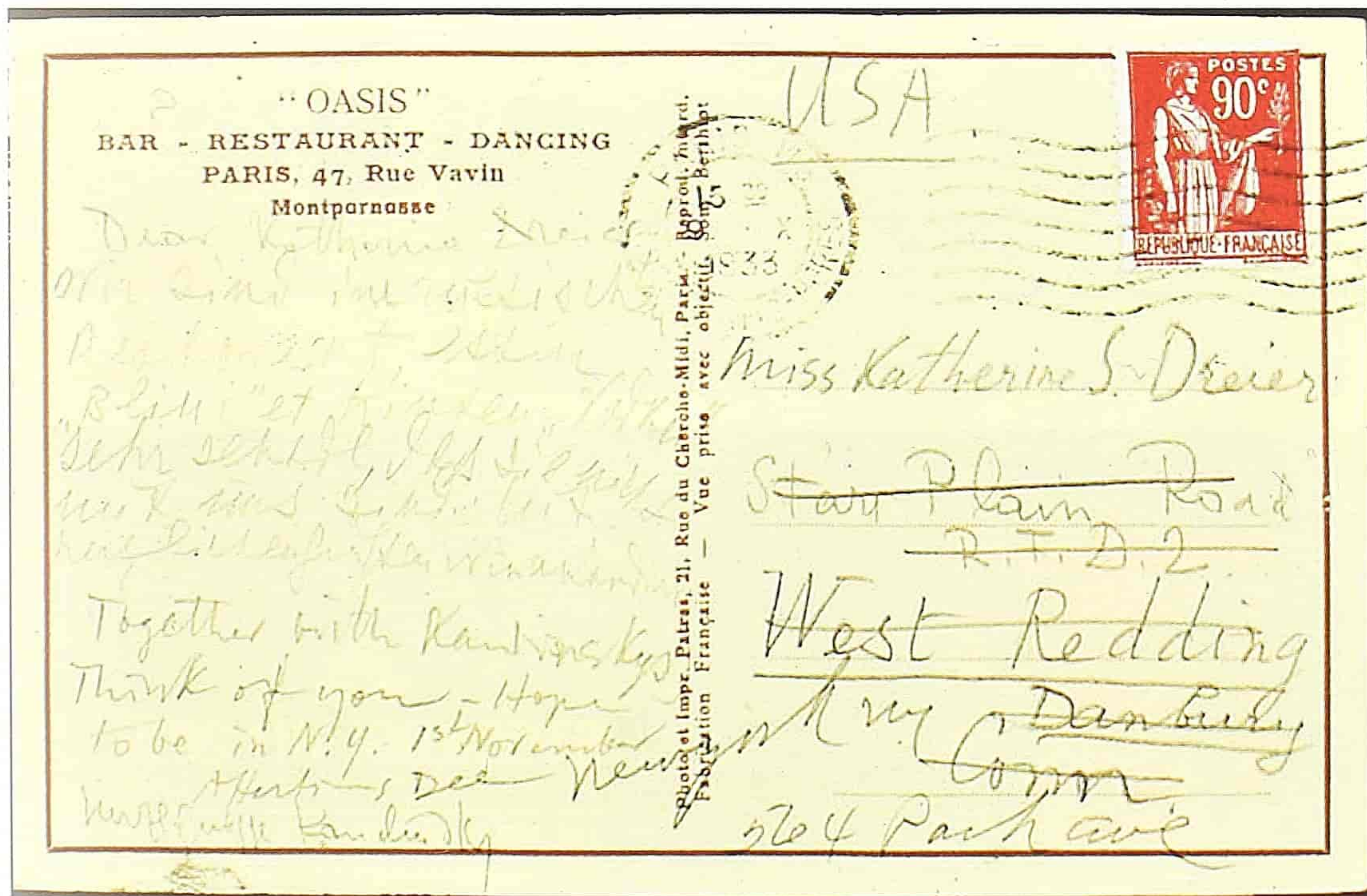
² *Tout-Fait* је први академски часопис у електронском формату посвећен Марселу Дишану (1887-1968) и његовим следбеницима.

The postcard's verso reads:

Dear Katherine Dreier,
 Wir sind im russischen Restaurant, essen,
 "Blini" et trinken "Vodka".
 Sehr schade, das sie nicht
 mit uns sind Mit
 herzlichen Grussen Nina Kandinsky
 Together with Kandinskys
 Think of you - Hope
 to be in N.Y. 1st November
 Affectueusement Dee
 Kurze Grusse Kandinsky"

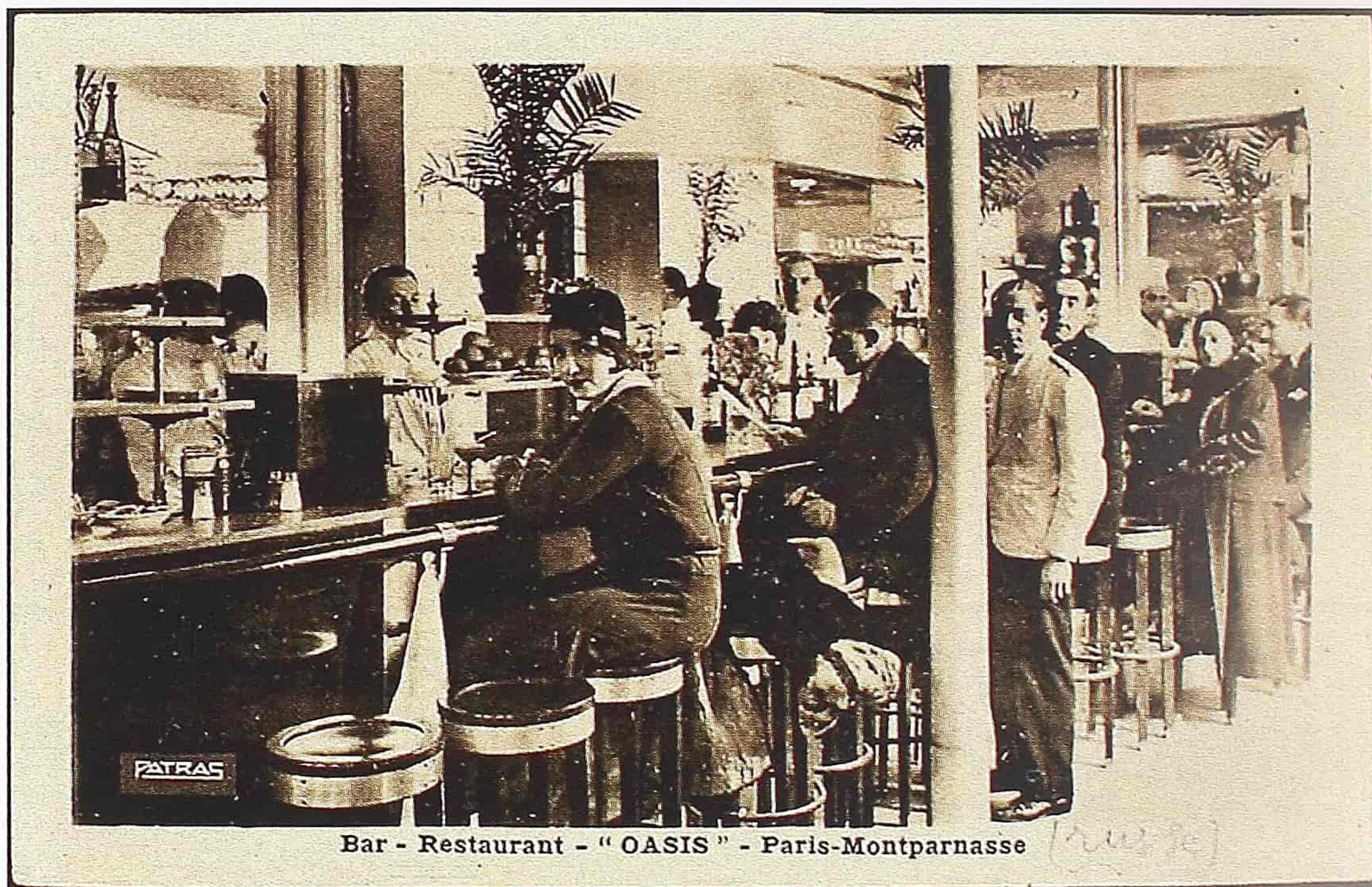
(translation of the German text:

"Dear Katherine Dreier, We are in a Russian Restaurant, we are eating "Blini" and are drinking "Vodka". It's a pity you can't be among us. Best wishes Nina Kandinsky [...] Short greetings Kandinsky")

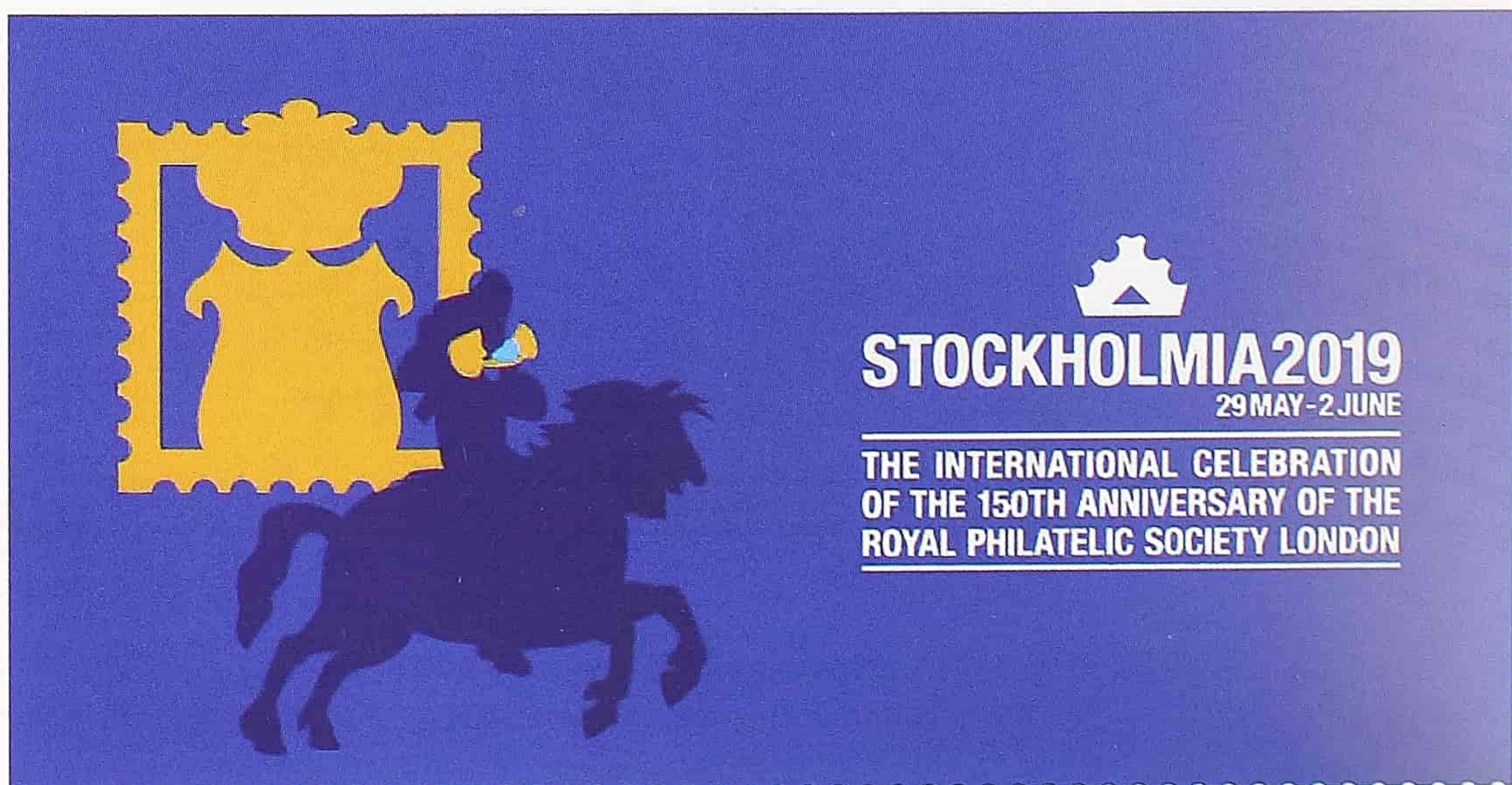

Полеђина разгледнице коју је Дишан послао 1933
 Back view of the Duchamp's postcard, 1933

Заправо, ово откриће је отворило потпуно ново виђење ствари. Постоји велика сличност између профила човека на разгледници и неких Дишанових фотографија са кратком фризуром које познајемо из 1919. и 1920. године. Сазнао сам да је бар-ресторан Оаза стварно постојао, али проблем је што је то било крајем двадесетих година. Постоје само два начина суочавања са овом временском контрадикцијом: да ли је све ово засновано на изванредној случајности или је разгледница производ изузетно прецизног колажа.

Предња страна разгледнице из 1933.
Front view of the Postcard, 1933

Детаљ на исечку са разгледнице

Ман Реј: Дишан 1921-1922

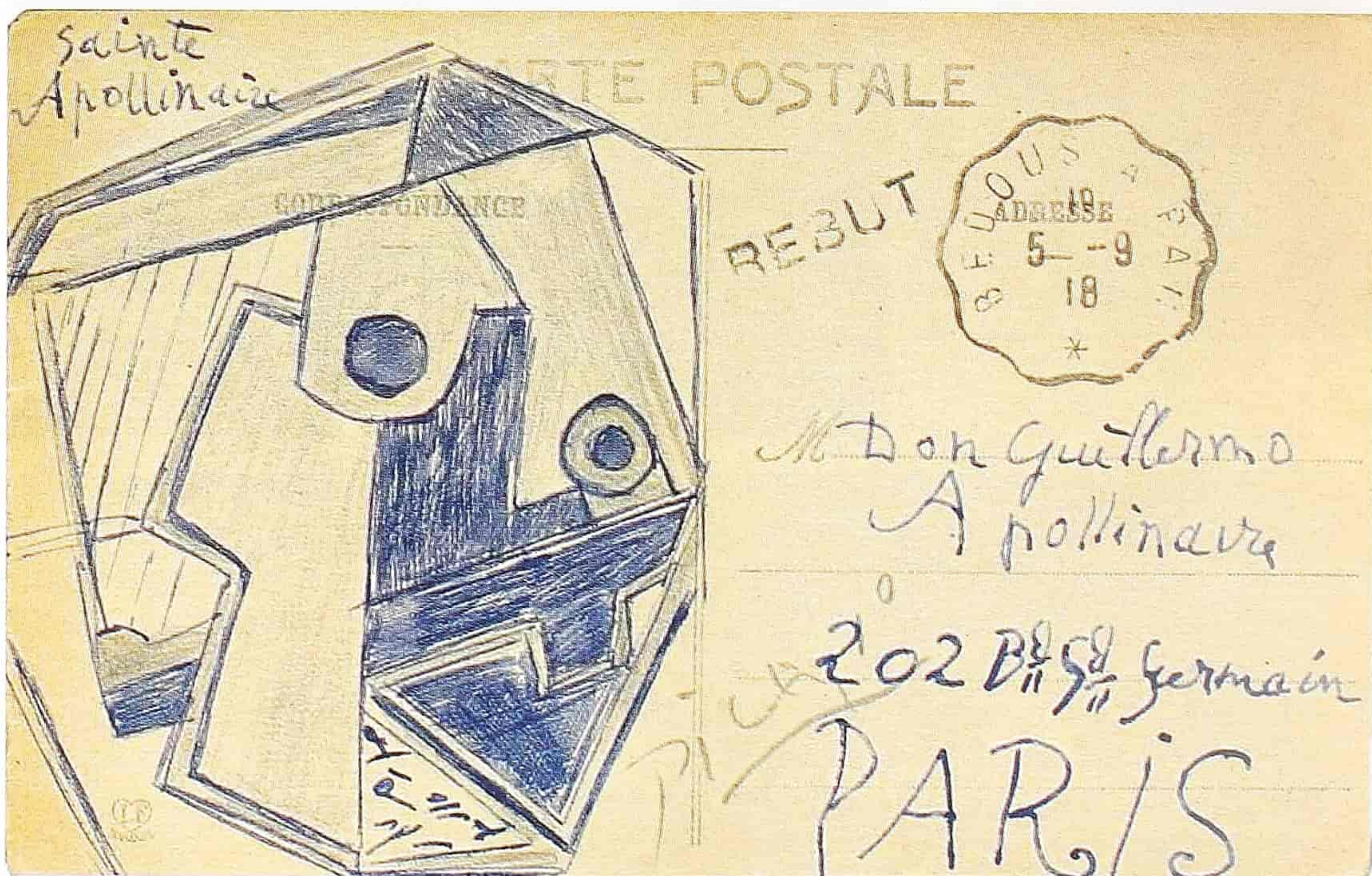
Као аргумент за ову другу предпоставку може се узети чињеница да је разгледница морала бити произведена између 1928. и 1933. године. Током овог периода, Дишан је радио на Зеленој кутији (Green Box). Овај пројекат је, с једне стране, подразумевао да је морао да копа по својим старим кутијама, а са друге стране да се бавио штампом и фотографијом.

Још једна ствар отежава закључак да је реч о чистој случајности. У једном тренутку, бар-ресторан Оазис није био у власништву никог другог до омиљеног модела фотографа Мана Реја, Кики де Монпарнас. Били Клувер, који је написао обимну студију о Кики, сматра да је жена у првом плану на разгледници сама Кики. Током Харвардског симпозијума "Методe разумевања у уметности и науци: случај Дишана и Поанкареа" (5-7. Новембар 1999.) Артурo Шварц потврдио је да су, по његовом мишљењу, двоје људи који седе на столици у бару Оаза заиста Марсел Дишан и Кики де Монпарнас.

(Приредио В. Бејовић)

ДОДИР УМЕТНИКА

Разгледница из 1918. године, са цртежом и потписом Пабла Пикаса продата је (јуна 2015) за 188.000 евра. Ово је највиша цена постигнута за једну разгледницу, саопштила је аукцијска кућа Гертнер из Битихајм-Бисингена. Господин Гертнер је открио да је продавац један Француз за кога је рекао да је "фигура у пословном свету". Купац је описан као "трансатлантски колекционар". Понуде су почеле са 100.000 евра. Са провизијама, разгледница је плаћена нешто више од 200.000 евра, наводи се у саопштењу. Дописна карта коју је Пикасо послао свом пријатељу француском песнику Гијому Аполинеру 5. септембра 1918. године је аутентична, потврдили су експерти Музеја Пикасо у Паризу. Може се сматрати делом кубистичког периода уметника.

Пикасов цртеж, на полеђини разгледнице, са адресом Гијом Аполинер

Ипак, ова разгледница није стигла до Аполинера. Пикасо је на шпанском језику написао име свог пријатеља "Don Guillermo Apollinaire".

Изнад цртежа, Пикасо је написао "Saint-Apollinaire". Наиме, 12. септембра у Св. Аполинеру (на Азурној обали) заказана гозба, што је уметник употребио као синоним за развеселење свог болесног пријатеља пожелевши му добро. Карта предата у Бедузу требало је да се транспортује железничком путујућом поштом.

Пошта није прихватила пошиљку па је отиснула манипулативни жиг "REBUT" који имплицира неуручивање.

Град По 1918. године. Ово је најскупља разгледница у историји

За вредновање овог објекта слика града По није битна, такође ни поштански жиг ("Bedous 5 - 9 / 18") као ни манипулативни поштански жиг "REBUT". Битан је Пикасов цртеж и потпис на адресној страни дописнице. Потврђујући аутентичност, историчари уметности овај цртеж смештају у кубистичку серију "Мртва природа" ("La nature morte"). Пикасо је разгледницу послао 5. септембра 1918. године свом пријатељу песнику Гијому Аполинеру. Поставља се питање: шта је Пикасо радио у Бедузу 5. септембра 1918? Чак и Кристин Пино, лични асистент Пикасовог сина Клода, нема одговор. Претпоставља се да је Пикасо тога дана убацио разгледницу у поштанско сандуче у Бедузу - главном граду кантона у долини Аспе. Крајем септембра 1918. Пикасо се вратио у Париз и насликао "Huile de sable", која се данас може видети у Гугенхајм Музеју у Њујорку, која је композиционо идентична цртежу на дописници.

Пикасо 1904. гдине

Цртеж плавом оловком са детаљима који сигурно нису изабрани насумично може бити алузија на "Алкохол", једну од две најпознатије збирке Аполинерових песама. Пикасо је често портретисао песника и скоро увек са цевчицом у устима.

"La Nature Morte" на разгледници, према историчарима уметности, припада периоду Пикасовог синтетичког кубизма 1912-1919. Верује се да Пикасо никада није престао да доводи у питање могућности кубизма и да им се супротстављао другим средствима изражавања.

Аполинер је учествовао у Првом светском рату и био рањен. Умро је два дана пре краја Првог светског рата, са 38 година, у свом париском стану, од напада шпанске грознице.

(Приредио В. Бејовић)

Карољ Андре

240 ГОДИНА ПОШТЕ У НОВОМ БЕЧЕЈУ

(1777–2017)

Прилог за поштанску историју Новог Бечеја

André Károly

A TÖRÖKBECSEI POSTA 240 ÉVES ÉVFORDULÓJA

(1777–2017)

Adalékok Törökbecse postatörténetéhez

У Дому културе у Новом Бечеју 15. новембра је представљена књижа хроничара овога града Андре Кароља "240 ГОДИНА ПОШТЕ У НОВОМ БЕЧЕЈУ" и отворена изложба истога аутора приређена овим значајним културним поводом.

Почев од овога броја, ФИЛАТЕЛИСТА ће у више наставака пренећи садржај ове изузетне књиже.

Карољ АНДРЕ

240 ГОДИНА ПОШТЕ У НОВОМ БЕЧЕЈУ

Предговор

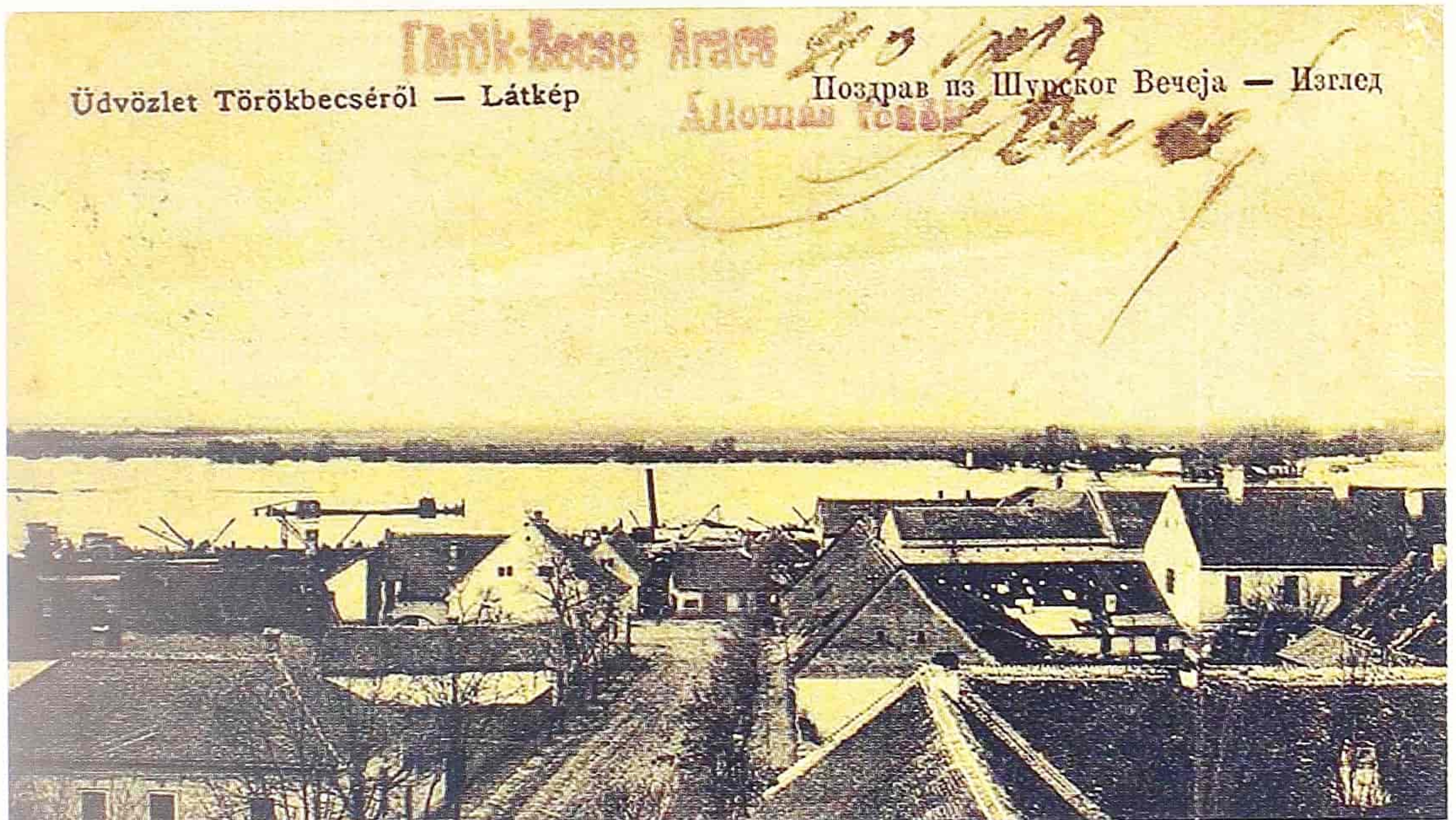
Познато је да је још у старом веку на територији Римског царства функционисао разрађен поштански саобраћај са много поштанских станица. Реч пошта потиче од латинске речи *posita* – постављена, а станица од *statio* – боравиште. Централно управљање поштанским системом је увео Август, први цар Римског царства.

Све до XVI века на нашим просторима поруке и писма владара и велепоседника углавном су преносили њихови лични гласници. Гласоноше су свој посао обављале пешке или јашући тада најбрже превозно средство, коња. Приватним лицима је слање порука било много теже, те су користили услуге разних трговаца и путника од поверења. Указом краља Фердинанда I породица Таксис (*Taxis*) је 1526. године добила овлашћење за редовни пренос поште између Беча и Пожуна (Братиславе). За време племића Ракоција, крајем XVI века постојала је поштанска мрежа на територији историјске Мађарске. Мађарска феудална породица Пар 1558. године добија од државе поштански саобраћај на концесијско управљање. Године 1722. краљ Карло III поштанске услуге преноси на државу и пренос писама проглашава државним монополем. Тада се почело и са увођењем поштанских тарифа и дошло је до ширења поштанских путева. Поштански језик је био немачки и падао је под надлежност бечког двора. Када је Марија Терезија 1748. издала Поштански патент, почела је модернизација поштанских услуга. После годину дана на територији Хабзбуршке монархије почело је увођење поштанских кола, познатих под именом дилижанса. Тако је 1752. године кренула линија између Беча и Будима, која је саобраћала једном недељно. Дилижансе су биле обојене црно-жута, а у њих је могло стати 5–9 путника, док им је пртљјаг био смештен на крову кочије. Поштанске пошиљке и вредности биле су смештене у закључану кутију на дну кабине дилижансе.

Поштанско сандуче за прикупљање порто писама први пут је истакнуто на зградама поште почетком XIX века, око 1820. године. Године 1855. почела је кућна достава писама, а 1859. године експресна достава. Године 1869. Аустроугарска прва у свету

уводи поштанку карту – дописницу са одштампаном марком. Године 1874. у Берну се оснива Светски поштански савез УПУ – енглеска скраћеница за Universal Postal Union. Ова међународна организација је увела правила између земаља чланица, а тиме је још више олакшала и убрзала функционисање поштанског система света.

У XX веку почиње нагло убрзање преноса писама и поштанских пошиљки, за шта првенствено можемо захвалити брзом развоју технике. Достављачи писама врше свој посао бициклом и моторбициклом, да би од почетка XX века за пренос писама било уобичајно коришћење бродова, железница, поштанских аутомобила, цепелина и авиона.

После Великог рата, 1918. године, Војводина је припојена Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца и постала је део касније Краљевине Југославије. Половином 1919. године у новој држави СХС утврђена је организациона структура ПТТ система. На Седмом конгресу Светског поштанског савеза 1920. године у Лисабону Србија, Црна Гора и Босна и Херцеговина бришу се као чланице Светског поштанског савеза, а уместо њих се уписује новостворена Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца. Поште у Новом Бечеју и Врањеви, као и остале поште Војводине, нашле су се у новом поштанском систему. Године 1919. у Великом Бечкерек (Зрењанину) формирана је дирекција ПТ за Војводину (поште са подручја Баната, Бачке, Срема и Барање), која се већ од јануара 1922. године премешта у Нови Сад. Зрењанинска пошта постаје среска ПТТ јединица, којој припада велики део Баната, а тако и Нови Бечеј. У јулу 1952. године у ПТТ Веснику спомиње се пошта у Волошинову (Нови Бечеј) као пошта III реда дирекције Нови Сад. Новобечејска пошта ће, после разних политичко-организационих промена, 1960. године постати саставни део предузећа ПТТ саобраћаја Зрењанин.

(наставиће се)

НОВИ МЕЂУНАРОДНИ КУПОН ЗА ОДГОВОР

Од 16. новембра на већим поштама у Србији у продаји је нови међународни купон за одговор српског порекла. Паритет: 1 SDR = 154,0138 динара. Продајна цена непромењена - 170 РСД. Купон се замењује за поштарину за авионско писмо до 20 г тежине.

Dieser Schein kann in allen Mitgliedsländern des Weltpostvereins eingelöst werden. Sein Wert entspricht dem Mindestentgelt für den Versand einer gewöhnlichen Vorrangsendung oder eines gewöhnlichen Luftpostbriefes nach dem Ausland.

This coupon is exchangeable in any country of the Universal Postal Union for the minimum postage for an unregistered priority item or an unregistered letter sent by air to a foreign country.

هذه القسيمة قابلة للاستبدال في كل بلد من بلدان الاتحاد البريدي العالمي مقابل التخليص الأدنى على بعيثة عادية ذات أولوية أو رسالة جوية عادية مرسله إلى الخارج.

本券可在万国邮联各会员国兑换寄往国外一件平常优先函件或一封航空平信所需的最低邮资凭证。

Este cupón podrá canjearse en todos los países de la Unión Postal Universal por el franqueo mínimo de un envío prioritario ordinario o de una carta-avión ordinaria expedida al extranjero.

Этот купон обменивается во всех странах Всемирного почтового союза на почтовые марки, представляющие минимальную стоимость оплаты простого приоритетного отправления или простого авиаписьма, отправляемого за границу.

Gültig bis 31. Dezember 2021 يجب استبدالها بحلول 31.12.2021 Puede canjearse hasta el 31.12.2021 Must be exchanged by 31.12.2021 必須於2021年12月31日前兌換 Подлежит обмену до 31.12.2021 Gültig bis 31. Dezember 2021 يجب استبدالها بحلول 31.12.2021 Puede canjearse hasta el 31.12.2021 Must be exchanged by 31.12.2021 必須於2021年12月31日前兌換 Подлежит обмену до 31.12.2021 Gültig bis 31. Dezember 2021 يجب استبدالها بحلول 31.12.2021 Puede canjearse hasta el 31.12.2021 Must be exchanged by 31.12.2021 必須於2021年12月31日前兌換

RS 20170901 20211231 0001030 074 AA

Купон је наручен 1. септембра 2017. Серија АА.

Микро детаљи у екранском приказу³

Није вест да рачунар може корисно да послужи колекционарима марака. Годинама постоје каталози софтвера који вам омогућавају да обарћујете и документујете сопствену колекцију. Свако ко жели да детаљније прегледа своје марке и писма, морао би да посегне за дигиталним микроскопом. Неки произвођачи додатне опреме су недавно почели да нуде јефтине и практичне дигиталне микроскопе. Прегледали смо Линднеров USB дигитални микроскоп.

Једноставно руковање

Основно оружје колекционара марака одувек је била добра лупа. Не само за контролу очуваности марке или документа, већ и за проналажење одступања. Док лупа може бити од користи када путујете, у данима размене или сајмова, данас постоји много других могућности за рад код куће - за столом. Са дигиталним микроскопом, објекти могу бити приказани знатно увећани - преко екрана рачунара. Фрагменти, такође, могу бити дигитално документовани и архивирани у разне сврхе, одштампани или послати пријатељима путем и-мејла.

Линднеров USB дигитални микроскоп нуди једноставно и готово интуитивно руковање. Софтвер, који ради под Windows und Mac OS X (Macintosh operating systems developed by Apple Inc.), трајно је инсталиран на хард диску. Након повезивања микроскопа преко USB-а и покретања програма MicroCapture⁴, уређај се може користити. Корисно је да знате немачки, енглески, шпански или руски језик.

Највероватније ћете желети да промените резолуцију објектива. Спектар се креће од 160 x 120 до 1600 x 1200 пиксела, стандард је 640 x 480 пиксела. Стварно врло вредан детаљ.

Дигитални микроскоп је причвршћен за постоље. Међутим, ако користите уређај као оловку за читање преко објекта који гледате, ускоро ћете схватити колико је практична ова могућност. Са померањем, помера се и фокус. Ако је потребно, LED светло може бити укључено на сочиву, што врло снажно осветљава циљану површину. Помоћу црвеног дугмета за снимање на дигиталном микроскопу или кликом на икону камере софтвер ће преузети слику. Она се преузима аутоматски и приказује десно од сниманог објекта. Стандард је да се фотографије чувају као jpeg, а могуће је и као bmp, па даље

³ Наслов и текст чланка дати су уз минимална редакцијска прилагођавања.

⁴ MicroCapture Pro пружа софтверску подршку за дигитални микроскоп за који је дизајниран. Микроскоп можете да прикључите на РС помоћу кабла и затим инсталирајте апликацију MC Pro која обезбеђује све потребне управљачке програме и датотеке.

могу бити обрађиване у програмима као што је Photoshop. На Mac-u⁵, једноставно их морате превући на виртуалну радну површину помоћу миша. Чак и мали видео снимци се могу креирати са софтвером (сачувати у AVI формату).⁶

Више о овоме се може наћи у упутству, штампаном и дигиталном приручнику (на енглеском и француском језику).

Lindner, USB дигитални микроскоп, димензије: 33 x 110 мм. Доступан је по цени од 99,90 евра. (приказ Јана Билиона преузет из Deutsche Briefmarken - Revue, за новембар 2017).

Конинуелни микротекст у дизајну Истанбулског модела Међународног купона за одговор (снимљен у резолуцији 1600 dpi)

⁵ Macintosh operating systems.

⁶ Audio Video Interleave (скраћено AVI) је Мајкрософтов дефинисани формат за видео

WORLD STAMP EXHIBITION

PRAGA
2018

15th - 18th August 2018

PRAGA 2018 is a specialized World Stamp Exhibition with the FIP patronage and the FEPA recognition, held on the occasion of celebrations of:

- the 100th anniversary of the establishment of the Czechoslovak Republic,
- the 100th anniversary of the issue of the first Czechoslovak stamp,
- the 100th anniversary of the establishment of the Postal Museum,
- the 100th anniversary of the end of World War I,
- the 25th anniversary of the establishment of the Czech Republic.

The objective of the exhibition is to promote philately, to develop mutual relations and philatelic culture, to maintain cooperation among philatelists throughout the world, to present creativity and innovation when treating exhibits, and to promote the Exponet virtual philatelic exhibition.

Congress Hotel Clarion Prague 9, Freyova 33,
Praha 9 Vysočany

www.praga2018.cz

ЛУБАРДИНА СЛИКА ПОКЛОН МАРШАЛА ТИТА

Под високим покровитељством председника Републике Јосипа Броза Тита, од 20 - 27. маја 1956. године у Загребу, одржана је прва међународна филателистичка изложба у новој Југославији, на простору тадашњег Загребачког Велесајма ЈУФИЗ III. Учествовали су излагачи из 41 земље или поштанске управе са 338 изложака на 1.400 витрина и 4.500 квадратних метара изложбеног простора.

Изложбу је подржала ФИП, а велики терет поднела је и Генерална дирекција ЈПТТ. Није наплаћивана излагачка такса за витрине (забележено је да су исте године организатори изложбе у Њујорку наплаћивали 10 долара по витрини, што је еквивалент садашњих 150 долара).

Излошци су били распоређени у 1.400 витрина, у 11 излагачких класа које су имале врло мало сличности са садашњом поделом на међународним изложбама:

1. Почасна класа (14 изложака, 3 домаћа и 11 страних)
2. Партизанска пошта (2 домаћа)
3. Југославија, Србија, БиХ, Црна Гора и обе зоне Б (31 домаћи и 4 страна)
4. Европске земље (16 домаћих и 53 страних)
5. Прекоморске земље (3 домаћа и 16 страних)
6. Авионска пошта (2 домаћа и 11 страних)
7. Есеји и пробе (2 домаћа)
8. Тематика (19 домаћих и 34 страних)
9. Омладински излошци (37 домаћих и 8 страних)
10. Реткости и предфилателија (25 домаћих и 19 страних)
11. Литература (5 домаћих и 45 страних).

После ЈУФИЗ-а III промењен је приступ приређивању изложака за филатетелистичке изложбе. Уместо генералних збирки, постепено се прелази на специјализовано и тематско приказивање филателистичког материјала.

Поводом ове изложбе часопис "Филателиста", у броју за јули-август 1956, објавио је опширан чланак. Издвајамо детаље који илуструју тадашњи однос Југословенског друштва према ФИЛАТЕЛИЈИ препуштајући читаоцима да сами изведу неизбежне паралеле и донесу закључке. У тексту на слици 2 подвукли смо реченицу:

- После груја Ђорђевића говорио је у име груја Тиша као покровитеља изложбе, груј Божидар Масларић, пошћредседник Извршној већи НР Хрвајске и предао грују Ђорђевићу поклон Маршала Тиша - Лубардину слику.

Максимум карта ЈУФИЗ III

ФИЛАТЕЛИСТА

Година осма
Јули-август 1956

7-8

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ • БЕОГРАД

POSLE NAŠE PRVE MEĐUNARODNE FILATELISTIČKE IZLOŽBE

„JUFIZ III“

1956 godina je svakako jedna od najslavnijih godina u istoriji jugosloveske filatelije — jer se ove godine prvi put priredila kod nas jedna velika međunarodna filatelistička manifestacija — međunarodna izložba maraka „Jufiz/III“ u Zagrebu, od 20 do 27. maja o. g.

Značaj ove naše prve međunarodne izložbe u znatnoj meri je povećalo da je pokroviteljstvo nad izložbom primio sam Maršal Tito i da je za ovu priliku Maršal Tito poklonio specijalan dar — umetničku sliku Petra Lubarde — da bi se taj poklon dodelio najboljem izložku ove grandiozne međunarodne izložbe.

S obzirom da je ova Prva međunarodna naša filatelistička izložba — a ujedno III. Jugoslovenska filat. izložba svesaveznog karaktera priređena u sedištu Saveza filatelista Hrvatske — u Zagrebu, naročita je zasluga samog zagrebačkog izložbenog odbora na čelu s predsednikom FSH drugom Šerićem, da je u svakom pogledu uspela. Iako nije bila ta izložba priređena pod pokroviteljstvom FIP-e (Međunarodne filatelističke federacije) — ipak je blagovremeno dobila preporuku FIP-e, te je time uvrštena u red priznatih međunarodnih filatelističkih priredaba — te u svemu je poprimila međunarodni karakter.

Izložbu je otvorio dana 20-og maja o. g. predsednik SFJ drug inž. Živa M. Đorđević pošto je prethodno drug Šerić Mate predsednik FSH kao domaćin pozdravio goste, te je drug Đorđević u kratkim potezima izneo značaj ove naše prve međunarodne filatelističke priredbe (govor druga Đorđevića iznet je u celosti u ovom broju).

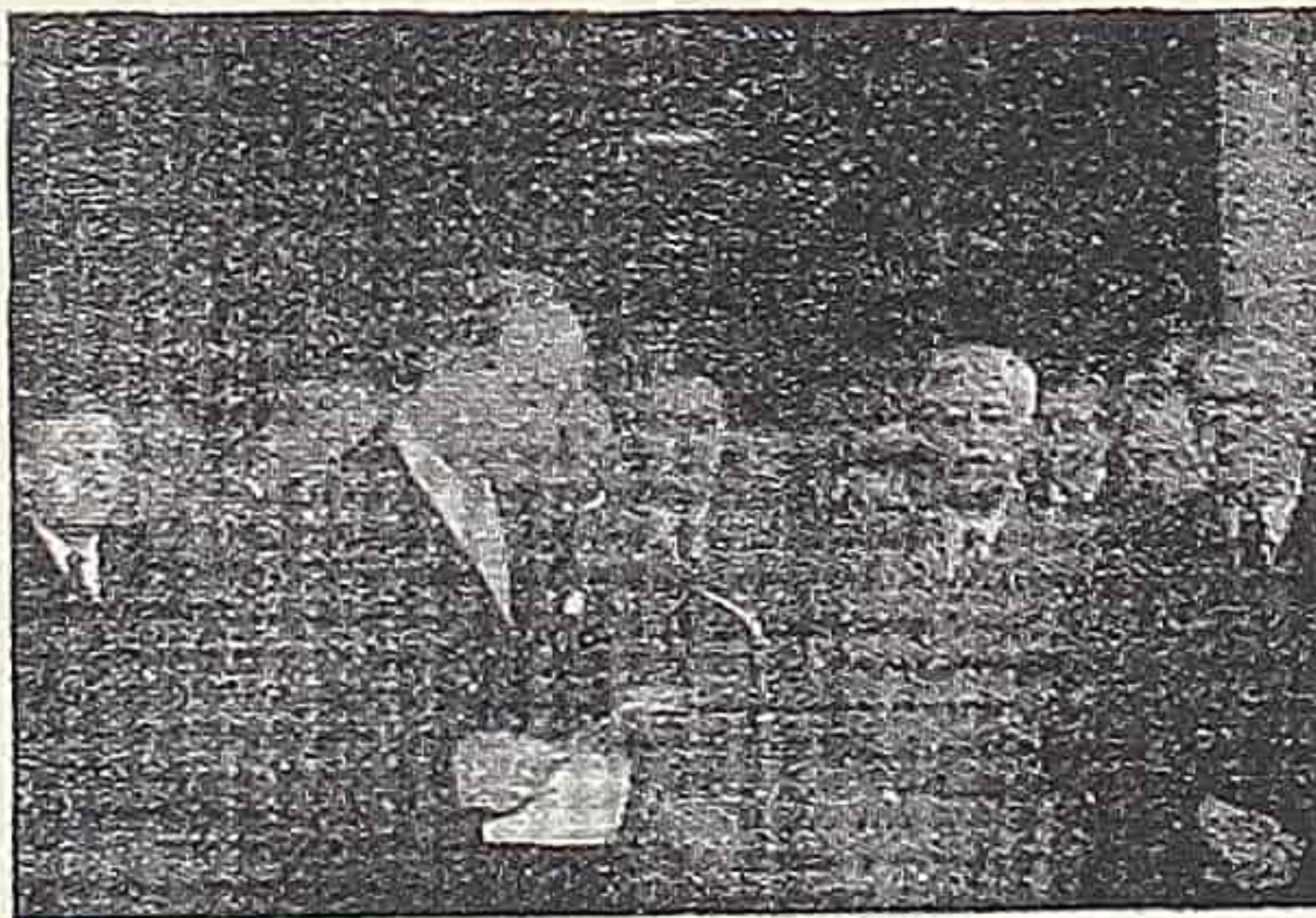
Posle druga Đorđevića govorio je u ime druga Tita kao pokrovitelja izložbe, drug Bozidar Maslarić, potpredsednik Izvršnog veća NR Hrvatske i predao drugu Đorđeviću poklon Maršala Tita — Lubardinu sliku.

Otvaranju su prisustvovali svi strani delegati — iz oko 40 zemalja, kao i pret-

stavnici diplomatskog kora i druge rukovodeće ličnosti.

Značaj ove izložbe ocrtava se u tome, što je ista bila ne samo prikaz obilatog filatelističkog materijala sakupljača iz 41 zemlje (ukupno 264 izlagača) već i najbrojnije učestvovanje zvaničnih objekata pojedinih poštanskih muzeja, direkcija i ministarstava iz preko 40 zemalja, tako da su posetitelji „Jufiza/III“ mogli da vide skoro sve poštanske marke sveta, koje su ih interesovale — a zašto se ukazuje prilika, samo na najvećim svetskim filatelističkim priredbama.

Za ovakav uspeh izložbe je ogromna zasluga i Generalne Direkcije PTT Jugoslavije, jer su priređivačima ukazali znatnu materijalnu pomoć, bez koje se uopšte ne bi moglo ni pomisliti na priređivanje jedne

Predsednik SFJ otvara izložbu „JUFIZ III“

međunarodne filatelističke izložbe takvih razmera.

Na ovom mestu ne želim se osvrnuti na pojedine izložke i izlagače, jer će se o tome detaljno pisati u idućem broju našeg lista, već želim da iznesem moja zapažanja o opštem utisku izložbe. Aranžiranje „Jufiza/III“ — dekoracija, smeštaj vitrina — sama izrada vitrina, raspored istih i plan

ТРЖИШТЕ РЕТКИХ ПОШТАНСКИХ МАРАКА БЕЛЕЖИ РАСТ

*Најзанимљивији делови чланка Алисон Сџинг *The Rare Stamps Market Is Booming* објављеној у британском "Телеџрафу" 30. јула 2012.*

Колекције поштанских марака и жигова можда су једна од најмање вероватних области у коју бисте помислили да инвестирате - кажу стручњаци за пласман капитала. Ипак, ако имате специфичан интерес у овој области, има много драгуља који вам могу помоћи да остварите профит.

Велики интерес за сакупљање марака последњих година долази из земаља групације БРИК (Бразил, Русија, Индија и Кина).

Луиз Рејнолдс, Гибонсов (Stanley Gibbons) стручњак за набавку и инвестиције, каже: "Ми настављамо да пратимо све већи интерес купаца у земљама БРИК-а, посебно Индије и Кине; цене кинеских марака се тако брзо мењају да смо морали да прилагодимо динамику објављивање нашег каталога. Ми обично објављујемо каталог кинеских марака сваких пет година, али након што смо последњи пут издали у децембру 2006. године, сада смо морали поново представити и поново издати каталог у априлу прошле године, а опет у мају ове године, с обзиром да су цене брзо расле."

Посебно је интересовање за модерне "грешке" на тржишту Велике Британије, које такође бележи изразито повећање цена, каже госпођа Рејнолдс. Грешку на марки објашњава као посебност (промену) у дизајну или техничким карактеристикама, као што је штампање у погрешној боји, водознак на месту где не би требало да буде, обрнута штампа, или погрешна номинала (цена) штампана на марки и тако даље."

Као доказ да тржиште за ретке и пожељне марке расте може послужити и податак да је Спинк⁷ удружио снаге са швајцарском Инвестфилом⁸ у септембру прошле године (2011) како би повећао своје присуство у Русији и Латинској Америци. Оливер Стокер, председник и извршни директор компаније Спинк, каже: "Били смо пионири са нашим аукцијама у Хонг Конгу и Сингапуру пре 20 година, али верујемо у значајан потенцијал тржишта руских и јужноамеричких колекционара.

"Осим тога, Инвестфила ће додатно ојачати нашу тржишну позицију на зрелијим тржиштима континенталне Европе, у Италији где имају доминантан положај и врло јак у Швајцарској.

⁷ Spink & Son (established 1666) are an auction and collectibles company.

⁸ Spink Switzerland SA Lugano are specialists dealing with worldwide stamps and postal history.

Марињи, Париз: за другачију перцепцију колекционирања

ПРЕД ИЗБОР НОВОГ ПРЕДСЕДНИКА ФИП

Како се ближи избор новог председника ФИП ствари се компликују и заоштравају. Досадашњи председник Таи Пенг Ксиан (Сингапур), коме истиче други мандат и не може да се поново кандидује на ту функцију не мири се лако с том чињеницом.

За новог председника ФИП постоје два кандидата. Поред Криса Кинга (Велика Британија) ту је и Бернард Бестон (Аустралија). Таи Пенг тврди да Аустралија није Азија, иако су у истом континенталном савезу. На тај начин би се наставила доминација региона Азије у ФИП-и. Поред тога, предстојећи конгрес на коме се бира нови председник, вероватно ће се одржати у Банкоку, с чиме се многи не слажу, оправдано тврдећи да је то трећи узастопни конгрес на територији Азије. Циљ је да због удаљености, као и великих трошкова пута за комесаре, многе земље из Европе, које би несумљиво однеле превагу на тасу за избор новог председника, не учествују на конгресу и не гласају. Као потврда ове чињенице износи се и висина котизација за учествовање на изложбама где се одржава и конгрес, коју ни богатије земље не могу да приуште.

Крис Кинг је упутио отворено писмо чланицама ФЕПА, у коме оправдано износи неке чињенице и поставља питања која очекују одговор:

- Зашто нема развојног плана за будућност филателије?
- Зашто председник не одговара на писма и мејлове њему упућене?
- Да ли је FLASH прави пут да достигнемо дигитални свет?
- Зашто вебсајтови не раде како би требало?
- На рачуну има много новца, чему он служи?
- Како промовисати сакупљање марака и филателију?
- Како плаћати изложбе у будућности, постаје све теже плаћање и попуњавање витрина.
- Како да комисије (националне и континенталне) сарађују са Бордом?
- 2018 године изложба у Куала Лумпуру је отказана, замењује се изложбом у Банкоку. 75 конгрес још није објављен. Последњих 4 од 5 конгреса су одржани у ФИАП (Federation of Inter-Asian Philately) земљама. Може ли следећи конгрес да буде у Прагу?

Ако се не промени начин рада ФИП-е, имаћемо више проблема у будућности.

С тим у вези износи се да борд ФИП-а има пет састанака годишње, што је у ери модерних средстава комуникације неоправдано и скупо, а у исто време ревија FAKES & FORGERIES, која се бави фалсификатима, која се националним савезима достављала бесплатно (по један примерак), сада више не доставља.

У 2015. години приход ФИП је био 117.000 CHF, 85.000 CHF је зарађено од патроната на изложбама, а 113.000 CHF је зарађено на берзи (уложено 2.363.411 CHF).

Многа питања траже одговор. Несумљиво је да политика и бизнис увелико улазе у филателију. Да ли и у филателији богати узимају дизгине у своје руке и трасирају пут свима нама који се бавимо филателијом из љубави и ентузијазма.

КОМЕНТАР: Слободан Меанџија

ЗАЈЕДНИЧКА ИЗДАЊА ПРИГОДНИХ МАРАКА ПРОДУБЉУЈУ САРАДЊУ И РАЗУМЕВАЊЕ

Поштанска марка је, уз химну, грб и заставу, један од атрибута државности сваке земље света. Некада је то била и монета, али одавно су се већ неке државе одрекле сопствене, националне валуте у корист заједничке, као на пример земље чланице Европске уније. А како ствари стоје са поштанским маркама? Деценијама уназад постоји пригодно филателистичко издање под истим називом и са истом темом – „Европа“, које објављују све поштанске управе чланице Постевропе. А постоји и добра пракса да поштанске управе различитих земаља света заједнички реализују неко издање пригодних марака. Оваква пракса за циљ има учвршћивање и продубљивање сарадње поштанских управа, популаризацију филателије и представљање позитивних, заједничких вредности земаља и народа. Јубилеји, важни датуми из историје двеју земаља, значајне историјске или личности из света уметности, науке и културе, природна добра, све ово могу бити мотиви који се могу наћи на заједничким издањима. Када су поштанске марке наше земље у питању, традиција објављивања заједничких издања са другим поштанским управама није предуга. Према расположивим подацима, у претходним деценијама бележимо само једну такву емисију коју је Социјалистичка федеративна република Југославија реализовала 1965. године са Народном републиком Румунијом, поводом почетка изградње хидроелектране Ђердап.

Реч је о две пригодне марке – на првој је приказана панорама Ђердапске клисуре а на другој макета бране хидроцентрале на Ђердапу. Нацрт за обе марке дао је Б. Лазаревић, а штампане су у Државној штампарији НР Румуније. Ове марке биле су у оптицају до 31. маја 1970. године.

Савезна република Југославија, односно Државна заједница Србија и Црна Гора нису објавиле ниједно заједничко издање са неком другом поштанском управом света. За разлику од својих правних претходница, Република Србија има већ устале праксу објављивања заједничких издања пригодних марака.

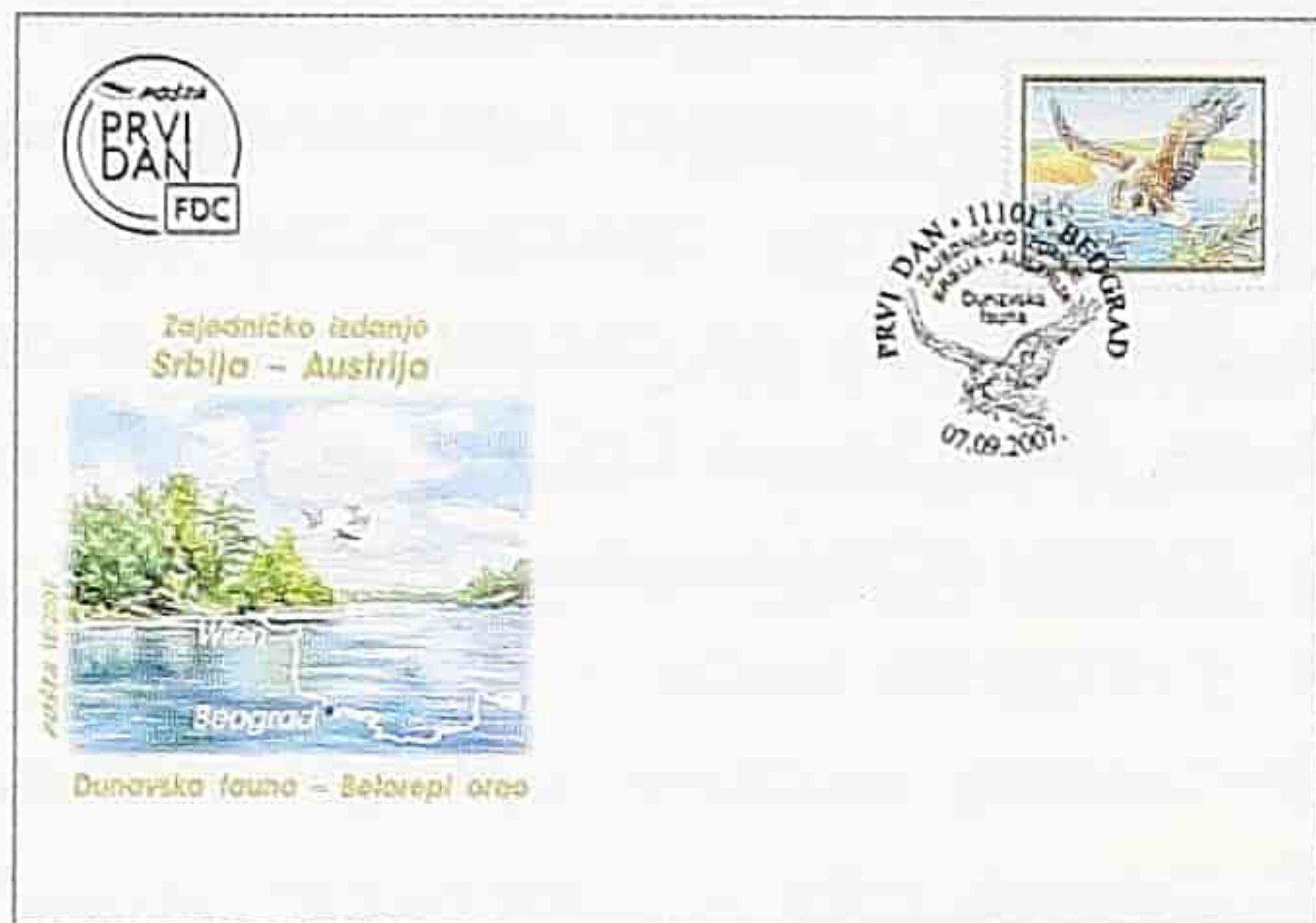
Прво овакво издање Србије бележимо 2007. године. Реч је о емисији „Дунавска фауна“, заједничком издању Поште Србије и Аустријске поште. Ово издање има једну

марку, номиналне вредности 46 динара, а на њој је приказан белорепи орао (*Haliaeetus albicilla*) који настањује приобаље Дунава. Ову марку ликовно је обрадила Хелга Хергер, сликарка из Аустрије, објављена је у табачићима од по осам комада са вињетом, а вињету табачића, која при-

казује пејсаж тока Дунава, једно од станишта белорепог орла, реализовала је наша сликарка, креатор марака Поште Србије, мр Марина Калезић. Издање се на шалтерима пошта појавило 7. септембра 2007. године. Исте године Србија је објавила још једно заједничко издање, овог пута са Румунијом – земљом са којом је у прошлом веку

реализовано једино заједничко издање. Издање из 2007. године, објављено 14. новембра, настало је на предлог Поште Румуније, са циљем да се истакне значај Дунава као међународног воденог тока који за Србију и Румунију представља и граничну линију и повезујући чинилац. Издање има две марке и један спомен блок. На марки номиналне вредности 20 динара, академска сликарка Марина Калезић насликала је детаљ из Луке

на Дунаву у Новом Саду, док је њена румунска колегиница, Ливија Пенда, као мотив на марки номинале 46 динара насликала приказ из румунске луке Орсова. Она је ауторка ликовног решења и за марку из спомен блока номинале 50 динара, која приказује брод „Орсова“, док је Марина Калезић на марки у спомен блоку, номиналне вредности 40 динара, насликала брод „Сирона“. И појединачне

марке и блок, који је нумерисан, штампани су техником вишебојног офсета у штампарији „Форум“ у Новом Саду, а објављени су у тиражу од 178.000 серија за марке, односно 28.000 за спомен блок.

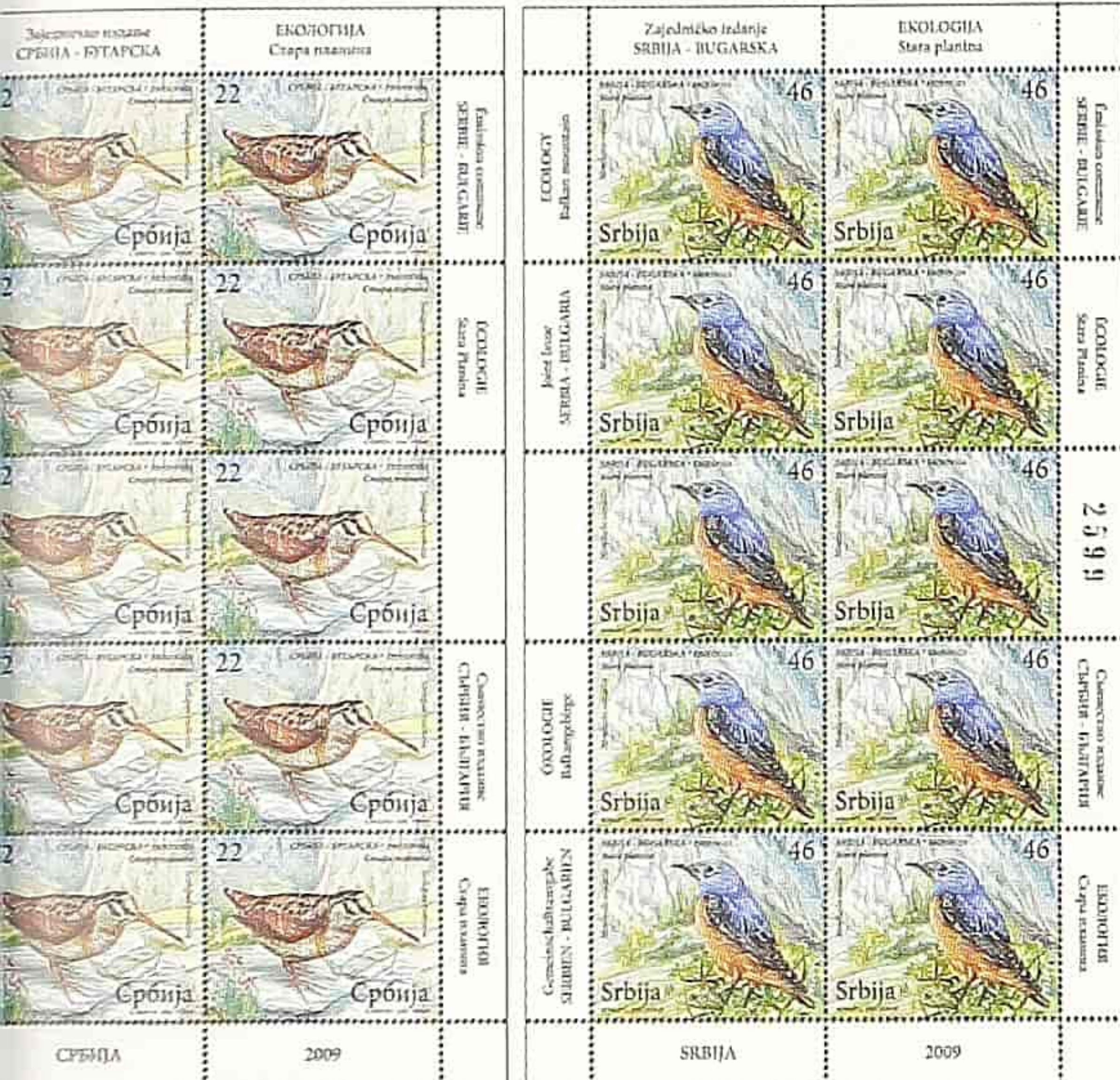
2009. године, 2. марта, објављено је заједничко издање Србија – Бугарска, са темом „Екологија – Стара планина“. И ово издање има две марке и један спомен

блок. Аутори ликовних решења су бугарски сликар Симеон Крастев који је на марки номинале 22 динара приказао шумску шљуку (*Scolopax rusticola*) и Марина Калезић, која је на марки номиналне вредности 46 динара насликала дрозда камењара (*Monticola saxatilis*). Мотиви на блоку истоветни су са мотивима марака у серији, уз приказ пејсажа Старе планине – природног станишта ових двеју птица и природне границе између Бугарске

и Србије. И марке и блок штампани су техником вишебојног офсета у новосадској штампарији „Форум“, у тиражу од 528.000 за марку од 22 динара, односно 128.000 за марку номиналне вредности 46 динара. Тираж пригодног блока износио је 28.000. Следеће заједничко издање Пошта Србије реализовала је 2010. године, са Русијом. Издање из традиционалне серије „Умет-

ност", за тему је имало иконе, а графичко решење за ово издање од две марке, обе номиналне вредности 50 динара, урадила је креаторка марака Марина Калезић. Прва марка приказује Богородицу одигитрију из XIV века, експонат Народног

музеја у Београду, а друга марка приказује Архангела Михајла којег је у XV веку насликао чувени руски иконописац Андреј Рубљов. Тираж овог издања, штампаног

техником вишебојне офсет штампе у Форуму у Новом Саду, износио је 78.000 серија. Издање је у оптицај пуштено на Видовдан, 28. јуна 2010. године. Занимљивост у вези са следећим заједничким издањем, које је Пошта Србије реализовала у 2011. години заједно са поштанском управом Мађарске, у част 200. годишњице од рођења мађарског композитора Франца Листа, огледа се у

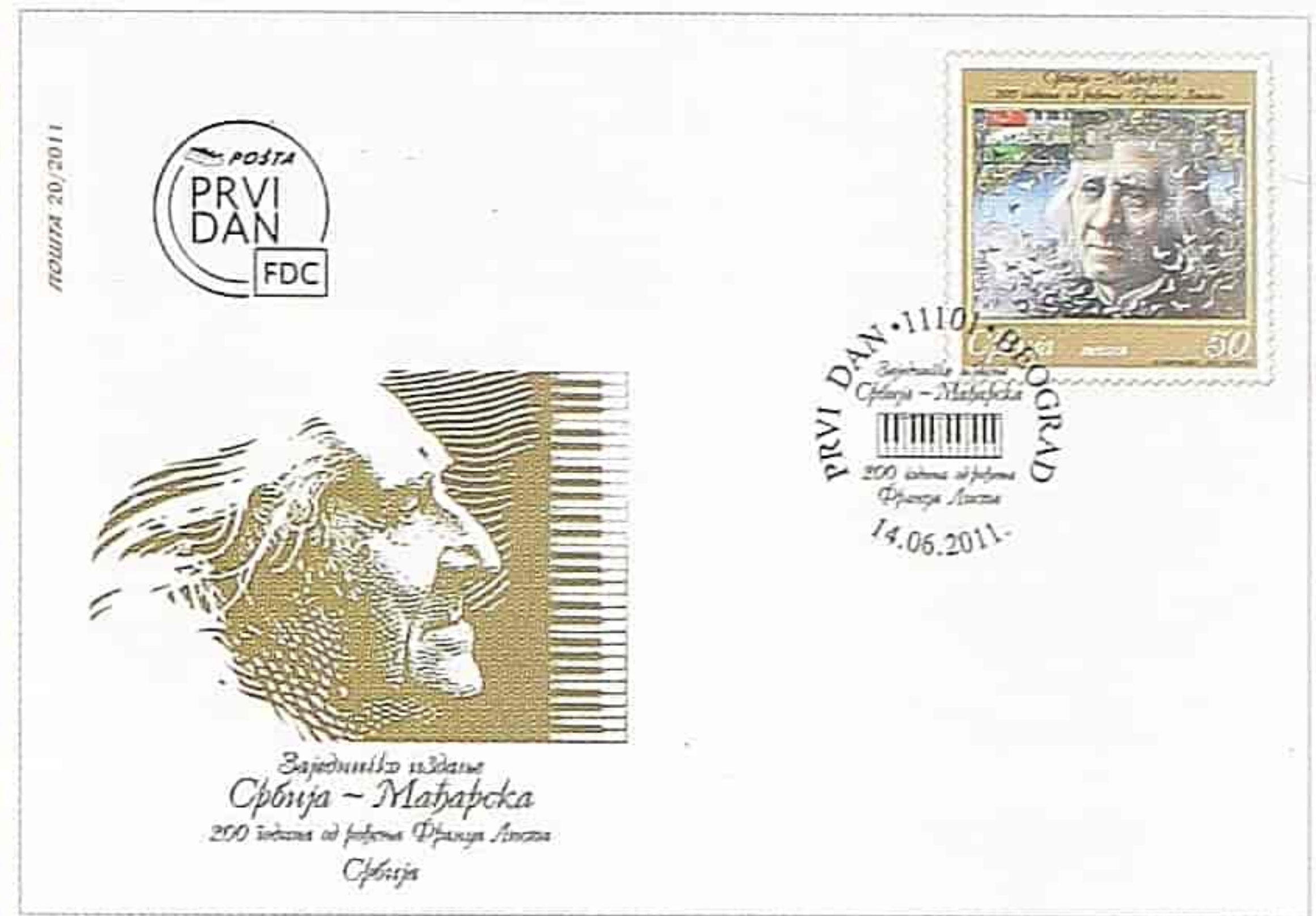
чињеници да се до ликовног решења за ову пригодну марку на којој је приказан портрет чувеног композитора, дошло конкурсом. У жељи да потврде пријатељске односе и продубе сарадњу, Пошта Србије и Амбасада Републике Мађарске у Београду, у сарадњи са Министарством културе, информисања и информационог друштва Владе Републике Србије, организовали су конкурс за израду ликовног решења за пригодну поштанску марку „200 година од рођења композитора Франца Листа“.

На конкурс су учествовали ликовни уметници из Србије, а комисија коју су чинили професори Универзитета уметности у Београду и Новом Саду, као најлепше идејно ликовно решење одабрала је рад београдског академског сликара-илустратора, мр Бобана Савића. Цртеж на

вињети табачића и коверту првога дана дело је Ивана Миладиновића, академског графичара, такође учесника на конкурс, а за графичку обраду ове марке заслужна је Надежда Скочајић, академски графичар, креатор марака Поште Србије. Марка, номиналне вредности 50 динара, штампана је техником вишебојног офсета, у тиражу од 45.000 у табачићима од по осам комада плус централна вињета. У 2011. години Пошта Србије објавила је још једно заједничко издање, са поштан-

ском управом Бразила. Резултат идеје да се продуби културна сарадња двеју земаља и народи упознају са културним вредностима, на маркама из емисије „Књижевност – 50 година од доделе Нобелове награде Иви Андрићу”, приказани су портрети нашег нобеловца Иве Андрића и једне од најпознатијих бразилских књижевница Раquel де Кеироз (Rachel de Queiroz, Форталеза, 17. новембар, 1910 – Рио де Жанеиро, 4. новембар 2003). Веома успешна књижевница, снажног литерарног израза, Раquel де Кеи-

роз била је и прва жена која се 1977. године придружила наставном особљу Филолошког факултета у Бразилу. Она је 1993. године такође била и прва жена која је добила *Santões* награду (намењену књижевним остварењима на португалском језику). Уметничка обрада овог издања, на којем су, на две марке, приказани портрети Раquel де Кеироз (марка номинале 22 динара) и Иве Андрића (марка номиналне вредности 46 динара), дело је академске сликарке

Марине Калезић, која је у реализацији овог издања имала стручну сарадњу Задужбине Иве Андрића, Музеја града Београда и господина Арналда Нискиера, члана Књижевне академије Бразила. Издање, објављено 26. октобра, штампано је у тиражу од 100.000 у шалтерским табацима од по 25 комада, а промовисано је на 56. Међународном београдском сајму књига.

Програм издавања пригодних поштанских марака Поште Србије за 2012. годину је садржао и једно заједничко издање, које су поштанске

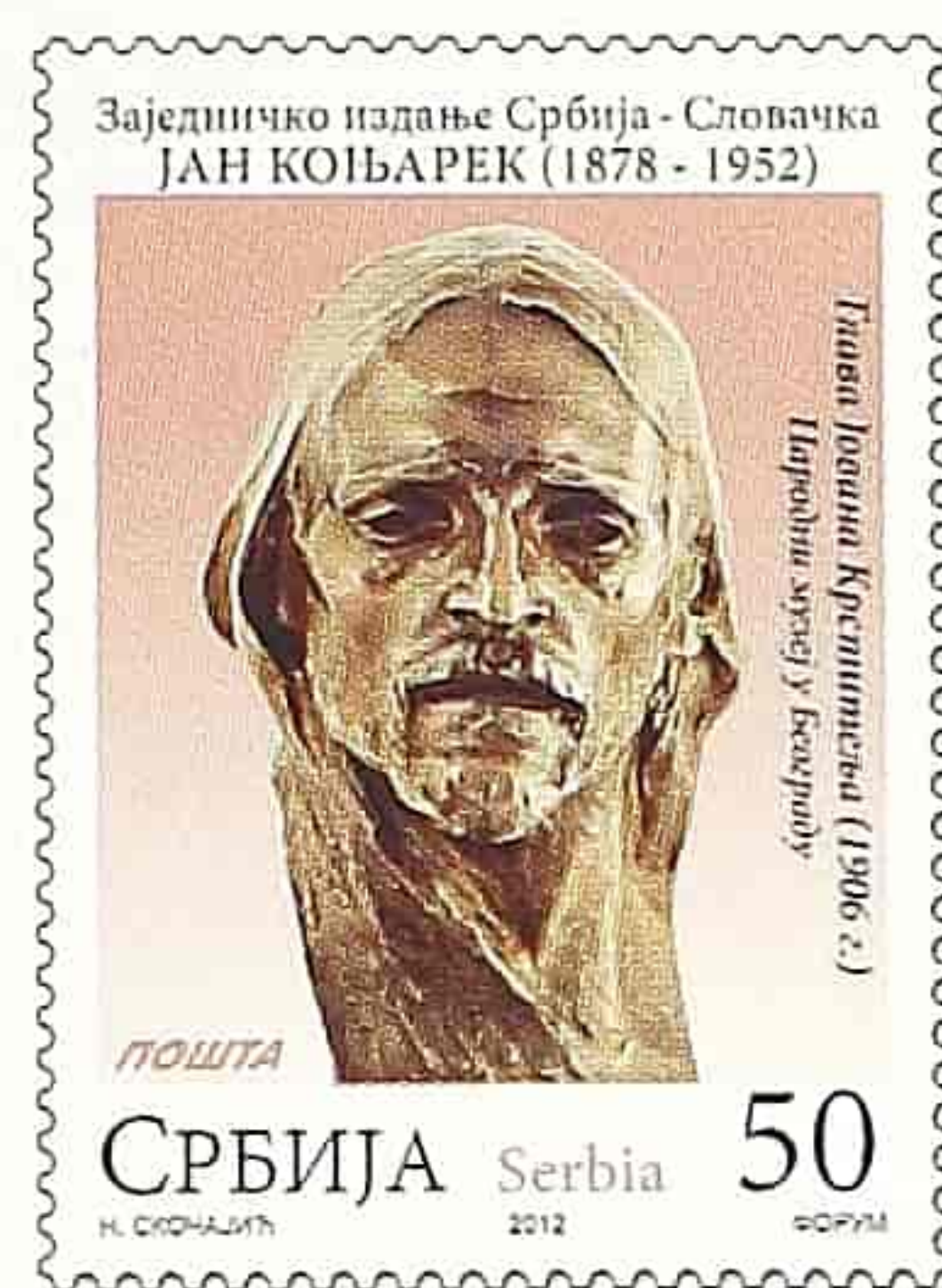

управе Србије и Словачке објавиле у част словачког вајара Јана Коњарека (30.01.1878. Водеради - 04.05.1952. Трнава), водеће личности вајарске модерне у Словачкој, који је своје уметничке идеје уткао и у развој вајарства у Србији, бавећи се педагошким радом, предајући, од 1906. године па све до почетка Првог светског рата, креативно образовање у средњим школама у Чачку и Београду.

Мотив на марки изdatoј у част Јана Коњарека је његова скулптура у бронзи, *Глава Јована Крсћићеља*, настала у Србији 1906. године, а налази се у уметничкој збирци Народног музеја у Београду. Мотив на FDC коверту који прати ово издање је *Глава професора Милорада Павловића Крпе*, патинирани гипс, настао

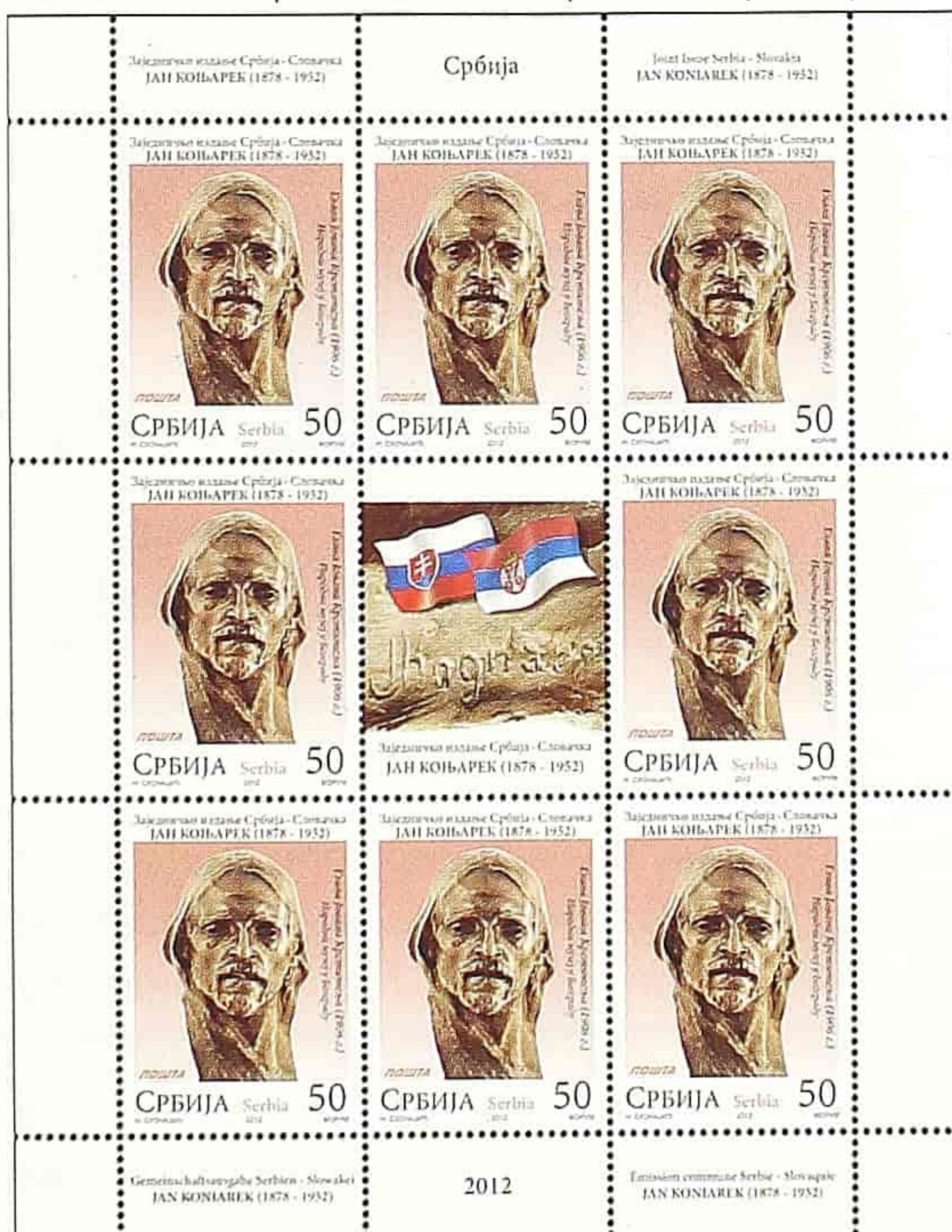

1910. године. Графичка реализација марке дело је Надежде Скочајић, академске графичарке, креаторке марака Поште

Србије. Објављена 12. априла, ова марка, номиналне вредности 50 динара штампана је техником вишебојног офсета, у тиражу од 25.000 у табачићима од осам комада.

Не одустајући од добре пословне праксе да заједничким издањима пригодних поштанских марака Пошта Србије обогати програм издавања пригодних марака и унапреди

пословну сарадњу са поштанским управама широм света, у 2013. години, Пошта Србије објавила је, заједно са поштом Алжира, заједничко издање које је у оптицај пуштено 2. децембра 2013. године. Издање има две марке у блоку, обе номиналне вредности 46 динара. Аутор ликовног решења за прву марку у блоку

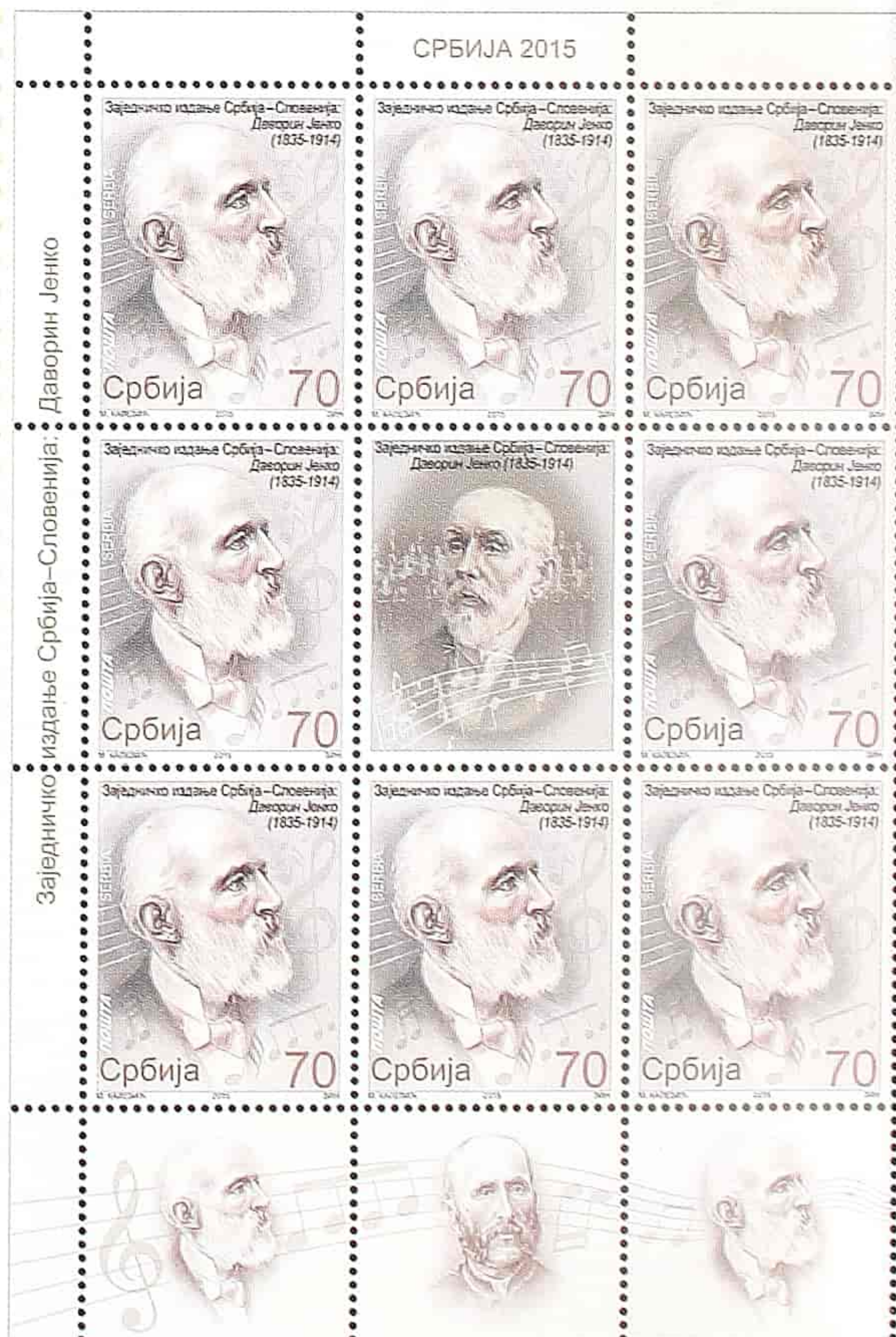

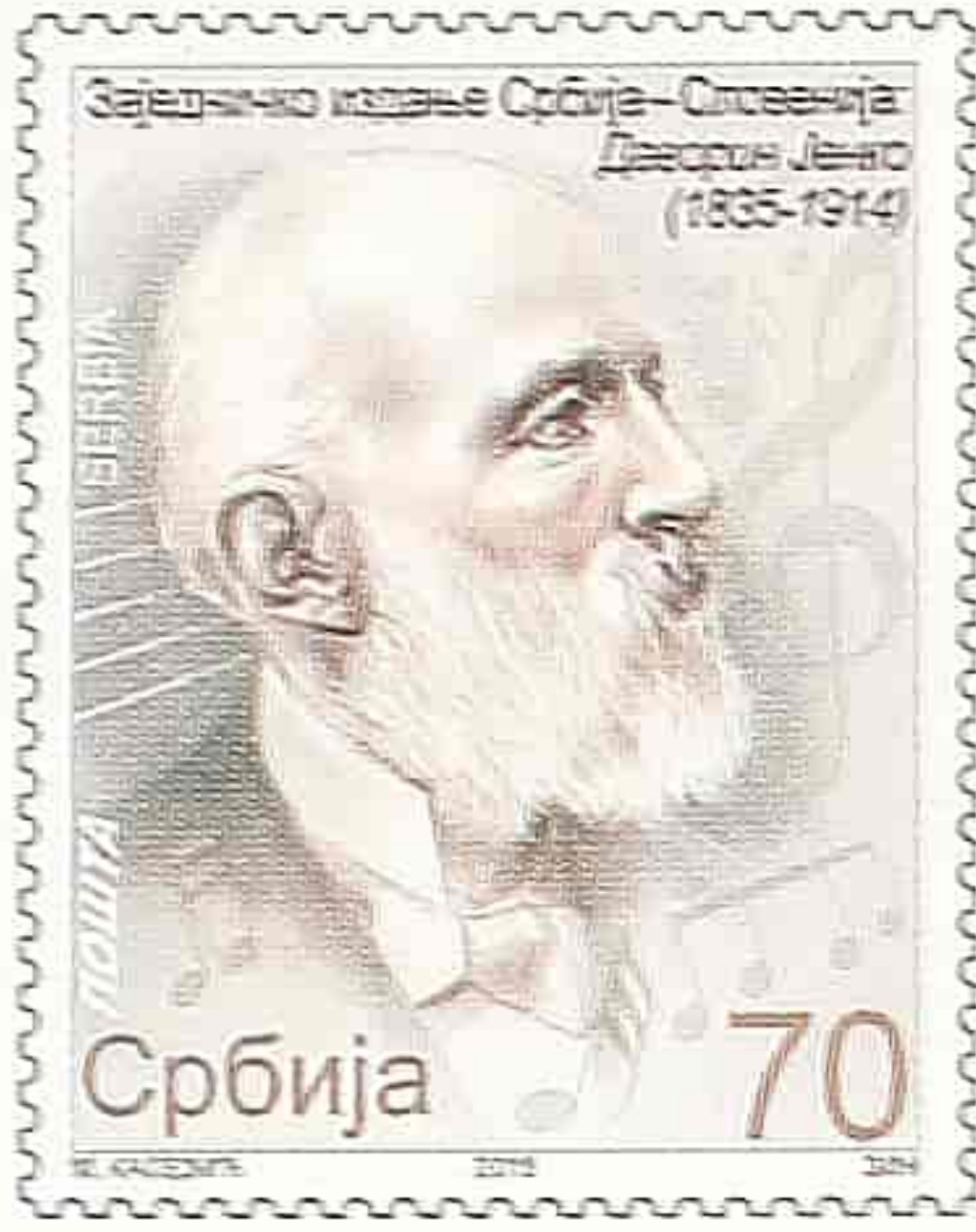
је алжирски уметник А. Кербух, а друга марка у блоку коауторско дело је Надежде Скочајић и Радомира Бојанића, креатора марака Поште Србије. Марке приказују национално благо Алжира и Србије - - ручно ткане ћилиме, а оно што се на први поглед може уочити јесте велика

сличност у мотивима и начину ткања ових ћилима. Ово издање је штампано у тиражу од 20.000, техником вишебојне офсет штампе у новосадском „Форуму“, а у продаји на шалтерима пошта је од 2. децембра 2013. године.

Следеће заједничко издање Пошта Србије реализовала је са поштанском управом Словеније - марку у част Даворина Јенка, словеначког композитора и диригента, аутора химни Републике Србије - *Боже њравде* и Републике Словеније - *Најреј заславе славе*.

Марка номиналне вредности 70 динара приказује портрет композитора Јенка, а ликовно решење за ово издање дала је

креатора марака Поште Србије, Марина Калезић. Издање, штампано техником вишебојног офсета у Заводу за израду новчаница у Београду, у оптицај је пуштено 9. новембра 2015. Тираж издања износио је 25.000 а објављено је у табачићима од по осам марака са централном вињетом.

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ „ПОШТА СРБИЈЕ“
РЈ „СРБИЈАМАРКА“

Палмотићева 2, 11000 Београд, Србија
Тел +381-11-30 63 260; Fax +381-11-36 41 855
rjsrbijamarka@jp.ptt.rs; contact@ptt.rs;
www.posta.rs

ПРОДАВНИЦА „ФИЛАТЕЛИЈА“

Таковска 7, Београд; Тел + 381-11-33 43 248
Филателистички шалтер у Главној пошти
Таковска 2, Београд, Тел + 381-11-32 10 135
filatelijaprodavnica@posta.rs

PUBLIC ENTERPRISE "POST OF SERBIA"
WU „SRBIJAMARKA“

Palmoćeva 2, 11000 Belgrade, Serbia
Tel +381-11-30 63 260; Fax +381-11-36 41 855
rjsrbijamarka@jp.ptt.rs; contact@ptt.rs;
www.posta.rs

"PHILATELY" SHOP

Takovska 7, Belgrade; Tel + 381-11-33 43 248
Philatelic Window at the Main Post Office
Takovska 2, Belgrade, Tel + 381-11-32 10 135
filatelijasalter@posta.rs

Merry Christmas and Happy New Year

2018

ФИЛАТЕЛИЈА

СРБИЈАМАРКА
ФИЛАТЕЛИЈА

ПОШТА

Документа

Савез филателиста Србије
Управни одбор
Београд, 27.11.2017.

ЗАПИСНИК

IX седнице Управног одбора Савеза филателиста Србије

Девета седница Управног одбора Савеза филателиста Србије одржана је 27. новембра 2017 године са почетком у 11 ч, у просторијама „Генекс апартмана“, Владимира Поповића 8, Нови Београд.

Седници су присуствовали чланови УО СФС:

- Александар Боричић
- Александар Крстић
- Слободан Меанџија
- Никола Љубичић
- Светислав Јелић
- и Војислав Беговић (по позиву)

Седницу је отворио г. Александар Боричић, констатујући да постоји кворум за рад и пуноправно одлучивање и доношење одлука. У наставку излагања предложио је следећи

ДНЕВНИ РЕД:

1. Усвајање дневног реда
2. Усвајање записника са предходне седнице
3. План активности рада СФС у наредној години
4. Даље излагање часописа „Филателиста“
5. Питања из рада Савета атестатора
 - Молба Ђорђа Радичевића за продужење статуса атестатора за наредних годину дана.
6. Припреме за наше учешће на изложбама у Прагу и Јерусалиму (известиоци А. Крстић и З. Степановић)
7. Извештај о плаћеним чланаринама (Атестатори, Савез)
8. Текућа питања

Ад 1

Како није било примедби ни допуна дневног реда исти је једногласно усвојен.

Ад 2

Записник са предходне седнице је усвојен без примедби.

Ад 3

У наставку излагања г. Боричић је истакао да је Савез у незавидној финансијској ситуацији, да поред великих напора за успостављање сарадње са Поштом, не наилазимо на потребно разумевање. Савез тешко измирује обавезе чланарине које има према ФИП и ФЕПА и трошкове за рад канцеларије и остало. Прихваћена је само наша иницијатива за штампање часописа „Филателиста“ у овој години. Предлог да Савез организује националну изложбу уз подршку Поште није наишао на разумевање.

Свакако да треба наставити разговоре са Поштом и убедити их да је та сарадња у обостраном интересу.

Идуће године пада неколико јубилеја, за чије обележавање би требало организовати националну изложбу. За то су поред новчаних средстава потребне витрине, којих немамо довољно. Свакако ћемо разговарати са Поштом, али и са неким другим потенцијално заинтересованим.

Како се ближи јубилеј 100 година од стварања Југославије, потекла је иницијатива да се у организацију изложбе, која би имала шири карактер, укључе и филателисти. С тим у вези одржан је састанак надлежних из Музеја историје Југославије и СФС, кога су заступали Никола Љубичић и Слободан Меанџија. Како је планирана реконструкција музеја, изложба би се одржала у октобру идуће године. Изложени материјал би обухватао период 1918-1921. Број и садржај витрина ће бити накнадно договорен са кустосом музеја.

Напоменуто је да се сваке године, уз ангажман и агилност неких чланова друштва организују регионалне изложбе: Апатин, Бачки Петровац.

Светислав Јелић је изнео да Друштво новосадских филателиста планира изложбу поводом неколико јубилеја, 85 година од прве изложбе у Новом Саду и др. Уз неколико спонзора потребна им је подршка и Савеза, коју је г. Боричић обећао и напоменуо да се све мора медијски пропатити као и организовати посета школа. Потребне витрине би се позајмиле од Поште.

Ад 4

Г. Боричић је захвалио г. Беговићу и г. Антићу који су највише допринели да се, после две године, часопис поново активира. Неопходна је даља сарадња са Поштом, те се разговори морају наставити.

Г. Беговић је истакао да је за даље излажење часописа потребно формирати редакцију, обезбедити преводиоца, јер је неопходно дати резиме сваког чланка на енглеском језику. Истакао је да је мало људи укључено у издавање часописа, као и да је потребна већа заинтересованост. За евентуалну финансијску подршку треба контактирати још неке надлежне институције: Министарство за културу и Градски секретаријат за културу.

Повела се дискусија око писма на коме часопис треба да се штампа. Преовладало је мишљење да је ћирилица национално писмо и да треба тако и да остане.

После дуже дискусије дали часопис треба да буде бесплатан или да се наплаћује, УО доноси:

ОДЛУКУ

Аутори чланака који се штампају у часопису добијају бесплатан примерак, а сви остали га плаћају по цени одређеној од стране УО.

Ад 5

На молбу Ђорђа Радичевића за продужење статуса атестатора за наредну годину, УО СФС доноси:

ОДЛУКУ

Продужава се статус атестатора Ђорђу Радичевићу за наредну годину.

Задужује се Мрђа Миодраг, као ментор, да уз консултацију са осталим члановима комисије, УО СФС достави детаљан писмени извештај са мишљењем о двогодишњем приправничком стажу Николе Љубичића, ради уписа у регистар стручних испитивача-атестатора СФС.

Ад 6

Краћи извештај о припремама за наше учешће на узложбама у Прагу и Јерусалиму, изнео је г. Крстић. Припреме теку уобичајено, уз извесне потешкоће око давања прецизнијих информација везаних за избор судија и повратне информације о прихватању изложака.

Ад 7

Г. Меанџија је истакао да се чланарина углавном редовно измирује. Проблем је са друштвима из Сенте и Вршца, чији председници не одговарају на позиве и опомене у вези са измиривањем чланарине.

Седница је завршена у 13 ч.

Зайисничар
С. Меанџија

Председник СФС
А. Боричић

издања пригодних поштанских марака за 2017. годину

Ред. број	Датум	Назив издања	Број марака	Шалт. табак	Номинала РСД	Тираж	Приг. коверат	Макс. карта
1.	27. 1.	Лунарни хороскоп – Година петла	2	25	23.00 74.00	175 000 65 000	1	
2.	7. 2.	Васкрс	2	25	23.00 74.00	215 000 100 000	1	
3.	21. 2.	100. годишњица Топличког устанка	1	25	23.00	25 000	1	
4.	14. 3.	25. годишњица оснивања Организације за црноморску економску сарадњу (BSEC)	1	25	74.00	50 000	1	
5.	16. 3.	Заштићене животињске врсте	4	20	23.00 46.00 50.00 70.00	65 000 65 000 65 000 65 000	2	
6.	27. 3.	Великани српског глумишта	8	8	23,00 x 8	25 000 x 8	4	
7.	10. 4.	Наука	2	10	23.00 46.00	25 000 25 000	2	
8.	13. 4.	Градови Србије	3	8	70,00 x 3	50 000 x 3	3	3
9.	19. 4.	150 година од предаје кључева града Београда кнезу Михаилу Обреновићу	1	Блок	100.00	20 000	1	
10.	21. 4.	Београдски маратон	1	25	23.00	45 000	1	
11.	27. 4.	Флора	4	20	23.00 46.00 50.00 70.00	45 000 45 000 45 000 45 000	2	
12.	28. 4.	125 година Српске књижевне задруге	1	24	23.00	25 000	1	
13.	9. 5.	Европа – Тврђаве	2	8	69.00 100.00	65 000 45 000	1	
14.	19. 5.	Музејски експонати	4	20	23.00 46.00 50.00 70.00	25 000 25 000 25 000 25 000	2	
15.	1. 6.	Европска заштита природе	2	8	50.00 74.00	45 000 45 000	1	
16.	5. 6.	180 година од успостављања званичних дипломатских односа Велике Британије и Србије	1	8	74.00	25 000	1	
17.	21. 8.	90 година српске националне авио-компаније	1	10	23.00	50 000	1	
18.	1. 9.	Љубичевске коњичке игре	1	10	70.00	45 000	1	
19.	29. 9.	Радост Европе	1	8	70.00	25 000	1	
20.	2. 10.	Божих	2	25	23.00 74.00	215 000 100 000	1	
21.	6. 10.	800 година од крунисања Стефана Првовенчаног за краља	1	23	23.00	25 000	1	1
22.	9. 10.	Дан марке	1	25	23.00	25 000	1	
23.	1. 11.	Уметност	6	Карнет	23,00 x 6	15 000	3	
24.	9. 11.	Дечја марка	4	16	23,00 x 4	25 000 x 4	2	

УКУПНО: 56 МАРАКА

Номинале су подложне променама и зависе од промене тарифе за поштанске услуге у земљи и иностранству. У току реализације Програма могуће су измене и допуне.

САДРЖАЈ

Српско писмо на изложби 100 светских филателистичких раритета 2017.....	3
Изложба чланова RPSL на STOCKHOLMIA 2019.....	5
Тржиште – Препоручено писмо из Ивањице за Ужице.....	8
Проф. др Милан РАДОВАНОВИЋ Три ратне године (1915-1918) Панте Ћирића у шест докумената.....	11
Проф. др Милан РАДОВАНОВИЋ Одбор за помоћ савезничким рањеницима у Србији.....	31
Ђорђе РАДИЧЕВИЋ Југославија 1944-1951, филателија, поштанска историја и тарифе	40
Холандско Милосрђе и Срби у Великом рату 1916-1918 – Неми сведоци.....	44
Чудесна фото-разгледница	48
Додир уметника	52
Карољ АНДРЕ 240 година поште у Новом Бечеју.....	56
Нови међународни купон за одговор	58
Микро детаљи у екранском приказу.....	59
Документом на документ Лубардина слика – поклон Маршала Тита.....	61
Тржиште ретких поштанских марака бележи раст	64
Пред избор новог председника ФИП.....	65
Србијамарка.....	67
Документа.....	76

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
656385

*Документи на IV корици објављујемо
љубазношћу ĩ. Душка Јакића*

ФИЛАТЕЛИСТА: Filatelistа часопис Савеза филателиста Србије / Одговорни
уредник В. Д. Ђорђе Радичевић. – Год., бр. 1 (1949)-.

Београд: Савез филателиста Србије, 1949-. – 23 cm

ISSN 0430-4063 = ФИЛАТЕЛИСТА

(Београд)

COBISS.SR-ID 16523778

Holandsko "Milosrđe" i Srbi u Velikom ratu (1916-1918) Nemi svedoci

Prof. dr Milan Radovanović

Beograd
2017

Prolonge jusqu'au 1 Jan-
vier 1919

N° 2469/1479

le 2 Novembre 1918

Geneve

~~Le Consulat Général de Serbie~~

~~Le Délégué du Gouvernement par intérim~~

Kosta K. K.

Le passeport est valable
jusqu'au 14 Novembre 1919

N° 25/1968

le 16 Janvier 1918

~~Le Consulat Général de Serbie~~

~~Le Délégué du Gouvernement par intérim~~

Kosta K. K.